

ŽELEZAR

JESENICE, dne 22. septembra 1983

ŠTEVILKA 35 • LETO XXXII

Naš kovinar, svobodno glasilo, kot predhodnik Železarnja začel izhajati 25. januarja 1957. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot delovna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z rdečo zvezdo za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik: Blaž Valj - Naslov: Uredništvo Železarnja, SZ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2611 in 2621. Nisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen plačilne obveznosti po pristojnem mnenju.

NAVOJNI ŽIČNIKI — NOV IZVOZNI PROIZVOD

Kar celo desetletje je preteklo od prvih želja do uresničitve, da bi v TOZD Žebljarna pričeli izdelovati žičnike z uvaljanimi spiralnimi rebri. Vedno je bilo veliko težav pri prepričevanju vodilnih delavcev Železarnje, da je ta nov proizvod izredno izvozno in ekonomsko zanimiv in da daje temeljni organizaciji in s tem tudi Železarni lepe razvojne možnosti in uveljavitev na ameriškem tržišču.

NEGATIVEN IZID PONOVLJENEGA REFERENDUMA NE ODRAŽA SAMO ODNOSA DO BORCEV NOV, TEMVEČ GLOBLJE PROBLEME

V preteklem tednu smo v Železarni v šestih temeljnih organizacijah združenega dela, zaradi negativnega izida v letošnjem aprilu, ponovili referendum za sprejem predloga dopolnitev samoupravnega sporazuma o skupnih merilih in osnovah za delitev osebnega dohodka in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji Železarna Jesenice, v zvezi z dodatki delavcem — nekdanjim borcev narodnoosvobodilne vojske. Kljub temu, da je bilo v primerjavi s prvim referendumom v teh temeljnih organizacijah več posrednih in neposrednih pa tudi bolj konkretnih informacij, da so potekali številni sestanki in seje, je izid referenduma skrajno negativen, kljub temu, da se je glasovanju odzvalo kar 79 % zaposlenih v teh temeljnih organizacijah.

V temeljnih organizacijah združenega dela Hladna valjarna Bela, Vzdrževanje, Energetika, Žičarna, Profilarna in Vratni podboji, v katerih je zaposlenih 1.451 delavec, se je na referendumu odzvalo 1.152 delavcev ali 79 %, kar je, glede na bolezensko odsotnost in korištenje rednih letnih dopustov, zelo dober odziv. Žal pa so rezultati pokazali bolj porazno sliko, saj se je za dopolnitev samoupravnega sporazuma izreklo le 475 delavcev ali 41,2 %, in sicer so se za dopolnitev izrekli le v TOZD Vratni podboji z 52,2 %, (od 55 zaposlenih je glasovalo 88 % delavcev), v vseh ostalih temeljnih organizacijah pa niso dosegli potrebne odstopke, ki se je gibal od 23,2 do 37,4 %.

Ponovljeni negativni rezultati, razen v enem primeru, iz letošnjega aprila, pa prav gotovo ne kažejo samo odnosa do borcev NOV oziroma njihovega dodatka za prikrašnost pri minulim delu zaradi udeležbe v narodnoosvobodilnem boju, temveč globlje probleme, za katere vzroki prav gotovo tičijo v slabem samoupravnem in političnem delovanju ter neodzivnosti na mnenja, predloge in pripombe delavcev, ki jih izražajo v samoupravnih delovnih skupinah ali v drugih samoupravnih organih in v družbenopolitičnih organizacijah. To pa ne velja samo za obravnavane temeljne organizacije, temveč bolj ali manj tudi za vse ostale, kakor tudi delovne skupnosti. Na kratko bi temu lahko rekli, da gre za vprašanje političnega in splošnega vzdušja v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, ki po vsem tem in drugih pojavih ni najboljše.

Neposredni krivci za tako vzdušje bodo temeljni vzrok za to iskali v vedno slabšem materialnem položaju delavcev, oziroma v vedno večjem razkoraku med rastjo realnih osebnih dohodkov in rastjo življenjskih stroškov. To je prav gotovo del resnice, ki pa bi jo lahko z boljšo organizacijo dela, s smotnejšim izkoristkom razpoložljivega vložnega materiala, varčevanjem in podobno, pomembno ublažili, večji del resnice pa tiči v slabem delu z ljudmi — delavci, s katerimi po pravilu najdemo neposreden ali celo posreden stik le takrat, kadar se nam nekaj ne izteče tako kot smo si želeli ali načrtovali.

Da ne bi ostali samo pri posplošni ugotovitvi moramo dodati, da pri tem mislimo na neposredne stike z delavci s strani družbenopolitičnih organizacij — zveze komunistov, zveze sindikatov in zveze socialistične mladine, poslovnih organov — vodij TOZD in delovnih skupnosti ter poslovnih odborov Železarnje in drugih najbolj odgovornih delavcev in služb, ki jih pod skupnim imenom imenujemo kot subjektivni faktor, oziroma socialistične in demokratične ustvarjalne sile, ne v neki posplošni družbi, temveč v konkretni temeljni organizaciji, delovni skupnosti ali delovni organizaciji kot celoti. Njihova demokratična in ustvarjalna sila je namreč v tem, da na različne načine vplivajo na družbeno zavest in na reševanje družbenih problemov. Med družbene probleme pa vsekakor sodi tudi skrb za človeka, tudi skrb za urejanje njegovih na pogled drobnih problemov, iz katerih je v resnici življenje sestavljeno. To pa so, oziroma bi morale biti odlike socialistične samoupravne humane družbe, predvsem pa odlike delovanja družbenopolitičnih organizacij z zvezo komunistov na čelu, oziroma vseh socialističnih in demokratičnih ustvarjalnih sil (to je eden izmed pomembnih kriterijev pri izboru delavcev na najbolj odgovorna dela in opravila).

Taki, na pogled drobni problemi spremljajo delavce v TOZD in delovnih skupnostih tudi pri opravljanju svojih delovnih nalog. Nekateri jih iznašajo na sestankih samoupravnih delovnih skupin, drugi so obmolknili, ker na iznešene probleme ali pobude ni bilo odzivov in tako se je ustvarjalo ozračje, ob že navedenem slabem in neodgovornem delom zavestnih socialističnih sil, ki je dosti neugodno za ustvarjanje samoupravnega in družbenopolitičnega delovanja v nekaterih TOZD oziroma delovnih skupnostih in Železarni.

Neuspeh zadnjega referenduma, kakor tudi druge negativne pojave, bi torej morali sprejeti kot zelo resno opozorilo, ne samo v obravnavanih TOZD, temveč v Železarni kot celoti, da zavestne socialistične sile ne odpravljajo svoje vloge, da je na vseh teh področjih prisotne zelo veliko inertnosti, da je vedno več prisotnega birokratizma in tehnokratizma, praznega besedičenja. Seveda pa stvari ne bomo začeli spreminjati in izboljševati, če bomo ostali samo pri oceni, če ne bomo s konkretnim imenom in priimkom imenovali vseh tistih, ki so neposredno odgovorni za to. To ne bo težko, kajti subjektivni faktor socialistične družbe sestavljajo konkretni ljudje, vodijo ga konkretni ljudje in konkretno imamo z družbenim dogovorom opredeljene njihove dolžnosti in odgovornosti.

V JEKLARNI ZAKLJUČUJEMO GRADNJO NAPRAVE ZA VAKUMIRANJE JEKLA

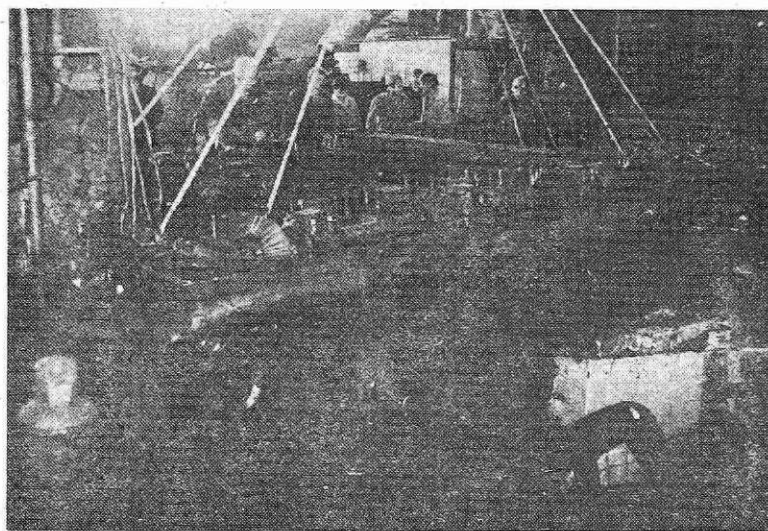
Lani spomladi smo na vzhodni strani jeklarne pričeli graditi napravo za vakumiranje jekla ali s kratko VOD (Vacuum Oxygen Decarburisation). Gradnjo v teh dneh zaključujemo in pričujemo s hladnim testiranjem naprave. Po zaključenem hladnem testiranju (predvidoma ob koncu oktobra) bomo presli na vroče testiranje oziroma poizkusno obratovanje.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Časi so se morali spremeniti. Dobre gospodarjenje in izvoz sta postala najpomembnejši nalogi tudi v naši železarni. V TOZD Žebljarna so bile te naloge na prvem mestu že več let. Od nekdanjih 6 do 7 tisoč ton letnega izvoza je uspelo Žebljarni v lanskem letu povečati izvoz na 11.000 ton žičnikov, to je kar 95 % celotne proizvodnje, ki je bila 11.500 ton. Devizni prihodek se je povečal na prek 4,5 milijona dinarjev, kar je za temeljno organizacijo s 85 delavci kar lep uspeh.

Ob pomanjkanju vlečene žice in ob potrebah za večji izvoz je pot do uspeha samo ena. Izdelovati je treba kvalitetnejše proizvode z višjo prodajno ceno. Žebljarska proizvodnja v železarni Jesenice ne bi imela nobene lepe prihodnosti, če bi ostala tudi vnaprej pri starem žebljarskem

(Nadaljevanje na 2. strani)

Montaža valjčnega ogrodja v valjarni debele pločevine (foto S. Kokalj)

KDO (VSE) ONESNAŽUJE REKO SAVO

Pred štirimi leti sem pod enakim naslovom napisal prispevek v Železarnja. Takrat smo namreč prvič čistili jez hidroelektrarne Moste. Z njegove površine smo letos ponovno odstranjevali plavajočo granulirano žlindro, ki v Savo priteka iz granulacijskih bazenov naših plavčev.

Poglejmo najprej kakšne pravice in obveznosti imamo do našega okolja.

Delovni ljudje in občani, organizacije združenega dela, družbenopolitične skupnosti, krajevne skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti imajo pravico in dolžnost zagotavljati pogoje za ohranitev in razvoj naravnih in z delom pridobljenih vrednot človekovega okolja ter preprečevati in odpravljati škodljive posledice, ki z onesnaženjem zraka, tal, vode, vodotokov in morja, s hrupom ali kako drugače ogrožajo te vrednote ali spravljajo v nevarnost življenje in zdravje ljudi.

Iz tega ustavnega določila (Ustava SFRJ, 87. člen) je skrb in odgovornost za varstvo, v našem primeru Save Dolinke, popolnoma določena. Torej, vsi od Rateč navzdol smo dolžni skrbeti za njeno čistost, preprečevati njeno onesnaževanje, po potrebi jo čistiti, odkrivati onesnaževalce, jih opozarjati, vzgajati in na koncu, če drugače ne gre, jih prijavljati upravnemu organu.

In kakšna je naša Sava? Če hočemo to ugotoviti, si moramo bolj natančno ogledati jez hidroelektrarne Moste in hitro bomo ugotovili, kaj vse plava na njeni gladini.

In kaj je v notranjosti jez ozir-

ma na dnu Save, bolje da o tem ne razmišljamo, ker bi nas vse skupaj moralo biti sram samih pred seboj.

Do tega prepričanja smo prišli, ko smo v juliju in prvi polovici avgusta letos ponovno na zelo preprost, vendar težaven in nevaren način odstranjevali z jez plavajočo plavčarsko žlindro. Po enem mesecu in pol je skupina desetih delavcev, predvsem iz oddelka za varstvo pri delu in varstvo okolja, odstranila z jez 400 kub. m žlindre in druge nesnage pomešane z žlindro. To pa ne pomeni, da je jez sedaj očiščen, saj je v njem še vedno dosti nesnage, ki jo glede na vremenske razmere in nivo jez kakšen dan vidimo, drugi dan pa spet ne, kajti nesnaga je včasih na gladini jez, včasih pa na obrežju jez.

Poudariti moram, da tega dela ne bi mogli opraviti, če nam ne bi prišlo na pomoč DO Elan iz Begunj, ki nam je odstopila v uporabo svoj motorni čoln in prostore kluba smučarjev na vodi. Delovna organizacija Hidro Koper pa nam je na podlagi naročila TOZD Plavž pripeljala posebno pregrado za zajemanje in omejevanje plavajoče nesnage po vodi.

Naš glavni namen in cilj je bil odstraniti plavajočo žlindro z vodne gladine. Pri tem delu pa so nas ovirali razni drugi odpadki, ki plavajo na površini. Če bi hotel napisati seznam odvrženih odpadkov in predmetov, ki plavajo na jez, bi bil predolg in verjetno nepopoln. Našel bom le nekaj odpadkov: največ je pločevink vse mogočih sprejev, nato

(Nadaljevanje na 6. strani)

S SOBOTE NA NEDELJO PREMIK URNIH KAZALCEV ZA ENO URO NAZAJ

Uradno bomo 25. septembra zjutraj kazalce na naših urah ob 3. uri zjutraj premaknili za uro nazaj, to je na drugo uro zjutraj. Seveda bo večina od nas to naredila že v soboto zvečer preden bomo šli k nočnemu počitku.

Tako bomo tudi v naši železarni v nedeljo, 25. septembra, pričeli z delom (kot smo se odločili v javni razpravi in na delavskih svetih TOZD in delovnih skupnostih) ob 6.00, 14.00 in 22.00 uri. S tem preneha veljati določila o začasnem delovnem času, ki so bila uveljavljena v letnem delovnem času.

S tem dnem, to je z nedeljo, 25. septembra, bi se morali spremeniti tudi vsi vozni redi avtobusov in vlakov. Z avtobusnimi prevozi ni težav, ker so v večini organizirani prevozi za delavce TOZD in delovnih skupnosti naše železarnje in bodo prilagojeni novemu delovnemu času, na željo Železarnje pa bodo spremenjeni

tudi redni avtobusni prevozi iz Gornjesavske doline in Jeseniških rovt. To pomeni da se bo za te avtobusne prevoze v nedeljo naredil premik odhodov in prihodov za eno uro nazaj.

Težave pa so nastale glede spremembe voznega reda na železnici, kjer zaradi varnostnih razlogov ne morejo spremeniti voznega reda prej kot v noči s 15. na 16. oktober.

V zvezi s tem bodo na kadrovskem sektorju organizirali dodatne prevoze delavcev iz Bohinjske Bistrice in pomoč iz Zasipa za dopoldansko izmeno toliko časa, da bo vozni red na železnici usklajen s pričetkom dela v Železarni.

(Nadaljevanje na 2. strani)

PREDČASNO ZAKLJUČEN REMONT V VALJARNI DEBELE PLOČEVINE

Zaradi dobrega in usklajenega dela vseh, ki so sodelovali pri rednem letnem generalnem remontu valjarne debele pločevine, so začeli obratovati že v ponedeljek, 19. septembra zjutraj, med tem ko so načrtovali, da bo remont trajal do 20. septembra in se bo obratovanje pričelo 21. septembra.

Kakor smo že poročali so v TOZD Valjarna debele pločevine z generalnim rednim letnim remontom pričeli 3. septembra, po mrežnem planu pa naj bi bil zaključen do 20. septembra. Ker so vsi vzdrževalci, tako domači, kot zunanji dela prevzeli zelo odgovorno in zavzeto, so poskusno, kakor je bilo že rečeno, začeli obratovati dva dni pred rokom.

Ker so bile industrijske peči še dobro ohranjene, so delavci Vatrostalne, TOZD Jesenice svoje delo skrajšali za dva dni. Prav tako je bila zaradi dobre organizacije dela sektorja novogradnji in dobrega sodelovanja z delavci Hidromontaža Maribor in obema nemškima monterjema mon-

taža nove naprave za odbizg okujne predčasno zaključena.

Tudi adjustaža valjarne težke pločevine je začela obratovati pred rokom, in sicer v ponedeljek, 19. septembra, ker je delavcem Elima uspelo pred rokom prestaviti na novo lokacijo vse visoko in nizko napetostne razdelilce s frekvenčnim pretvornikom, kar je bilo dosti obsežno in strokovno delo.

Kot že rečeno, so pri letošnjem generalnem remontu montirali novo napravo za odbizg okujine in v zvezi s tem ustrezen zajem okujine in ostale nečistoče, ki ne bo več oteževala v jaške in v bližnji potok, temveč

(Nadal. na 2. strani)

NAJBLIŽJA PLANU JE SKUPNA PROIZVODNJA

Po podatkih statistične službe na sektorju za ekonomiko je po 19 dneh izvrševanja mesečnih planskih obveznosti najbližja planu skupna proizvodnja, ki je 75.695,5 ton, vendar zaostaja za idealnim izvrševanjem za družbenim načrtom za 3,3 %, za nekoliko zmanjšanim operativnim programom pa za 2,5 %.

V 19 dneh septembra so delavci v TOZD PLAVŽ izdelali 8.779,5 ton grodlja in za štiri odstotke zaostajajo za idealnim izvrševanjem družbenega načrta, ki je enak operativnemu programu.

V TOZD JEKLARNA so jeklarji v tem času izdelali 23.503 tone surovega jekla in za idealnim izvrševanjem mesečnih obveznosti zaostajajo za 6 %.

Za prodajo je bilo v 19 dneh narejenih 15.309,1 tone izdelkov in za izvrševanjem družbenega plana zaostajamo za 17,9 %, za nekoliko zmanjšanim operativnim programom pa za 12,9 %.

NAVOJNI ŽIČNIKI — NOV IZVOZNI PROIZVOD

(Nadaljevanje s 1. strani)

programu z gladkimi gradbenimi žebli. Ko je dejansko vsa proizvodnja namenjena na konvertibilno tržišče (v osmih mesecih letos kar 98,2 % vse proizvodnje) in ko ameriški kupci že kar ostro zahtevajo popostrebev asortimenta žičnikov s spiralnimi žičniki, je prišel pravi trenutek tudi za dolgo pričakovano investicijo, namenjeno izvozu.

Zdaj že mesec dni poskusno obratuje s priučevanjem delavcev prvi stroj za valjanje žičnikov. Rezultati so nadvse spodbudni in prve tone novih proizvodov bodo že v kratkem odpredane v Ameriko. Stroj dela na principu valjanja žičnikov med dvema čeljustima, ki imata vdolan profil končne oblike spirali ali obrokov na steblo žičnika. En del orodja je negibljivo pritrjen, drugi del pa je vrtljiv in je v obliki valja. To daje možnosti za visoke storilnosti stroja, če so žičniki za valjanje kvalitetno pripravljeni. Zato je pred žebjarji najpomembnejša naloga, da bodo za tako dodelavo morali izdelati izredno kvalitetne žičnike. Prve težave na tem področju so že prebrodene, bila pa sta potrebna kar dva tedna vztrajnega dela, da so osnovni žičniki za valjanje tudi zares kvalitetni.

Najpomembnejše pri novih proizvodih — navojnih žičnikih — pa je ugodna cena na ameriškem tržišču, ki je kar za 200 dolarjev ali 40 % višja od navadnih gradbenih žičnikov, s čimer se bistveno popravlja ekonomičnost izvoza. Z novo ceno se namreč vsi stroški predelave povsem pokrivajo in izvoz pri tem ne izkazuje izgub. Za ameriško tržišče je v Jugoslaviji malo proizvodov, ki bi dosegli tako ugodne cene in pokrivanje.

Prav to pa je omogočilo, da je železarna Jesenice uspela pridobiti mednarodni kredit za nabavo še desetih takih strojev, s čimer bi lahko v ZDA in verjetno tudi v Zahodno Evropo prodali prek 2.000 ton takih žičnikov na leto. Ker je kredit že odobren in je naložba na razpisu v Uradnem listu, lahko upravičeno pričakujemo, da bodo do konca prvega polletja prihodnjega leta v TOZD Žebljarna pričeli z obratovanjem z novo skupino strojev in uspešno povečali izvoz na konvertibilno tržišče.

Proizvodnja valjanih žičnikov zahteva tudi izredno drago in občutljivo orodje, ki ga je treba za zdaj še uvoziti. V pripravi pa so tudi priprave in stroji, ki bodo omogočili, da bodo orodjarji v Žebljarni lahko izdelali to orodje v lastnih delavnicah. To bo v prihodnjih mesecih ena najpomembnejših nalog strokovnjakov s tega področja. Ko bodo orodja izdelana doma, bo to velik uspeh, saj takih orodij za rotacijsko oblikovanje žičnikov v Jugoslaviji še ne delamo.

In kaj predstavljajo novi stroji v TOZD Žebljarna v celotnem investicijskem programu Železarne?

— Najpomembnejše je, da kupujemo novo sodobno tehnologijo za proizvode, ki se dobro prodajajo na konvertibilnem tržišču.

— Pridobivanje novih deviznih sredstev brez povečanja količinske prodaje jekla.

— Za nove stroje ne potrebujemo drugih dodatnih naložb v prostore in drugo spremljajočo strukturo. Proizvodna hala že stoji, zato bodo obstoječi prostori bolj izrabljeni.

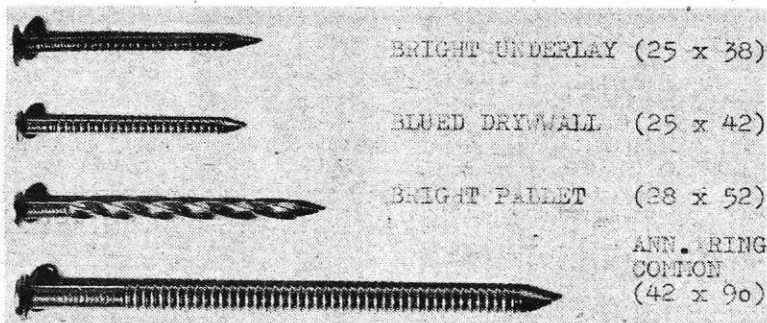
— Notranji transport ne potrebuje povečanih kapacitet.

— Potrebno je zaposliti nekaj de-

lavcev, kar je v sedanjem času edini težji problem celotne naložbe.

Žebjarji se zavedajo prednosti nove proizvodnje. Pričakujejo, da si bodo s tem lažje pridobili tudi boljše osebne dohodke, saj bo več vloženega dela in boljše kvaliteta proizvodov osnova za vse, za kar delavec hodi na delo in ustvarja dobrine za družbo in zase.

LM

Nov proizvod TOZD Žebljarna za izvoz na ameriško tržišče z zelo ugodnimi ekonomskimi dosežki.

V JEKLARNI ZAKLJUČUJEMO GRADNJO NAPRAVE ZA VAKUMIRANJE JEKLA

(Nadaljevanje s 1. str.)

Gradnja je v letošnjem letu potekala ob stalnih opominih Metalni Maribor, ki je glavni dobavitelj strojne opreme, zaradi kasnitve pri dobavi. Dobava strojne opreme iz Metalne je kasnila do šest mesecev. Rekord v kasnitvi dobave je dosegel Litostroj, ki je dobavil vakumske črpalke s 14 mesečno zamudo. Vzrok kasnitve so izvozne obveznosti dobaviteljev, ki imajo absolutno prednost v tem stabilizacijskem času pred domačimi dobavami in uvoznimi deli za opremo, za katero so potrebne devize. Slednje imata Metalna in Litostroj zaslužene za dobavami za Bližnji vzhod, ne dobita pa izplačanih, ker dolžnik porabi vse svoje devize za vojno. Tako se razprti na Bližnjem vzhodu odražajo tudi pri nas. Litostroj, na primer, ni bil sposoben plačati 2800 avstrijskih šilingov za tri aksijalne ležaje iz uvoza za vakumske črpalke. Kompletiranje črpalke je čakalo na ležaje, na gradbišču pa smo imeli zastoj zaradi nedobavljenih črpalke. Sedaj so vse te ovire premagane, na gradbišču je vsa oprema, montažna dela se zaključujejo. Obenem pričnemo s hladnim testiranjem montirane opreme. V testiranje se vključujejo električarji in merilni tehniki, z vzdrževalci ostalih profilov pa so težave zaradi pomanj-

kanja ljudi. Z napravo se spoznavajo tudi proizvodni delavci, ki bodo z njo delali. Za uspešen start naprave je velikega pomena, da so bodoči operaterji čim bolj spoznani z napravo in da jim potrebne operacije preidejo v rutino.

Vzporedno se zaključujejo dela še na dveh objektih, ki sta življenjsko važna za obratovanje naprave za vakumiranje jekla, in sicer rekonstrukcija čistilne naprave za odpadne vode konti liva in dovod pare z reducirno hladilno postajo. Čistilna naprava odpadne vode iz konti liva ima še zadosti prostih kapacitet za čiščenje odpadne vode iz naprave za vakumiranje. Izvesti je potrebno le ustrezne predelave s priključnim cevovodom.

Naprava za vakumiranje jekla je velik porabnik pare, ki se rabi za ustvarjanje vakuma s pomočjo parnih ejektorjev. Para mora imeti tlak 10 barov in temperaturo 220°C. Za ustvarjanje pare s temi parametri postavljamo hladilno reducirno postajo s potrebnimi cevovodi in parnimi razdelilniki.

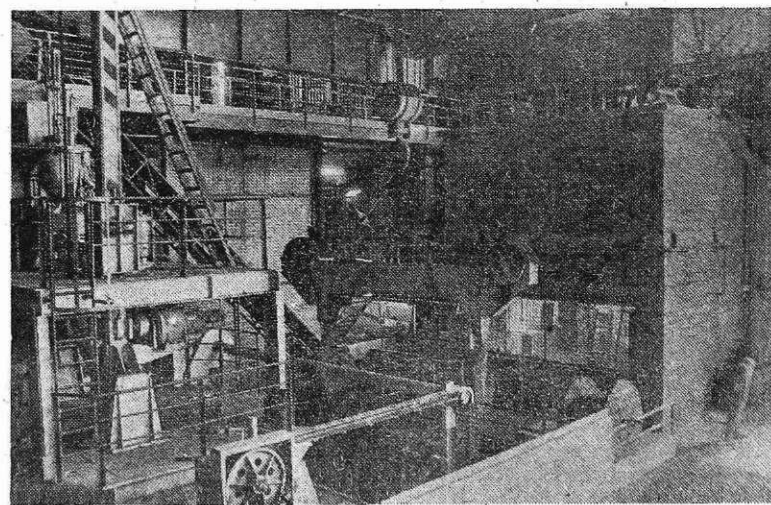
Že več mesecev deluje v okviru projekta v jeklarni skupina za pripravo proizvodnje vakumiranega jekla. Vsa problematika proizvodnje je teoretično rešena.

Zaključena dela na montaži in hladno testiranje na napravi za vakumiranje ter usposobitev dovoda pare in odvoda odplak bodo zaključena ob koncu oktobra. S tem pa se odpre nova problematika, to je proizvodnja vakumiranja jekla. S. F.

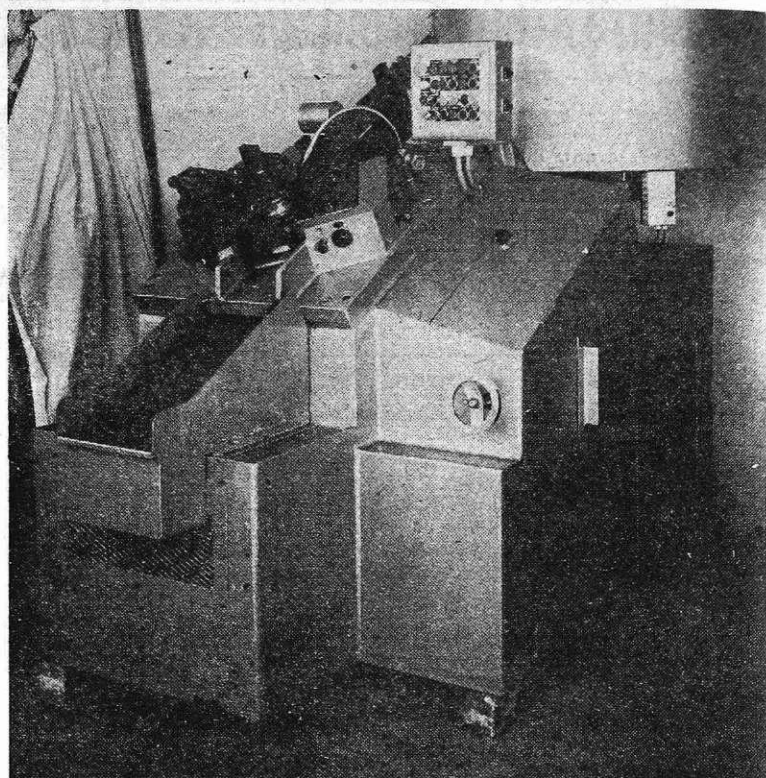
Železarski globus

BENELUX

Pred kratkim so se sestali ministri za industrijo Belgije, Nizozemske in Luksemburga, da bi ugotovili možnosti za tesnejše in ekonomsko uspešnejše medsebojno sodelovanje treh največjih železarskih družb v teh deželah, in sicer med belgijsko Cockerrill-Sambre, nizozemsko Hogovens in luksemburško Arbed. Proučili so tudi možnosti za eventualno ustanovitev skupne železarske družbe pod imenom Benelux Steel Co. Stališča prizadetih železarskih družb v zvezi s to situacijo še niso znana.

Sestav naprav za vakumiranje jekla (foto I. Kučina)

Stroj za valjanje žebeljev — Iw-3-8

PREDČASNO ZAKLJUČEN REMONT V VALJARNI DEBELE PLOČEVINE

(Nadaljevanje s 1. strani)

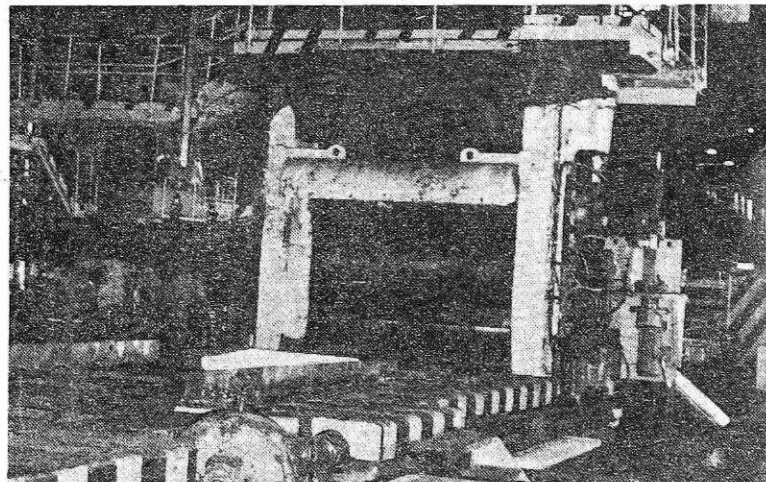
se bo zbirala na posebnem prostoru, od koder jo bodo odvažali na določeno mesto. To, pravijo v TOZD, sicer ni veliko, vendar pa je v primerjavi z dosedanjim stanjem le korak naprej v pogledu ohranjanja čistosti naših voda.

V tem času je bil mehansko montiran tudi merilec debeline pločevine, kar je tudi novost v valjarni. V naslednjih dneh, predvidevajo do 20. oktobra, bodo naredili še električne priključke, povezavo z ostalimi stroji in uskladili z električnim semaforjem ter usposobili delavce za ravnanje z njim.

V času remonta so demontirali tudi star, še predvojni žerjav in ga na-

domestili z novim 16-tonskim magnetnim žerjavom. Demontirani žerjav bodo generalno popravili in preplekali ter ga namestili v novi hali valjarne, kot nov žerjav.

Pri izvajanju rednega letnega remonta, pravijo v TOZD Valjarna debele pločevine, je bila opazna zavzetost tako delavcev iz naših temeljnih organizacij, kakor delavcev zunanjih podjetij, vključno z obema monterjema iz Nemčije, pa tudi dosti usklajeno in organizirano delo. Vse to pa je seveda pripomoglo, da je bil remont predčasno zaključen, kar je za proizvodnjo te temeljne organizacije in njene izvozne obveznosti izredno pomembno.

Remont v valjarni debele pločevine je bil predčasno zaključen (foto S. Kalij)

DEMOKRACIJA, JAVNOST IN ODLOČANJE

»Namesto da ponavljamo posplošena gesla in kritike, ki že prestrašajo v kritizirano, osvetlujmo raje povsem konkretna, pozitivna in negativna gibanja in pojave iz vsakodnevnega dela in življenja. Zadeve si je treba ogledati iz vseh zornih kotov, jih osvetliti v njihovem kontekstu in postaviti v pravi okvir. Seveda bo takšna praksa v informativni dejavnosti, pa tudi v političnem delu nasploh, povzročila nove zaostritve, kritike in spore.

Povsem normalno in zaželeno bi bilo, če bi se tako v politiki kot v javnih občilih odločneje odzivali na nekatere pojave, ki jih po sprejetju stabilizacijskega programa ne moremo označiti drugače kot izigravanje tega programa ter poigravanje s potrpljenjem in zaupanjem delovnih ljudi. Bila bi velika, nepopravljiva napaka, če bi na kakršenkoli način žrtvovali ugled in veliko zaupanje, ki ga imajo ljudje v javna občila. Pogoji, da si tega zaupanja ne napravimo, je dejal Jak Koprivec, član predsedstva CK ZKS na seji predsedstva Zveze novinarjev Jugoslavije, »ni samo realno prikazovanje dejanskih družbenih dogajanj, temveč tudi jasna predstava o tem, za kaj se v vsakem konkretnem primeru borimo.«

Po tem, ko je nekolikanih obširnejše govoril o (ne)zaupanju ljudi do sredstev javnega obveščanja, pa je še dejal: »Položaj, v kakršnem smo, zahteva nadaljno demokratizacijo ter popolno javnost dela in odločanja, da bi lahko vsi ljudje, ki so za stabilizacijo, za socialistično samoupravljanje, pripomogli k oblikovanju in uveljavljanju naše politike, ne pa nasprotno, kar nekateri govorijo in zagovarjajo. Zato potrebujemo ljudje pravočasne in celovite vesti ter analizo o vseh vprašanih, o katerih razpravljajo in odločajo. Oborožiti jih moramo z vsem, kar je nujno potrebno za svobodno, enakopravno in argumentirano izražanje mnenj ter usklajevanje stališč in interesov...

Zato moramo o vsem javno in odgovorno razpravljati, kajti javno delo lahko veliko pripomore k drugačnemu odnosu posameznikov, organov in organizacij. Mnoge pomembne politične razprave potekajo pri nas žal še vedno za zaprtimi vrati, v sporocilih in skupih informacijah pa niti med vrsticami ne moremo zaslediti njihovega pravega pomena in poteka.«

Jak Koprivec, član predsedstva CK ZKS, na seji predsedstva skupščine Zveze novinarjev Jugoslavije.

S SOBOTE NA NEDELJO PREMIK URNIH KAZALCEV ZA ENO URO NAZAJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zaradi tega poslovni odbor, ki je v zvezi s premikom urnih kazalcev oziroma spremenjenega delovnega časa izdal ustrezno okrožnico, priporoča delavcem, ki se vozijo na delo in z dela s vlakom iz Kranja oziroma proti Kranju, da se vključijo v organizirane prevoze na delo in z dela iz Podbrezje, Radovljice, Kroke in Žirovnice.

Poslovni odbor se zaveda, da bo zaradi tega prišlo v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih do določenih problemov, ki jih morajo vodstva takoj ugotoviti oziroma pregledati in ustrezno ukrepati. V temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih so vodstva dolžna z medsebojnim dogovarjanjem in z organizacijskimi ukrepi zmanjšati probleme in pri tem koristiti predvsem premakljiv delovni čas.

Vodstva TOZD in delovnih skupnosti morajo sporočiti na kadroviski sektor imena tistih delavcev, ki morajo pričeti z delom ob 6., 14. in 22. uri in v tem času zaradi prevoznih težav ne bodo mogli priti na delo, da bi poskušali v tem prehodnem obdobju najti drugo rešitev.

Dodatni avtobusi bodo vozili s tistih železniških postaj, kjer so delavci vstopali na vlak, razen na postaji

KAKO LAHKO SINDIKAT PRISPEVA K STABILIZACIJI

Nelogično bi bilo, če bi pričakovali, da se sindikat kot politična organizacija delavcev z lastnim programom in aktivnostjo ne bo vključil v stabilizacijska prizadevanja družbe, oziroma vseh njenih naprednih sil. Pri tem seveda kot izhodišče jemljemo trditve, da je dolgoročni program gospodarske stabilizacije tudi temeljni delavsko-razredni interes večine delavcev in drugih občanov. Zato je sindikat tudi poklican (oziroma v imenu Zveze sindikatov Slovenije republiški svet), da na tej podlagi pripravi pregled temeljnih nalog za vse svoje organizacije in organe.

Vemo, da brez najširše konkretne podpore v vsaki OZD, interesnih skupnostih in drugod stabilizacijski cilji ne bodo uresničeni. Zato ima sindikalni program vključevanja v stabilizacijska prizadevanja na eni strani namen opredeliti osnovna strateška področja in naloge zveze sindikatov pri tem, na drugi strani pa seznaniti s stabilizacijskimi prizadevanji kar najširši krog delavcev, jih mobilizirati in usposobiti za delo in odločanje v tem težavnem in odločilnem obdobju. To zadnje pa bo zahtevalo tudi spremenjene metode in oblike dela sindikalnih vodstev na vseh ravneh.

Naloge, ki so sedaj pred sindikalnimi organizacijami in vodstvi, na prvi pogled niso nekaj novega, nekaj, o čemer v zadnjih letih ne bi govorili in pisali. Res gre tudi za stara vprašanja in probleme — toda še ne rešena vprašanja in probleme. To so istočasno tudi tista strateška vprašanja družbenoekonomskega in političnega sistema, kjer se najmočnejše krešejo različni interesi — predvsem razredni.

Osnovni cilj vseh stabilizacijskih prizadevanj, ki nikakor ne morejo pomeniti predvsem omejevanja in varčevanja (čeprav je to za prvo fazo najbolj značilno), je utrjevanje socialistični samoupravni družbenoekonomski položaj delavcev. To pa je mogoče le s pridobivanjem dohodka in uveljavljanjem dohodkovnih odnosov. Pri tem pa dohodek seveda ne more temeljiti na zidanju stroškov in cen ali pa na pretežno posojilnih odnosih. Za sindikat bo zato pri razpravi o delitvi dohodka (najprej pa ga bo treba ustvariti z dobrimi proizvodnimi programi, boljše organizacijo dela in spodbujevalnim sistemom nagajevanja) za investicijsko, splošno in skupno porabo glavno merilo reprodukcijska sposobnost gospodarstva, oziroma koliko vse te dejavnosti prispevajo k boljšemu delu in proizvodnji v gospodarstvu in povečevanju dohodka. Zahteva za nove prispevke in davke pa bo do morale skozi zelo gosta rešeta tudi glede zaščite življenjskega standarda.

Notranji sistem organizacije poslovnih, delovnih in delitvenih odnosov mora biti v funkciji spodbujanja boljše dela in večje proizvodnje, pri tem pa ima sistem delitve po delu glavno vlogo. Osební dohodek bi zato moral biti neposredno odvisen od dohodka in čistega dohodka, ustvarjenega z večjo produktivnostjo, racionalizacijo dela, varčevanjem...

Velike notranje rezerve pa se skrivajo še v združevanju dela in sredstev ter neoviranem pretoku akumu-

lacije tja, kjer bo dala največje družbenoekonomske učinke.

Sindikat se bo zavzemal za povečanje realnih osebnih dohodkov, in to predvsem z opredeljevanjem za take proizvodne programe, poslovne in organizacijske povezave ter delitvena razmerja, ki bodo povečevali dohodek in čisti dohodek.

Da bi večini delavcev (ob drugih pogojih) dejansko omogočili čim bolj aktivno vključevanje v vsa ta prizadevanja, morajo biti tudi sproti in stalno seznanjeni s celoto problemov družbene reprodukcije in stvarno informirani o problematiki lastnega okolja (o odvisnosti lastnega materialnega in življenjskega položaja od produktivnosti lastnega dela in dela drugih delavcev, od gospodarjenja ter združevanja dela in sredstev).

ZVEZA SOCIALISTIČNE MLADINE V NAŠEM POLITIČNEM SISTEMU

V prilogi Komunist, 12. avgusta, je delovna skupina po sklepu predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije objavila teze za razpravo in sklepe o aktualnih idejnopoličnih vprašanjih položaja, družbeno-političnega organiziranja in delovanja mladine. O tem je bilo v Železarni že nekaj objavljeno, vendar razprava v občini še ni dosegla tiste širine, ki bi jo morala, čeprav pomeni razprava priprave na sejo centralnega komiteja ZKS.

»S široko obravnavo gradiva v vseh organizacijah in organih ZKS ter v vseh okoljih, ki so povezana z delom, učenjem in življenjem mladine, želimo že v pripravi na sejo centralnega komiteja mobilizirati komuniste za ocenjevanje učinkovitosti dela med mladino in za sprejemanje usmeritev, ki naj bi takšno delo spodbujale. V pripravi na sejo se morajo odgovorno vključiti tudi komunisti, ki delujejo v Zvezi socialistične mladine Slovenije,« poudarja delovna skupina v gradivu.

V jeseniški občini imamo okrog 7.000 ali čez 20 % prebivalcev v starosti od 15 do 27 let, ki bi glede na starost morali biti vključeni v aktivnosti zveze socialistične mladine, v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih naše železarne pa imamo v tej starosti okrog 30 odstotkov delavcev. Mladi aktivisti v naši občini si s spremenljivim uspehom že več let prizadevajo, kako poživiti delo osnovnih organizacij zveze socialistične mladine in vanje vključiti čim več mlade populacije. Iz prakse in informacij pa lahko razvidimo, da delo temeljnih celic delovanja mladine, to je osnovnih organizacij zelo niha in da v mnogih primerih ne najdemo prave vsebine in oblik delovanja. Seveda po tem ne bi smeli ocenjevati dejanske vloge mladine v naši družbi, ki je prav gotovo večja, kot je vloga socialistične mladine v našem političnem sistemu, ki ni takšna, kot bi to ustrezalo dejanskim družbenim interesom. Razen tega pa je mladinska organizacija bolj usmerjena na druga področja kot na področje delovanja delegatskega sistema, oziroma

Hkrati pa si bodo sindikalni aktivisti prizadevali, da bodo delavci v široki in demokratični razpravi tudi povedali svoja mnenja in dali predloge za izboljšanje stanja.

S tem v zvezi mora biti sindikat bolj kot doslej tudi opora samoupravnemu organu in delavski kontroli v organizacijah združenega dela.

Na področju socialne politike si sindikat ne bo prizadeval za nove instrumente, ampak za dosledno uresničevanje sedanjih. Hkrati pa bo treba preprečevati in odpravljati razlike v družbenoekonomskem položaju ljudi, katere niso posledica dela.

Za vse te opredelitve in usmeritve pa v organizacijah združenega dela po mnenju sindikata ne potrebujemo nekih posebnih formalnih stabilizacijskih načrtov. Ukrepi za boljše, bolj racionalno gospodarjenje, zmanjševanje neproduktivne režije, večji dohodek in večji osebni dohodek naj postanejo sestavni del planskih dokumentov vsake temeljne organizacije združenega dela.

Matjaž Kek
(Informacije RS ZŠŠ 5/VII)

ma delegacij, v katere so izvoljeni tudi mladi ljudje.

O vzrokih za tako stanje je pisal Edvard Kardelj v svoji študiji Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja pred šestimi, sedmimi leti in jih, ker so še danes popolnoma aktualni, v celoti citiramo:

»Vzroki za takšno stanje so, po vsej priliki, ne toliko v mladinski organizaciji kolikor v nerazvitosti vseh tistih odnosov, ki morajo povezati družbenopolitične organizacije z delegatskim sistemom. Z drugimi besedami, vse pomanjkljivosti v odnosu in aktivnosti zveze komunistov do družbenopolitičnih organizacij, pomanjkljivosti v njihovih medsebojnih odnosih, vse slabosti socialistične zveze in položaja sindikatov vplivajo tudi na položaj in vlogo zveze socialistične mladine v našem političnem sistemu.

Organizirane subjektivne sile naše družbe z zvezo komunistov na čelu morajo zagotoviti takšne družbene razmere, v katerih bo mladina resničen subjekt, neposredni udeleženec samoupravnega odločanja o vseh življenjskih vprašanjih. To je izhodišče za večjo družbeno in politično angažiranje mladih generacij...«

V citiranih Kardeljevih mislih je zelo jasno izražena odgovornost zveze komunistov v zvezi z družbenopolitičnim organiziranjem in delovanjem mladine in ravno zato delovna grupa, oziroma predsedstvo centralnega komiteja ZKS pozivata k široki obravnavi gradiva vse organizacije in organe zveze komunistov. Objavljene teze za razpravo zajemajo vsa aktualna idejnopolična vprašanja položaja, družbenopolitičnega organiziranja in delovanja mladine, na osnovi katerih morajo v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih in na nivoju občine oceniti svojo lastno učinkovitost dela med mladino.

Doslej, vsaj v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih naše železarne o tem osnovne organizacije zveze komunistov niso dale svojih ocen in sprejele ustrezne usmeritve, o tem pa so spregovorila vodstva nekaterih osnovnih organizacij zveze socialistične mladine. Prav gotovo pa si napredka pri delovanju mladinske organizacije ne moremo niti zamisliti, če ne bodo o tem resnično kritično in samokritično spregovorili komunisti v vseh osnovnih organizacijah, čeprav bodo morali marsikje kritično in samokritično priznati, da so zanemarili delo z mladimi, ali o tem niso vodili nobenega računa ali so stvari obravnavali preveč formalistično.

Našo učinkovitost dela med mladino bi resnično morali oceniti z vso občutljivostjo, kritično in samokritično in pri tem izhajati iz spoznanja, da je zveza socialistične mladine organizacija, ki zajema oziroma bi morala zajemati najširše množice mladine, organizacija, ki je svojo prihodnost zavestno povezala s prihodnostjo socializma.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 26. SEPTEMBRA DO 2. OKTOBRA

26. septembra, Lado ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, tel. št. 77-136.
27. septembra, Janez TUŠAR, vodja kadrovskega sektorja, Blejska Dobrava 16/b, tel. št. 83-082.
28. septembra, Franc VIČAR, vodja investicijskega razvoja, Žirovnica, Rodine 51.
29. septembra, Emil AŽMAN, vodja sektorja novogradenj, Jesenice, Titova 3, tel. št. 82-262.
30. septembra, Božidar BARTELJ, podpredsednik poslovnega odbora, Jesenice, Titova 3/a, tel. št. 81-453.
1. oktobra, Janez BIČEK, vodja TOZD Jeklarna, Jesenice Udarne 9, tel. št. 83-193.
2. oktobra, Stanko ČOP, vodja investicijskega razvoja, Žirovnica 90, tel. št. 80-036.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah ter praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po železarni, svoje vtise vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 26. 9.	JOŽE CEJ	ALOJZ SLIVNIK
TOREK – 27. 9.	MARJAN ERMAN	VLADO REPE
SREDA – 28. 9.	ANTON BURJA	MIRKO ZUPAN
ČETRTEK – 29. 9.	IVAN KAVČIČ	AHMED TELALLOVIČ
PETEK – 30. 9.	PRIMOŽ ŽVAB	BRANE CEPIČ
SOBOTA – 1. 10.	IVO LEBAN	BRANKO GERČAR
NEDELJA – 2. 10.	AVGUST NOVŠAK	JANEZ KOVAČ

SLUŽBA OBROTNE AMBULANTE

Od 26. septembra do 1. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

POPOLDNE: IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.
V soboto, 1. oktobra, samo dopoldne: IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

ZA BORCE: vsak dan od 11. do 12. ure.
POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
V soboto, 1. oktobra, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

VABILO MIZARJEM

Vabimo mizarje, ki bi se želeli dokvalificirati za modelne mizarje za delo v modelni mizarni TOZD Livarna železarne Jesenice, da se zglašijo ali pisno prijavijo na kadrovskega sektorja Železarne, Jesenice, C. železarjev 8.

Delo modelnih mizarjev je organizirano samo dopoldan, poprečni osebni dohodek pa je odvisen od rezultatov dela in se giblje na začetku okoli 15.000.—din.

OBVESTILO DELAVCEM TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI

Delavce Železarne obveščamo, da bo 24., 25. in 26. septembra prekrbja s sanitarno toplo vodo za higieno MOTENA oziroma NEZADOVOLJBA zaradi vročevodnih prevezav. Obenem obveščamo tudi delavce, ki imajo sanitarno toplo vodo v stanovanjih iz vročevoda, da jo v navedenih dneh ne bo.

Delavce Železarne prosimo, da z razumevanjem sprejmejo to obvestilo.

TOZD Energetika

ODSOTNOST V MESECU AVGUSTU

	% bol.	% dop.	% ost.	% SKUPAJ
PLAVŽ	9.82	18.90	0.61	29.33
JEKLARNA	11.56	17.70	0.58	29.84
LIVARNA	5.79	16.86	0.40	23.05
VALJ. BL. ŠT.	7.68	15.62	0.53	23.83
VALJ. ŽICE	9.38	24.36	0.30	34.04
VALJ. DEB. PL.	7.20	17.02	0.19	24.41
HL. VALJ. BELA	8.14	18.21	1.07	27.42
HL. VALJ. JES.	7.90	20.91	0.61	29.42
ŽICARNA	10.38	17.18	1.11	28.67
PROFILARNA	11.06	18.98	1.04	31.08
VRAT. POĐE.	10.65	16.98	1.84	29.47
JEKLOVLEK	8.44	20.78	2.94	32.16
ELEKTRODE	11.11	23.47	1.25	35.83
ŽELJARNA	10.67	16.03	0.46	27.16
STROJNE D.	9.94	16.97	0.77	27.68
REMONTNE D.	5.89	19.19	0.28	25.36
VZDRŽEVANJE	8.32	19.55	0.46	28.33
ENERGETIKA	5.20	19.70	0.45	25.35
TRANSPORT	9.73	15.65	0.98	26.36
DS KO-PI	5.87	20.33	0.13	26.33
DS K S I	6.11	17.73	1.23	25.07
DS E T N	4.19	20.96	0.15	25.30
DRUŽB. PREH.	8.82	17.98	0.24	27.04
S K U P A J	8.22	18.73	0.67	27.62

ŽELEZAR

KAKO LAHKO SINDIKAT PRISPEVA K STABILIZACIJI

Nelogično bi bilo, če bi pričakovali, da se sindikat kot politična organizacija delavcev z lastnim programom in aktivnostjo ne bo vključil v stabilizacijska prizadevanja družbe, oziroma vseh njenih naprednih sil. Pri tem seveda kot izhodišče jemljemo trditve, da je dolgoročni program gospodarske stabilizacije tudi temeljni delavsko-razredni interes večine delavcev in drugih občanov. Zato je sindikat tudi poklican (oziroma v imenu Zveze sindikatov Slovenije republiški svet), da na tej podlagi pripravi pregled temeljnih nalog za vse svoje organizacije in organe.

Vemo, da brez najširše konkretne podpore v vsaki OZD, interesnih skupnostih in drugod stabilizacijski cilji ne bodo uresničeni. Zato ima sindikalni program vključevanja v stabilizacijska prizadevanja na eni strani namen opredeliti osnovna strateška področja in naloge zveze sindikatov pri tem, na drugi strani pa seznaniti s stabilizacijskimi prizadevanji kar najširši krog delavcev, jih mobilizirati in usposobiti za delo in odločanje v tem težavnem in odločilnem obdobju. To zadnje pa bo zahtevalo tudi spremenjene metode in oblike dela sindikalnih vodstev na vseh ravneh.

Naloge, ki so sedaj pred sindikalnimi organizacijami in vodstvi, na prvi pogled niso nekaj novega, nekaj, o čemer v zadnjih letih ne bi govorili in pisali. Res gre tudi za stara vprašanja in probleme — toda še ne rešena vprašanja in probleme. To so istočasno tudi tista strateška vprašanja družbenoekonomskega in političnega sistema, kjer se najmočnejše krešejo različni interesi — predvsem razredni.

Osnovni cilj vseh stabilizacijskih prizadevanj, ki nikakor ne morejo pomeniti predvsem omejevanja in varčevanja (čeprav je to za prvo fazo najbolj značilno), je utrjevanje socialistični samoupravni družbenoekonomski položaj delavcev. To pa je mogoče le s pridobivanjem dohodka in uveljavljanjem dohodkovnih odnosov. Pri tem pa dohodek seveda ne more temeljiti na zidanju stroškov in cen ali pa na pretežno posojilnih odnosih. Za sindikat bo zato pri razpravi o delitvi dohodka (najprej pa ga bo treba ustvariti z dobrimi proizvodnimi programi, boljše organizacijo dela in spodbujevalnim sistemom nagajevanja) za investicijsko, splošno in skupno porabo glavno merilo reprodukcijska sposobnost gospodarstva, oziroma koliko vse te dejavnosti prispevajo k boljšemu delu in proizvodnji v gospodarstvu in povečevanju dohodka. Zahteva za nove prispevke in davke pa bo do morale skozi zelo gosta rešeta tudi glede zaščite življenjskega standarda.

Notranji sistem organizacije poslovnih, delovnih in delitvenih odnosov mora biti v funkciji spodbujanja boljše dela in večje proizvodnje, pri tem pa ima sistem delitve po delu glavno vlogo. Osební dohodek bi zato moral biti neposredno odvisen od dohodka in čistega dohodka, ustvarjenega z večjo produktivnostjo, racionalizacijo dela, varčevanjem...

Velike notranje rezerve pa se skrivajo še v združevanju dela in sredstev ter neoviranem pretoku akumu-

lacije tja, kjer bo dala največje družbenoekonomske učinke.

Sindikat se bo zavzemal za povečanje realnih osebnih dohodkov, in to predvsem z opredeljevanjem za take proizvodne programe, poslovne in organizacijske povezave ter delitvena razmerja, ki bodo povečevali dohodek in čisti dohodek.

Da bi večini delavcev (ob drugih pogojih) dejansko omogočili čim bolj aktivno vključevanje v vsa ta prizadevanja, morajo biti tudi sproti in stalno seznanjeni s celoto problemov družbene reprodukcije in stvarno informirani o problematiki lastnega okolja (o odvisnosti lastnega materialnega in življenjskega položaja od produktivnosti lastnega dela in dela drugih delavcev, od gospodarjenja ter združevanja dela in sredstev).

ZVEZA SOCIALISTIČNE MLADINE V NAŠEM POLITIČNEM SISTEMU

V prilogi Komunist, 12. avgusta, je delovna skupina po sklepu predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije objavila teze za razpravo in sklepe o aktualnih idejnopoličnih vprašanjih položaja, družbeno-političnega organiziranja in delovanja mladine. O tem je bilo v Železarni že nekaj objavljeno, vendar razprava v občini še ni dosegla tiste širine, ki bi jo morala, čeprav pomeni razprava priprave na sejo centralnega komiteja ZKS.

»S široko obravnavo gradiva v vseh organizacijah in organih ZKS ter v vseh okoljih, ki so povezana z delom, učenjem in življenjem mladine, želimo že v pripravi na sejo centralnega komiteja mobilizirati komuniste za ocenjevanje učinkovitosti dela med mladino in za sprejemanje usmeritev, ki naj bi takšno delo spodbujale. V pripravi na sejo se morajo odgovorno vključiti tudi komunisti, ki delujejo v Zvezi socialistične mladine Slovenije,« poudarja delovna skupina v gradivu.

V jeseniški občini imamo okrog 7.000 ali čez 20 % prebivalcev v starosti od 15 do 27 let, ki bi glede na starost morali biti vključeni v aktivnosti zveze socialistične mladine, v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih naše železarne pa imamo v tej starosti okrog 30 odstotkov delavcev. Mladi aktivisti v naši občini si s spremenljivim uspehom že več let prizadevajo, kako poživiti delo osnovnih organizacij zveze socialistične mladine in vanje vključiti čim več mlade populacije. Iz prakse in informacij pa lahko razvidimo, da delo temeljnih celic delovanja mladine, to je osnovnih organizacij zelo niha in da v mnogih primerih ne najdemo prave vsebine in oblik delovanja. Seveda po tem ne bi smeli ocenjevati dejanske vloge mladine v naši družbi, ki je prav gotovo večja, kot je vloga socialistične mladine v našem političnem sistemu, ki ni takšna, kot bi to ustrezalo dejanskim družbenim interesom. Razen tega pa je mladinska organizacija bolj usmerjena na druga področja kot na področje delovanja delegatskega sistema, oziroma

Hkrati pa si bodo sindikalni aktivisti prizadevali, da bodo delavci v široki in demokratični razpravi tudi povedali svoja mnenja in dali predloge za izboljšanje stanja.

S tem v zvezi mora biti sindikat bolj kot doslej tudi opora samoupravnemu organu in delavski kontroli v organizacijah združenega dela.

Na področju socialne politike si sindikat ne bo prizadeval za nove instrumente, ampak za dosledno uresničevanje sedanjih. Hkrati pa bo treba preprečevati in odpravljati razlike v družbenoekonomskem položaju ljudi, katere niso posledica dela.

Za vse te opredelitve in usmeritve pa v organizacijah združenega dela po mnenju sindikata ne potrebujemo nekih posebnih formalnih stabilizacijskih načrtov. Ukrepi za boljše, bolj racionalno gospodarjenje, zmanjševanje neproduktivne režije, večji dohodek in večji osebni dohodek naj postanejo sestavni del planskih dokumentov vsake temeljne organizacije združenega dela.

Matjaž Kek
(Informacije RS ZŠŠ 5/VII)

ma delegacij, v katere so izvoljeni tudi mladi ljudje.

O vzrokih za tako stanje je pisal Edvard Kardelj v svoji študiji Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja pred šestimi, sedmimi leti in jih, ker so še danes popolnoma aktualni, v celoti citiramo:

»Vzroki za takšno stanje so, po vsej priliki, ne toliko v mladinski organizaciji kolikor v nerazvitosti vseh tistih odnosov, ki morajo povezati družbenopolitične organizacije z delegatskim sistemom. Z drugimi besedami, vse pomanjkljivosti v odnosu in aktivnosti zveze komunistov do družbenopolitičnih organizacij, pomanjkljivosti v njihovih medsebojnih odnosih, vse slabosti socialistične zveze in položaja sindikatov vplivajo tudi na položaj in vlogo zveze socialistične mladine v našem političnem sistemu.

Organizirane subjektivne sile naše družbe z zvezo komunistov na čelu morajo zagotoviti takšne družbene razmere, v katerih bo mladina resničen subjekt, neposredni udeleženec samoupravnega odločanja o vseh življenjskih vprašanjih. To je izhodišče za večjo družbeno in politično angažiranje mladih generacij...«

V citiranih Kardeljevih mislih je zelo jasno izražena odgovornost zveze komunistov v zvezi z družbenopolitičnim organiziranjem in delovanjem mladine in ravno zato delovna grupa, oziroma predsedstvo centralnega komiteja ZKS pozivata k široki obravnavi gradiva vse organizacije in organe zveze komunistov. Objavljene teze za razpravo zajemajo vsa aktualna idejnopolična vprašanja položaja, družbenopolitičnega organiziranja in delovanja mladine, na osnovi katerih morajo v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih in na nivoju občine oceniti svojo lastno učinkovitost dela med mladino.

Doslej, vsaj v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih naše železarne o tem osnovne organizacije zveze komunistov niso dale svojih ocen in sprejele ustrezne usmeritve, o tem pa so spregovorila vodstva nekaterih osnovnih organizacij zveze socialistične mladine. Prav gotovo pa si napredka pri delovanju mladinske organizacije ne moremo niti zamisliti, če ne bodo o tem resnično kritično in samokritično spregovorili komunisti v vseh osnovnih organizacijah, čeprav bodo morali marsikje kritično in samokritično priznati, da so zanemarili delo z mladimi, ali o tem niso vodili nobenega računa ali so stvari obravnavali preveč formalistično.

Našo učinkovitost dela med mladino bi resnično morali oceniti z vso občutljivostjo, kritično in samokritično in pri tem izhajati iz spoznanja, da je zveza socialistične mladine organizacija, ki zajema oziroma bi morala zajemati najširše množice mladine, organizacija, ki je svojo prihodnost zavestno povezala s prihodnostjo socializma.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 26. SEPTEMBRA DO 2. OKTOBRA

26. septembra, Lado ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, tel. št. 77-136.
27. septembra, Janez TUŠAR, vodja kadrovskega sektorja, Blejska Dobrava 16/b, tel. št. 83-082.
28. septembra, Franc VIČAR, vodja investicijskega razvoja, Žirovnica, Rodine 51.
29. septembra, Emil AŽMAN, vodja sektorja novogradenj, Jesenice, Titova 3, tel. št. 82-262.
30. septembra, Božidar BARTELJ, podpredsednik poslovnega odbora, Jesenice, Titova 3/a, tel. št. 81-453.
1. oktobra, Janez BIČEK, vodja TOZD Jeklarna, Jesenice Udarne 9, tel. št. 83-193.
2. oktobra, Stanko ČOP, vodja investicijskega razvoja, Žirovnica 90, tel. št. 80-036.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah ter praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po železarni, svoje vtise vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 26. 9.	JOŽE CEJ	ALOJZ SLIVNIK
TOREK – 27. 9.	MARJAN ERMAN	VLADO REPE
SREDA – 28. 9.	ANTON BURJA	MIRKO ZUPAN
ČETRTEK – 29. 9.	IVAN KAVČIČ	AHMED TELALLOVIČ
PETEK – 30. 9.	PRIMOŽ ŽVAB	BRANE CEPIČ
SOBOTA – 1. 10.	IVO LEBAN	BRANKO GERČAR
NEDELJA – 2. 10.	AVGUST NOVŠAK	JANEZ KOVAČ

SLUŽBA OBROTNE AMBULANTE

Od 26. septembra do 1. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

POPOLDNE: IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.
V soboto, 1. oktobra, samo dopoldne: IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

ZA BORCE: vsak dan od 11. do 12. ure.
POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
V soboto, 1. oktobra, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

VABILO MIZARJEM

MISTERIJ BIROKRATSKEGA JEZIKA

V zadnjem obdobju je bilo v neki osnovni organizaciji neke organizacije treba preveriti (razredno) pripadnost nekega urednika in ugotoviti, če se morda ni začel opotekati po ustrezni liniji, ki jo je začrtal nek organ, oziroma ugotoviti, ali odgovorno izvaža stališča njenega ustreznega organa, sprejeta v nekem obdobju.

V nekem obdobju so se namreč v nekem glasilu, pri katerem je delal neki urednik, začeli pojavljati neki članki, ki so zaradi neke vsebine in nekega načina pisanja razburjali neke posameznike, neke delavce neke delovne organizacije in tudi neke organizacije kot take.

Zato so neki posamezniki, neki delavci neke delovne organizacije in neke organizacije, ki so se zaradi nekkih člankov razburjali, apelirali na ustrezen organ neke organizacije. Ustrezen organ neke organizacije je z ustreznim namenom imenoval ustrežno grupo, ki naj bi pripravila ustrezno poročilo o nekkih člankih, ki so v nekem glasilu razburjali neke posameznike, neke delavce neke delovne organizacije in neke organizacije.

Ustrezna komisija je pripravila neko poročilo, v katerem je med drugim napisala nekaj, kar citiram:

»V zadnjem obdobju so se večkrat pojavili različni članki, ki so s svojo vsebino in načinom pisanja razburjali posameznike, posamezne delavce v (naziv delovne organizacije) in tudi organizacije.«

»Člani delovne skupine smo smatrali, da oceno idejnostne primernosti člankov ne moremo podati, ker le-to narekuje globlje poznavanje problematike in ozadja nastalih konfliktov med avtorji takih člankov ter konkretno prizadetimi, ki na posameznih področjih delujejo ali za to področje odgovarjajo.«

»Komisija meni, da nekateri od najbolj izpostavljenih člankov po jedru vsebine in problematiki niso konfliktni z obojimi in načinom reševanja posameznih vprašanj v družbi, ampak so objavljeni le v neprimernem času in na način, ki ne vodi v aktivno sodelovanje pri razreševanju problematike. S takim prikazovanjem lahko vnašajo negativen, zasmehljiv ali celo žaljiv odnos ne samo do posameznikov, temveč do celotne družbe in političnega sistema na splošno oziroma v občini.«

(Nič o vsebini člankov, avtorjih, prizadetih...)

Ustrezen organ neke organizacije je na osnovi ustreznega poročila ustrezne grupe sprejel ustrezna stališča. Med ustreznimi stališči je bilo med drugim sprejeto nekaj, kar citiram:

»Kljub tem ugotovitvam so se v (naziv nekega glasila) vseeno pojavljali posamezni članki, ki po svoji vsebini ne ustrezajo, saj na razne načine in v raznih oblikah vnašajo

negativen odnos, ne samo do posameznikov, temveč do celotne družbe, političnega sistema na splošno in uveljavljanje le-tega v občini. Takšni članki so upravičeno razburjali delavce in občane.«

(Nič o vsebini člankov, avtorjih, prizadetih...)

Tako so bili na osnovi nekega poročila neke grupe na nekem organu, oziroma na osnovi neke pronicljive, izčrpne, blesteče, marksistične, predvsem pa konkretne analize neizpodbitno identificirani in razkrinkani neki sovražniki, ki so se ob premajhni budnosti nekega urednika infiltrirali v neko glasilu in s posameznimi neustreznimi članki »vnašali negativen odnos, ne samo do posameznikov, temveč do celotne družbe, političnega sistema in uveljavljanje le-tega v občini.« Njihovo delovanje s pozicij, tujih našemu delovnemu človeku in občanu-samoupravljalcu, je bilo tako v kali onemogočeno.

Obveljala je neka avtoriteta nekega argumenta, tako značilna za neki pristop, spoznan je bil idejni odklon in onemogočeno vsako nadaljnje delovanje nekega sovražnika v nekem glasilu.

Mar ni povsem jasno iz nekaj, kar smo citirali, kateri članki razburjajo neke »posameznike, posamezne delavce (naziv delovne organizacije) in tudi organizacije? Mar ni jasno ugotovljeno, da so to »različni, izpostavljeni, posamezni, konfliktni, neustrejni, nekateri« članki!

Mar ni povsem jasno, kateri članki »ne ustrezajo?«

Jasno je: ne ustrezajo »neustrejni, izpostavljeni, posamezni, konfliktni, nekateri« članki!

Mar ni popolnoma jasno, kateri članki »ne vodijo k sodelovanju?« nekateri, izpostavljeni, objavljeni v neprimernem času, ki se pojavljajo v zadnjem obdobju, konfliktni, neustrejni, posamezni in različni!

In če vprašanje postavimo drugače? — Mar iz tistega nekaj, kar smo citirali, ne more vsak otrok zaključiti, da »različni« članki »razburjajo, ne ustrezajo, ne vodijo v sodelovanje, zasmehujejo, žalijo, vnašajo negativen odnos, prikazujejo, prizadejajo, se pojavljajo, se objavljajo!«

Mar ni neuničljiv argument iz razrednega arzenala, da »posamezni članki razburjajo, ne ustrezajo, ne vodijo v sodelovanje, zasmehujejo, prizadejajo, neke« »posameznike, posamezne delavce (naziv delovne organizacije) in tudi organizacije!«

Mar ni s tako popolnim dokazom, kot je ta, da »neustrejni« ali pa »konfliktni članki, ne ustrezajo, razburjajo, ne vodijo v sodelovanje, zasmehujejo, žalijo, vnašajo negativen odnos, prizadejajo, se pojavljajo« in »se objavljajo«, moč dotolči nekega sovražnika, ki bi skušal »razburjati« itd. neke posameznike ali pa »vnašati negativen odnos« do neke družbe, do nekega sistema oziroma do uveljavljanja nekega sistema v neki občini!

Nemogoče je torej, da neki urednik v nekem glasilu pod tolikšno težo nekkih različnih, posameznih, itd. argumentov ne bi spoznal svojega idejnega odklona, ki ga je mogoče zagrešil iz povsem nehotene nepazljivosti ter premajhne idejne budnosti ob posameznih, različnih in nekaterih člankih ter priznal svojo na nek znan način neizpodbitno dokazano napako, se posul s pepelom ter spokorjen in prevzgojen začel objavljati le še ustrezne članke, kot je, na primer, tale.

Seveda pa je preje treba iti skozi takle kratek kurs za jasno izražanje. Naj živi birokratska latovščina, jezik butalskih aktivistov!

Zakaj naj bi vsakdo vedel, kateri so tisti članki, avtorji, posamezniki, organizacije? Zakaj naj bi vsakdo vedel, kakšna je tista vsebina, zakaj in komu ne ustrezajo? Zakaj vnašajo negativen odnos celo do družbe, do političnega sistema in do uveljavljanja le-tega v občini? Ker po vsebini (kakšna je?) ne ustrezajo?

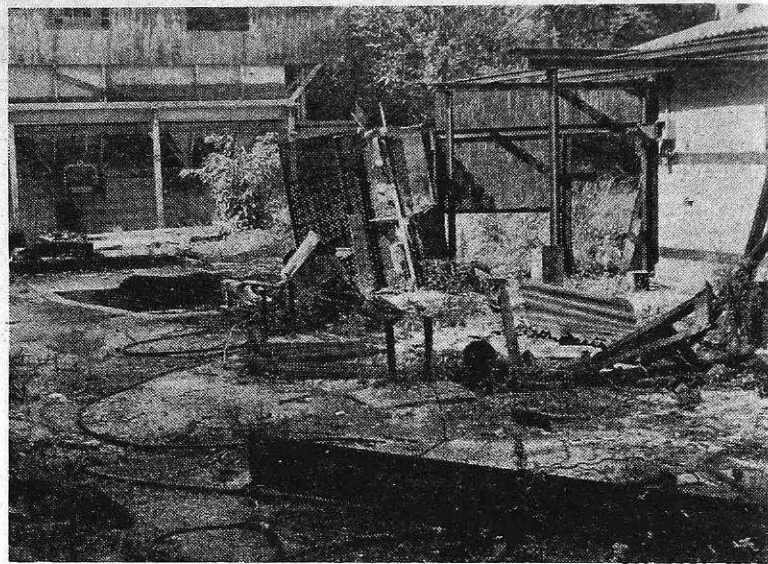
Dovolj je, da vemo to MI! Da le MI vemo, za kaj in za koga gre! Da se le MI razumemo med seboj! Da le MI vemo, kaj se skriva za »posamezniki«, »nekaterimi«, »neustreznimi« itd.

Dovolj je, da smo MI ugotovili (kaj smo ugotovili, ni važno); za vas je dovolj, da veste, da je to negativno. In pazite se, če se to še kdaj ponovi: pela bo šiba!

Čemu bi to, kar smo ugotovili v poročilu ali v stališčih, pisali razumljivo, jasno, argumentirano — potem bi utegnil še kdo ugovarjati, nastopiti z nasprotnim argumentom. Morali bi se pogovarjati, polemizirati, razčistevati, se sporazumevati...

Tako pa se ni treba! Kajti, če pride neko takole lepo oblikovano poročilo ustreznih grup, stališče nekega ustreznega organa, na nek drug ustrezen organ, če ga dobe v roke neki drugi posamezniki, delavci, organizacije, potem bodo samo rekli: »Hm! Nekaj že mora biti na tem, to je ugotovil ustrezen organ, v katerem so neki ustrezni ljudje...«

MI že vemo, kako je treba! Če bi bili naši očiti drugim (MI vemo, zakaj jim kaj očitamo) jasni, razumljivi, konkretni (nekje zapisani), potem

V opuščenem kamnolomu (ali dovolj imamo še jeklenega odpadka)

ne bi mogli drugje več govoriti na pamet, nastopati v svoj prid z za lase privlečenimi argumenti in takšnimi, kakršni nam trenutno ustrezajo. Če nismo jasni, konkretni, jih namreč lahko vsak trenutek prikradamo in zraven še kaj podtaknemo, pa ne more nihče dokazati (ali pa le po dolgem postopku), da tako ni res. Tako nam ne bo treba za to odgovarjati!

MI birokrati smo sami sebi zadostna skupina. Ni nam treba komunicirati z drugimi, s tistimi, ki niso posvečeni v misterij našega jezika in govorice. Kajti neposvečeni, ki bi nas razumeli, bi lahko ogrozili naš posvečen položaj, naše privilegije, našo eksistenco.

Če parafraziramo Županova, bi rekli: Ne imeti jasnih, razumljivih, resničnih in pravočasnih informacij, pomeni biti v podrejenem položaju, obvladovan, zaslužjen. Torej biti podložnik, ne samoupravljalca.

Zadnji čas je, da nekatere posameznike in neke urednike navadimo pisati članke, ki nam bodo ustrezali.

Človek namreč spada (pripada) k tistim, s katerimi se lahko pogovarja, komunicira.

Misterij jezika, znan le posvečenim (misterij po Verbinčevem slovarju: 1. verska skrivnost, v starem veku skrivni verski nauki in obredi, ki so bili dostopni le »posvečencem«; skrivni nauk ali obred, 2. neumljiva, »razumu nedostopna« verska resnica ali dogma (v krščanski teologiji), 3. skrivnost ali kaj neumljivega sploh; misteriozni jezik — skrivnost, skriven, je moč birokracije, njena misteriozna moč, moč obvladovanja, ki se dokazuje, na drugi strani, kot mizerost (mizeren po Verbinčevem slovarju: boren, reven, siromašen, ubog, klavrn; zanikr; nesrečen, usmiljenja vreden), nemoč neposvečenih, obvladovanih.

Privilegij birokracije, ki izhaja iz njene misteriozne moči, iz misteriozne moči njenega jezika, je v tem, da lahko obsoja, ne da bi obsojeni vedel, da je obsojen in zakaj je obsojen. Obsojeni je tako le obredna žrtev nekega misterija, kulturna žrtev na oltarju njenega monopola na le njej dostopne in (raz)umljive informacije. Za birokracijo velja: objaviti le njej dostopne informacije pomeni zlorabiti položaj. Za birokracijo je vsaka informacija zaupne narave. Izjeme so le v prid potrditve tega pravila.

S tem se kaže sprijazniti, kajti ne gre, da bi neposvečeni vrtali v misterije posvečenih z odvečnimi vprašanji. Kajti potem, ko bi bili misteriji spoznani, ne bi bili več misteriji, ampak povsem navadne, vsem doumljive resnice.

Denunciacija (razkrinkavanje) misterijev je seveda bogokletje. Zato birokrati pozivajo k sodelovanju, pod čemer pa ne mislijo na iskanje resnice, temveč na vdano, ponižno, podložniško prikimavanje.

Človek bi se moral po njenem mnenju odpovedati lastnemu iskanju resnice, svoji individualnosti, občutku lastne vrednosti, svobodi, osebnemu dostojanstvu, samemu sebi.

Človek pa ima, na njeno žalost, glavo tudi za to (običajno), da z njo misli, ne pa samo kima.

Neki Božidar Lakota

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

PREGLED SESTANKOV SDS

Samoupravne delovne skupine so na sestankih, s katerimi smo prejeli zapisnike v minulem tednu, še vedno razpravljale predvsem o zadevah iz programa samoupravnih aktivnosti za avgust, posamezne pa že tudi o nekaterih iz septembrskega programa, na primer o informiranju v železarni. Kot običajno bomo iz zapisnikov povzeli predvsem mnenja, predloge in pripombe, ki se nanašajo na ožjo obratno problematiko.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming, 1, 2, 3 in 4, adjustaža bluming 1, 3, in 4, adjustaža štekel 1, 2, in 3, adjustaža štekel Javornik ter lužilnica. SDS vodstvo TOZD je imela nekaj pripomb na razvid del in nalog. Meni namreč, da je v razvidu premalo upoštevana pomembnost in velikost TOZD ter obseg del glede na ocene v drugih TOZD (težki delovni pogoji, zahtevno proučevanje zaradi zahtevne tehnologije itd.). Skupina zahteva na ogled celotni pregled razvida v službah in uslužnostnih TOZD ter v drugih temeljnih organizacijah. Primerjava in usklajevanje bi se morala po njenem mnenju opraviti na ravni celotne delovne organizacije, upoštevaje specifičnosti in količino dela v posameznih TOZD in službah. Dokler se te pripombe ne upoštevajo, SDS zavrača celoten predlog razvida. Uslužbenici so bili na sestanku seznanjeni, da bodo svoje kartice žigosali na uri v upravnih zgradbah na Beli, brž ko bo urejeno vse potrebno. Obravnavali so tudi spremembe pravilnika o dodatnih kriterijih merjenja uspešnosti. SDS predlaga, da naj se plan izloči iz kriterijev za določanje premije oziroma, da bi se v zvezi s planom uvedli trije razredi za določanje premije (minimalni, srednji, maksimalni), tako da bi lahko delavci ugotavljali delež premije dnevno. V enakem smislu naj bi se pripravil tudi predlog za dežurne vzdrževalce. SDS bluming 4 v zvezi z razvidom del meni, da se je tu ocenjevalo ljudi, ne pa delo« ter da se bo treba o vsem še natančneje pogovoriti in gotovo točke popraviti. Valjavci pa so na tem sestanku postavili sledeče vprašanje v zvezi z dežurstvom: »Okoli dežurstva je bilo veliko govora, toda nikoli nič točnega. Sedaj pa želijo, če je mogoče, da se jim prr kaže, v čem je bil dežurni pozitiven in če se to tudi da prikazati (njegovo učinkovitost itd.).« Valjavci namreč menijo, da bi ugotovili, če bi pregledali zastoj v času dežurstva in po njem, da dežurstvo nima pravega učinka. SDS adjustaža bluming 1 je med drugim razpravljala o ukrepih za odpravo poslovnih izgub v TOZD in ugotovila, da le z doslednim izvajanjem ukrepov lahko zagotovijo boljši poslovni rezultat, hkrati pa tudi pripo-

minja, da se stroški povečujejo tudi zaradi nekvalitetnega materiala, ki ga dobe iz Jeklarne (predvsem mislijo na slabe za potisno peč, ki morajo na čiščenje, ponovno ogrevanje in valjanje). SDS adjustaža bluming 3 meni, da so »ukrepi lepo napisani, da pa so zastoj, če se ne bodo vsi dosledno izvajali. Primer: kvaliteta vložka, ki pride iz jeklarne, se kljub številnim urgentam in sklepom različnih odborov ne izboljša. SDS se je izrekla tudi proti »novemu« pravilniku o premijah iz več razlogov. Tako navajajo, da je po novem pravilniku višina premije omejena, ne glede na količino proizvodnje. Pravo sliko spremenjenega načina premiranja bi dobili, če bi naredili izračun po novem pravilniku za tiste mesece, ko so dobili premijo po starem pravilniku. V premijo bi bilo po njihovem mnenju treba šteti tudi »kontiliv« na liniji flemanja, saj je prav od »kontiliva« odvisno ali se premija doseže ali ne: »če je velika količina kontiliva, to pomeni manjšo količino našega materiala — s tem pa izgubimo možnost za premijo«. Tako torej po grobem izračunu ugotavljajo, da se premija za njihov oddelek v vsakem primeru močno zmanjša. Moti jih tudi to, da se je ob uvedbi premij govorilo, da se jih uvaja predvsem kot stimulacijo proizvodnih delavcev. »Sedaj pa se dogaja, po takšnih kriterijih, da imajo delavci v administraciji večjo premijo od proizvodnih delavcev.« Tudi SDS adjustaža bluming 4 meni, da ni pravilno, da se kontigredice ne štejejo v stimulacijo, saj vendar velja zanje isti tehnološki postopek, kot za »domače«. Vprašuje tudi, kako ima lahko vodstvo večjo stimulacijo kot pa neposredni proizvajalci. SDS adjustaža štekel 1 vprašuje, kako je z izračunom premije, ko linije ne obratujejo zaradi adjustiranja svitkov ali pločevine za izvoz ter zakaj adjusterji pločevine nimajo 100 % premije, saj delajo ravno tako na liniji kot drugi delavci. Predlagali so, da naj bi podatke o doseganju premij dnevno objavljali na oglasni deski. Tudi SDS adjustaža štekel 2 vprašuje, kako se adjustiranje svitkov za HVB zajema v premijo. Vprašanje se pridružuje tudi SDS adjustaža štekel 3. Pravijo, da so bili pri premiranju doslej prikrajšani za adjustiranje: »bili so namreč plačani 70 %, čeprav so naredili več kot če bi delali na liniji«. O ukrepih za odpravo izgube ter o dodatnih kriterijih za merjenje uspešnosti je bilo govora tudi na sestanku SDS adjustaža štekel Javornik in lužilnice. Takole pravijo: »SDS meni, da več kot sedaj delajo, ne morejo delati. Menijo, da so avgusta delali največ in presegali normo vsak dan, pa vseeno niso zaslužili premije, ki bi jim po vseh normah morala pripasti.« Celoten način premiranja se jim ne zdi povsem logičen, saj se po njihovem mnenju »vse to odvijata za zeleno mizo«, oziroma »se premije določa pavšalno, ne pa po rezultatih dela.« Skupini zahtevata, da se jima pojasni, koliko so naredili v avgustu, saj menijo, da »sami niso krivi, če so morali 350 ton za izvoz trikrat delati in obračati.«

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vzdrževanje Plavž 1, 2 in 3 ter vzdrževanje jeklarne 1 in 2. Obravnavale so nekatere zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za avgust. SDS vzdrževanje 1 in 2 se pod razno vprašujeta, kdo je kriv za nepravilno izdelane gorilce za plin, ki so bili dobavljeni za remont SM peči in za gorilce za mazut, ki se ne

uporabljajo več (kje bodo uporabljeni)? Opozarjajo tudi, da kisikova kopja, ki so izdelana pri tujih firmah, niso dobro zatesnjena (skoraj vsako teče). Pravijo, da bi kisikova kopja in gorilce lahko izdelovali sami v pogodbenem ali nadurnem delu in da bi bili v tem primeru prav gotovo cenejši.

SDS samski domovi (TOZD DRUŽBENA PREHRANA) je obravnavala problematiko čiščenja okolice samskih domov, koriščenja letnih dopustov, menjanja posteljnega perila (tega ne bodo menjavali več na tri tedne, tako kot doslej, temveč štirinajst-dnevno) ter medsebojnih odnosov in odnosa do dela.

SDS nabava 1 (DELOVNA SKUPNOST ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE) je obravnavala informiranje v železarni ter model vključevanja izvozne realizacije v sistem osebnih dohodkov. SDS se strinja s faktorjem »10« za penalizacijo, vendar pa ob enem predlaga (za pravočasno specifikacijo naročil) stimulacijo s faktorjem »5«. Stimulacijo za višjo poprečno prodajno ceno pa bi bilo po njihovem mnenju treba zmanjšati s faktorja »10« na faktor »5«. Nejasnosti v zvezi s tem modelom naj bi na delavskem svetu tolmačil vodja zunanje trgovine.

SDS operativna novogradnje (DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE) ocenjuje, da model vključevanja izvozne realizacije v sistem delitve osebnih dohodkov »ni posrečen«. Od te SDS smo prejeli že tudi prvo pripombo v zvezi z gradivom za javno razpravo o informiranju v železarni, ki jo v celoti objavljamo: »CPSI probleme samoupravnega informiranja in komuniciranja v ŽJ dobro pozna in nam jih v poročilu sedaj nakazuje, vendar je med drugim predvsem slabo delo CPSI razlog, da lahko informiranje kritiziramo. CPSI nam pošilja slabe podatke, preobširno gradivo in večkrat se niti ne ve, o čem je treba sklepati. Ljudje so po SDS naveličani praznega obravnavanja raznih zanje manj pomembnih in formalnih zadev, njihovi resnično aktualni problemi in predlogi pa so le redko predmet resne obravnave. Informacije za malo pomembne zadeve so večkrat močno napihnjene, lahko tudi zato, da se odvrne pozornost od bolj »vročih« in aktualnih zadev. SDS ima resne pripombe za neodgovorno obnašanje do pravočasnega posredovanja povratnih informacij. Kako je z odgovori na vprašanja SDS? V našem primeru niti urgencia na visokem nivoju ni bila uspešna in smo odgovore dobili nazadnje z večmesečno zamudo, pa še to ne zadovoljivih in v celoti. Informiranje je izredno pomembno in razumeti moramo, da ima CPSI tudi svoje težave, vendar ugotavljamo, da je rezultat slab. Veliko in preveč je formalnosti, bistvenega pa manjka. Ljudje niso zainteresirani, če je informiranje slabo in nezanimivo. Tudi z glasilom Železar ne moremo biti zadovoljni. Izgleda, da je uredniški odbor hudo pod vplivom glavnega urednika, ki ima preveč moči pri oblikovanju vsebine. V Železaru so tudi prispevki brez podpisov in niso preverjeni. SDS meni, da mora CPSI svoje delo pri informiranju izboljšati, da kar smo mu seveda tudi sami dolžni ustrezno pomagati, predvsem z bolj kvalitetnimi zapisniki s sestankov SDS.«

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranja — Božidar Lakota

MDB JOŽE GREGORČIČ-GORENJEC NA REPUBLIŠKI MLADINSKI DELOVNI AKCIJI BELA KRAJINA '83

Mladinska delovna brigada Jože Gregorčič — Gorenjec je letos sodelovala na republiški MDA BELA KRAJINA '83 v tretji izmeni od 7. do 28. avgusta. To je bila bratska brigada, sestavljena iz mladih z Jesenic in iz Beograda, v sodelovanju z družbenim domom Dragoljub Milanović-Dragi, ki je pobraten s krajevno skupnostjo Zirovnica.

Ta skupna brigada je simbol bratstva in sodelovanja teče že četrto leto. Dogovor je, da vodstveni kader eno leto dajo mladi z Jesenic, drugo leto pa mladi iz Beograda. Letos je bilo v brigadi 15 mladih z Jesenic in 22 mladih iz Beograda, kar je zadovoljavalo, da je bila brigada popolna. V brigadi so bile zastopane vse strukture mladih (pionirji, dijaki, študenti, delavci). Kljub obojestranskim težavam pri sestavi brigade, njene aktivnosti v pripravljalnem obdobju in medsebojnega nepoznavanja (brigadirji se v celotni sestavi srečajo šele pred odhodom na akcijo) so bili doseženi izredni rezultati. Ti rezultati so vidni pri delu na delovišču in na področju družbenopolitičnih aktivnosti.

DELOVIŠČE

Zaradi pomanjkanja materialnih sredstev, predvidenih za izkop kanala, brigadirji tretje izmene nismo nadaljevali del iz predhodnih izmen, tako da so nam ostala dela pri čiščenju pašnikov. Dela na pašnikih so dosti naporna in od brigadirjev zahtevajo precej strokovnosti. Posebno težko je bilo tistim, ki so se prvič srečali s žago in sekiro. Odstranjevali smo odvečno drevje, grmovje in korenine.

Zaradi neusposobljenosti brigadirjev za taka dela je bilo nekaj lažjih poškodb. Zaradi sodelovanja pionirske brigade v naši izmeni smo se med brigadami dogovorili, da bomo delali na skupno normo. V prvi dekadi je bila dosežena poprečna norma 120 %, v drugi dekadi 136,25 %, skupna za celo izmeno pa 130,7 %. Poprečna norma samo naše brigade (ki uradno ni bila izračunana) je bila okoli 190 %.

V prvi dekadi je bila na prvi uradni dan dosežena skupna norma 136,32 %, v drugi dekadi na drugi uradni dan pa poprečna norma 146 %. Očistili smo 3 hektare in 96 arov pašnikov, vrednost del pa je 300.000.000 din. Skoraj vsak dan so z brigadirji na delovišču delali tudi domačini.

NASELJE

Naselje republiške mladinske delovne akcije BELA KRAJINA '83 je bilo v Lokvah, ki so 2,5 km oddaljene od Črnomlja. Nastanjeni smo bili v starejši stavbi, ki jo je prej uporabljala JLA. Stavba je bila z naknadnim dograjevanjem usposobljena za brigadirsko življenje. Higiiena je bila na visoki ravni, tako da zaradi nje nismo imeli problemov.

V naselju je bilo igrišče za mali nogomet in odbojko, ostale športne aktivnosti pa so se odvijale na športnih objektih v okoliških krajevnih skupnostih. Imeli smo tudi organizirano kopanje v Kolpi. Za potrebe akcije sta bila na voljo dva avtobusa za prevoz brigadirjev na delovišče. Vstajali smo zjutraj ob 5. uri, ob 6. uri odšli na delovišče, ob 13. uri pa je bil zaključek del na delovišču in povratek v naselje. V naselju so bile družbene aktivnosti po načrtu.

INTERESNA PODROČJA

Brigada se je aktivno vključila v interesne dejavnosti in dosegla dobre rezultate. Splošna ocena vseh teh aktivnosti je zelo uspešna.

IDEJNO-POLITIČNO DELO

S tega vidika je akcija popolnoma uspešna. Ta uspeh je viden v delu mladinske politične šole, marksističnih predavanjih, urah zgodovine o Beli krajini, ogledu Bele krajine in obravnavanju aktualnih svetovnih dogodkov, izdan pa je bil tudi idejnopolični bilten.

Aktiv zveze komunistov je deloval na nivoju naselja. Idejnopolična aktivnost v brigadi je bila ocenjena kot zelo dobra.

INFORMIRANJE

Tudi na področju informiranja je bila ocena zelo uspešna. Brigada je izdala tri informativne biltenne, pripravila nekaj stenčarov in sodelovala v informativnih radijskih oddajah.

KULTURA

Prav tako je ocenjena z oceno zelo uspešno. Večino kulturnih večerov je pripravila naša brigada. Ti večeri so bili vsestranski in zanimivi v obli-

ki skečev, poezije, iger brez meja, glasbe in pesmi, tabornih ognjev, brigadirskih zarok, izbire lepotic itd. Za brigadirje so bile organizirane filmske predstave, koncert vojaškega ansambla, dva plesa, dvakrat smo šli v disco.

TEHNIČNA KULTURA

V okviru tehnične kulture so bili opravljeni tečaji: kino, foto, likovni, ribiški tečaj, tečaj voženja, cestno-prometni predpisi, prva pomoč in strelstvo. Naši brigadirji so se vključili v vse tečaje in brigada je dobila oceno zelo uspešno.

TELESNA KULTURA

Poleg jutranje telovadbe so bila organizirana športna tekmovanja med brigadami in z domačini. Brigada je sodelovala na kmečkih igrah v Petrovi vasi. Ocena je bila za prvo dekada zelo uspešna, za drugo pa uspešna.

SLO IN DRUŽBENA SAMOZAŠČIT

V okviru SLO in družbene samozaščite je brigada organizirala dežurstvo v naselju. Izveden je bil obrambni dan v sodelovanju s civilno zaščito. Bili smo na ogledu oboro-

žitve, kjer smo si tudi ogledali vojaško orožje in bili seznanjeni z delovanjem in uporabo tega orožja. Ocena je bila zelo uspešno, prav tako za disciplino.

Odnosi znotraj brigade so bili dobri. Brigadirji so se med seboj spoštovali, pomagali drug drugemu, se zabavali in zblíževali. Taksi odnosi v brigadi so bili osnova za prijateljske odnose z drugimi brigadami. Brigade so se med seboj razumele in si pomagale. Odnosi z vodstvom akcije so bili prav tako dobri na vseh področjih. Brigado je za razvijanje tovarištva in bratstva in enotnosti na skupščini izmene pohvalil komandant akcije.

PRIZNANJA

Za svoje delo in dosežene rezultate je MDB Jože Gregorčič-Gorenjec osvojila trak akcije, priznanje za interesne dejavnosti, udarništvo 1. in 2. dekada in udarništvo 1. in 2. udarnega dne. Devetim brigadirjem je bila podeljena udarniška značka in ena izredna udarniška značka, katero je dobila Blanka Bertalanč z Jesenic za izredno delo na delovišču in v naselju. Podeljeno je bilo tudi deset internih priznanj.

Akcija bo vsem ostala v spominu, ker je povsem uspešna, skovana pa so bila nova prijateljstva in znanstva.

Barjam Hodžić

VOLILNA KONFERENCA OSNOVNE ORGANIZACIJE ZSMS TOZD JEKLARNA

V torek, 13. septembra, se je okrog 30 mladih iz TOZD Jeklarna zbralo na volilni konferenci, na kateri je prisostvoval tudi sekretar, koordinacijskega sveta ZSMS Železarne, žal pa se konference ni udeležil nihče iz vodstva TOZD in ostalih družbenopolitičnih organizacij v TOZD.

Poročilo o delu osnovne organizacije ZSMS v preteklem obdobju je podal predsednik Trako Nesib. Povedal je, da so imeli v enoletnem obdobju osem sestankov predsedstva osnovne organizacije, štiri sestanke celotne osnovne organizacije in da je bilo na teh sestankih prisotno poprečno 45 mladih. Poleg teh sestankov so imeli tudi sestanek z mladimi člani zveze komunistov z namenom, da jih čimveč vključijo v delovanje osnovne organizacije ZSMS. Organizirali so tudi problemsko konferenco o stanovanjski problematiki, kjer so imeli najbolj pereče probleme mladi, ki stanujejo v samskih domovih. Na področju manifestativnih akcij so se vključevali na športnem področju, naredili nekaj stenskih časopisov, udeležili šafete mladosti, organizirali piknik in podobno. Na koncu svojega poročila je predsednik omenil, da ima občutek zapostavljenosti, oziroma da se predlogi osnovne organizacije ZSMS ne upoštevajo (primer udeležba na MDA).

Po poročilu se je razvila razprava, v katero se je vključilo več mladih, ki so izrazili nezadovoljstvo, da nekatera vprašanja niso rešena že več let. Tako je eden od razpravljalcev

zelo kritično spregovoril o higijenskih prostorih, ki so namenjeni za kopanje in umivanje, o garderobah, o večkratnem pomanjkanju tople vode itd. Prav tako imajo zelo slabe pogoje za prehrano (kantina), srečujejo pa se tudi s problemom pomanjkanja toplega obroka v nočni izmeni. O vsem tem so že govorili, vendar pa zaradi nepriznanosti ostalih (DPO, vodstva TOZD) ni bilo nič narejenega.

V nadaljevanju so izvolili novo vodstvo osnovne organizacije ZSMS, in sicer: za predsednika Mileta Kalaba, za sekretarja Izeta Haliliča, za šport Fadila Kadiča, za kulturo Irfana Mulaliča, idejno-politično delo Fehida Ramiča, informiranje Sejda Kapiča, SLO in družbeno samozaščito Cvetka Andova, v predsedstvo pa še: Staneta Kolaca, Nesiba Trako, Dragana Džudžiča in Angela Angelova. V predsedstvo koordinacijskega sveta ZSMS Železarne pa so predlagali Staneta Kolaca, namesto Nesiba Traka.

Poročilo z volilne konference osnovne organizacije ZSMS TOZD Jeklarna naj zaključim z mislijo Milana Kučana (Komunist str. 11, 12. avgust 1983), ki naj bo vodilo tudi komunistom v TOZD Jeklarna:

«... v zvezi komunistov bi morali nujno in takoj celovito razpravljati o mladini, o njenem družbenem in življenjskem položaju, o dogajanjih in procesih v njej in o našem odnosu do mladine».

Z. K.

SEJA PREDSEDSTVA OO ZSMS DELOVNE SKUPNOSTI KSI

V sredo, 14. septembra, se je na redni seji zbralo predsedstvo osnovne organizacije ZSMS delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje.

Pri pregledu sklepov so ugotovili, da so realizirani vsi razen sklepa, ki se je nanašal na družabno srečanje na Kresu. Srečanja zaradi premajhnega števila prijav ni bilo.

Nadalje je bila podana informacija s posveta predsednikov in sekretarjev osnovnih organizacij ZSMS, kjer je bila obravnavana demokratizacija odnosov v ZSM. Navzoči so imeli pripombo na predlog o enoletnem mandatu, kajti ta trenutek je še v mladinski organizaciji (vsaj v železarni) premalo takega kadra, ki bi bil v enoletnem mandatu sposoben premakniti delo osnovne organizacije na višji nivo.

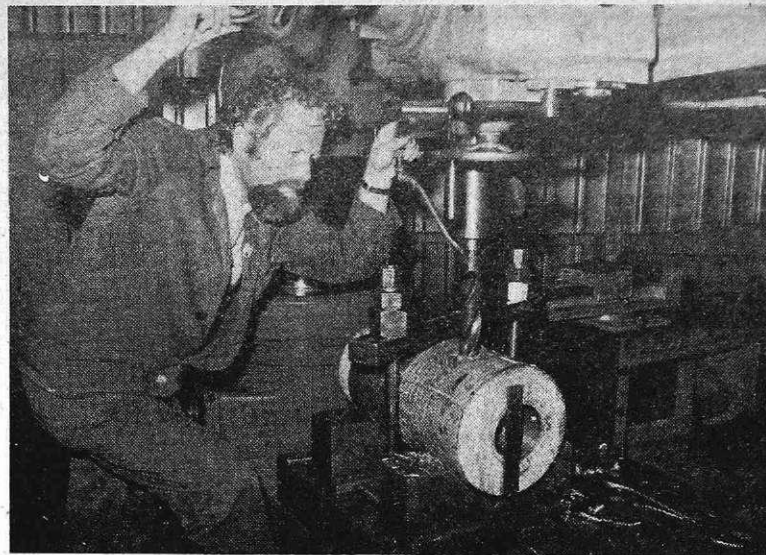
Predsedstvo je evidentiralo možne kandidate za predsedstvo osnovne organizacije ZSMS delovne skupnosti KSI in Mileta Crnoviča kot možnega kandidata za organe koordinacijskega sveta ZSMS Železarne.

S šestimi kandidati za predsedstvo se bosta pogovorila predsednik in sekretar osnovne organizacije.

V razpravi o delu osnovne organizacije so dali največji poudarek medsebojnemu odnosom in vprašanju osebnega dohodka tekačič. Predsedstvo je sprejelo sklep, da se še enkrat organizira sestanek s tekačiči, na katerega bodo povabili tudi vodjo delovne skupnosti, vodjo oddelka splošne administracije, predsednika osnovne organizacije sindikata in predstavnik koordinacijskega sveta ZSMS Železarne.

Dogovorili so se, da bodo na predlog predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS Železarne organizirali razpravo o aktualnih idejnopoličnih vprašanjih položaja, družbenopolitičnega organiziranja in delovanja mladih. Na razpravo bodo povabili vse člane osnovne organizacije ZSMS, še posebej pa bodo na ta sestanek vabili mlade komuniste.

Z. K.

Sodelavec na specialnem vrtnem stroju v strojni delavnici na Javorniku (foto S. Kokalj)

SHOD GORENJSKIH BRIGADIRJEV PRI ŠOBCU

V soboto, 17. septembra, so se na tretjem shodu v kampu Šobec zbrali brigadirji Gorenjske. Kljub muhastemu vremenu je na prireditveni prostor prispelo okoli 130 mladih, oblečenih v brigadirske obleke, polne našitkov, ki so pričali o udeležbi na akcijah ne samo letos, pač pa tudi nekaj let nazaj. Prav je, da na tem mestu predstavimo mladinske delovne brigade, tako kot so jih predstavili v soboto na shodu pri Šobcu.

— MDB France Prešeren iz Kranja je letos sodelovala na zvezni mladinski delovni akciji Beograd '83 v tretji izmeni. Urejali so nasip Donave v okolici Beograda. Kar 41 brigadirjev, s starostnim povprečjem 17,4 let, je bilo v tej brigadi, ki je prešla vsa možna priznanja in trak akcije.

— MDB Jože Celar-Tugo iz Kranja je sodelovala na republiški mladinski delovni akciji Suha Krajina v prvi izmeni. 28 brigadirjev je delalo pri izkopu kanala za vodovod, prejeli pa so pohvalo za društvene aktivnosti, dve udarni znački in dve pohvali.

— MDB Stane Žagar — mlajši je s 36 brigadirji delala na republiški mladinski delovni akciji Goričko '83 pri rekonstrukciji ceste Šalovci-Dolenji.

— PDB dr. France Prešeren iz Kranja je prav tako sodelovala na republiški mladinski delovni akciji Goričko '83. 40 brigadirjev — pionirjev iz vseh gorenjskih občin je prejelo vsa možna priznanja, trak akcije in osem udarniških značk.

— MDB Stane Žagar iz Radovljice je letos sodelovala na zvezni mladinski delovni akciji Suha krajina v drugi izmeni. Brigadirji (36 jih je bilo), so delali na melioraciji zemljišča. V tej brigadi so bili tudi brigadirji iz pobratene občine Svilašnjac. Kar 12 udarniških značk, 11 pohval in vsa možna priznanja, pa trak akcije pričajo, da so mladi pridno delali.

— MDB Jože Gregorčič-Gorenjec iz Škofje Loke je bila na republiški

mladinski delovni akciji Goričko '83 v tretji izmeni. Delali so na rekonstrukciji ceste Gornji Petrovci.

— MDB Kokrški odred iz Trčiča je letos sodelovala na zvezni mladinski delovni akciji Istra '83 v prvi izmeni. Pomagali so pri izkopu višinskega vodovoda Krkavce, Koštabana. Deset brigadirjev iz Trčiča pa je sodelovalo tudi na mladinski delovni akciji Timok '83 v Zaječarju, v bratski brigadi »bratstvo in enotnost«. Delali so pri izkopu kanala za vodovod.

— Jeseničani pa so letos z MDB Jože Gregorčič-Gorenjec sodelovali na republiški mladinski delovni akciji Bela Krajina v tretji izmeni. Čistili so pašnike na območju Blatnika — Brezovce. Na zvezni mladinski delovni akciji Pirov '83 v drugi izmeni pa je MDB Jeseniško-bohinjski odred delala na pogodovanju, okopavanju sadik, kopanju kanala za telefon ter na delih infrastrukture v novih naseljih. MDB Jože Gregorčič-Gorenjec je osvojila trak akcije ter priznanje MDA, podeljenih pa je bilo tudi deset udarniških značk ter deset pohval. MDB Jeseniško-bohinjski odred je prejela vsa možna priznanja tako na delovišču kot na področju interesnih dejavnosti, trak akcije, 14 udarnih značk, 14 pohval, tri zlate in pet srebrnih značk »pokret Goran«.

Po predstavitvi posameznih brigad je na shodu spregovoril vodja centra za mladinsko prostovoljno delo pri republiški konferenci Zveze socialistične mladine Slovenije Tone Anderlič, sledila so šaljiva tekmovanja. Ob glasbi in plesu so brigadirji obujali spomine na dni, ki so jih preživeli na akcijah.

Pobuda za shod je prišla prav s strani brigadirjev, zato je toliko bolj dobrodošla, kajti vodila jih je želja zbrati in srečati se tudi po končanih akcijah in izmenjati izkušnje, vtise ter mnenja o delu in življenju na mladinskih delovnih akcijah.

S. A.

SEJA OSNOVNE ORGANIZACIJE ZSMS TOZD GRADIS JESENICE

V četrtek, 1. septembra, je bil v TOZD Gradis Jesenice redni sestanek osnovne organizacije ZSMS. Obravnavali so delo mladih v TOZD, disciplino in organizacijo mladinskega izleta.

Na podlagi poročila o delu mladih od aprila do septembra so ugotovili, da število njihovih akcij ni bilo majhno. Uredili so teniško igrišče in balinišče in sodelovali na raznih tekmovanjih, ki jih je organizirala občinska konferenca ZSMS Jesenice. Kljub temu pa se mnogi mladi še premalo vključujejo v akcije, še manj pa v dejavnost samoupravnih organov, predvsem zaradi prevelike razkropljenosti gradbišč. Potrudili se bodo, da bodo na vseh področjih bolj aktivni. Večji poudarek bo treba dati tudi idejno-političnemu usposabljanju mladih in pri tem sodelovati s sekretarjem zveze komunistov in vodstvom osnovne organizacije.

Vsi mladi bi morali biti seznanjeni z vlogo ZSMS, ki je politična in vzgojna organizacija hkrati, z mladinskim prostovoljnim delom, predvsem pa bi morali biti bolj usposobljeni za razumevanje delovnih gradiv za samoupravno delovanje. Razmišljajo, kako bi k delu pridobili več mladih. Ti bi tudi sami morali biti bolj zainteresirani. V razpravi je sodeloval tudi direktor TOZD, tovariš Zukač, ki je poudaril pomen izobraževanja mladih. V prihodnje morajo posvetiti večjo pozornost izobraževanju, saj današnji čas zahteva ljudi z veliko znanja.

V TOZD je opaziti vse več bolezenskih in neupravičenih odsotnosti.

Temu je potrebno narediti konec, so poudarili. Nujno je treba poostri delovno disciplino in doseči, da delajo vsi zavestno v prid sebi in TOZD.

Dogovorili so se za izlet, ki ga bodo izvedli v septembru. Ogledali si bodo Titov most na Krku. To bo nagrada za vestne mladince, ostalim pa spodbuda za boljše delo.

A. I.

OBVESTILO ČLANOM MDB »ŽELEZAR«

Danes, v četrtek, 22. septembra, bo ob 18. uri v spodnjih prostorih Kazine brigadna konferenca stalne mladinske delovne brigade Železar.

Na konferenci bomo obravnavali:

— poročilo o delu stalne MDB »Železar«.

— razpravo o poročilu in smernicah za nadaljnje delo,

— predloge za podelitev priznanj najbolj delovnim brigadirjem,

— izvolitev novega vodstva stalne MDB »Železar«.

Na brigadno konferenco so vabljeni poleg vseh članov MDB »Železar« tudi ostali brigadirji in mladinci, ki imajo radi brigadirsko življenje.

Z. K.

PORABA ENERGIJE V ŽELEZARNAH

Porabo energije pri izdelavi jekla v kisikovih konvertorjih je mogoče znižati z manjšim deležem grodlja v vložku. Povečana vsebnost silicija v grodlju povečuje porabo energije v plavžu, vendar jo potem zmanjša v jeklarskem agregatu. Tipična železarna lahko zmanjša porabo energije za 6 % ob dobrem izkoriščanju že preizkušene tehnologije varčevanja.

To so samo nekatere ugotovitve, navedene v študiji o energetiki, ki jo je lani izdal mednarodni inštitut za železo in jeklo (ISI). Pri njeni izdelavi so sodelovali strokovnjaki iz desetih držav in je v nekaterih pogledih edinstvena. Izdelana je bolj kot nekakšen priročnik in ne kot splošni pregled. Mogoče jo je uporabiti kot primerjavo za energetsko učinkovitost posamezne železarne in za ugotovitev možnosti za nadaljnje znižanje porabe energije. Študija je zelo obsežna in obravnava energetsko situacijo v tipični železarni ter proučuje porabo energije. Poleg tega so navedeni energetski podatki za vse faze izdelave jekla. Navedeni so tudi primerjalni podatki za nedomestne postopke in s tem povezano prakso.

Pomembnost te študije je komentiral predsednik največje železarske družbe v ZDA United States Steel Co. Povedal je, da so v železarnah te družbe po letu 1972 znižali porabo energije za 17 %. Vendar so se kljub temu v tem obdobju povečali stroški na tono izdelanega jekla s 13 % na 17 % in do leta 1985 predvidevajo celo povečanje na 25 %. Vzrok za takšno situacijo so povečane cene nafte in zemeljskega plina. Dodal je še, da so postali stroški za porabljeno energijo najvažnejši člen pri poslovnih odločitvah, ki pomembno vplivajo na dohodek, konkurenčnost in življenjsko sposobnost te družbe. Poudaril je tudi pomembnost varčevanja z energijo, vendar je istočasno pripomnil, da so večino nepotrebnih energetskih izgub v zadnjih letih že odpravili.

Tudi študija obravnava to njegovo zadnjo pripombo. Ob uporabi celotne že preizkušene tehnologije varčevanja z energijo je mogoče znižati njeno porabo za 6 %. Rezultati v praksi pa se gibljejo okoli 2 %.

Predstavnik nizozemske železarske družbe Estel Hoogovens je komentiral ta podatek iz študije in je menil, da predstavlja znižanje porabe energije v železarnah za 6 % enega osnovnih problemov železarske industrije. Za doseganje tega cilja je potrebno vedno več investicijskih vlaganj in to za vedno manjše prihranke pri porabi energije.

V študiji so obravnavane tudi tri hipotetične referenčne železarne. Integralna železarna s plavži in kisikovimi konvertorji in letno proizvodnjo 8 milijonov ton surovega jekla, železarna z elektro jeklarno in letno proizvodnjo milijon ton, katera uporablja kot vložek samo jekleni odpadki, in železarna z elektro jeklarno in enako proizvodnjo kot prejšnja, vendar uporablja v vložku 75 % železove gobe.

Pri tem ni presenetljivo to, da ima najnižjo porabo energije železarna z elektro jeklarno, ki uporablja kot vložek jekleni odpadki. Ob predpostavki, da predstavlja njena poraba energije 100 %, dosega integralna železarna s plavži in kisikovimi konvertorji 226,8 % in železarna, ki uporablja v vložku elektro jeklarne 75 % železove gobe, 241,2 % na tono izdelanega jekla.

V študiji je pripomba, da te številke niso vedno primerljive, ker nanje vpliva tudi različni proizvodni program. Tudi jekleni odpadki je ocenjen, kot da nima energetske vrednosti. Vendar ni dvoma, da je poraba energije pri uporabi jeklenega odpadka manjša kot pri drugih postopkih.

Študija podrobno obravnava energetsko situacijo v integralni železarni s koksarno, napravo za sintiranje in plavži z letno proizvodnjo 6,834.000 ton grodlja. Jeklarna s kisikovimi konvertorji lahko letno izdela 8,259.000 ton surovega jekla ob 75 % grodlja v vložku. Ta železarna bi naj letno izdelala 2,3 milijona ton blokov in 5,7 milijonov ton polproizvodov, odlitih na napravi za kontinuirno vlijanje. Predvidene so valjarne blumming, valjarne pločevine, trakov, profilov, gredic in žice. Na področju hladne predelave je predvidena hladna valjarina in obrati za zaščitno prevlečenje trakov.

Eden izmed najvažnejših spremenljivih členov v energetski shemi je delež grodlja v vložku kisikovih konvertorjev. Ob povečanju njegove količine s 75 % na 87,2 % se poveča tudi poraba energije. To je pomembno dejstvo, ker japonske železarne kljub velikim naporom za zmanjšanje porabe energije uporabljajo v svojih kisikovih konvertorjih 90 % in tudi več grodlja. V ZDA in Evropi je ta količina precej nižja, poleg tega pa poskušajo z raznimi postopki še dodatno povečati delež jeklenega odpadka v vložku kisikovih konvertorjev.

Nizka cena jeklenega odpadka je zaželeno s stališča stroškov in manjše uporabe grodlja. Vendar to ni vedno v skladu s prakso, ki omogoča zmanjšanje porabe energije. Kot je bilo že omenjeno, omogoča višja vsebnost silicija v grodlju prihranek na energiji, vendar to ne pomeni vedno tudi ustrezno znižanje stroškov.

Podobna je tudi situacija pri nadomeščanju koks v plavžu z drugimi gorivi. Dodajanje mazuta ali zemeljskega plina skozi pihalnice zniža porabo energije, vendar njihova visoka cena pomeni istočasno tudi povečanje proizvodnih stroškov. Zato so prešli plavži ponovno nazaj na obratovanje s koksom.

Nekoliko zapletena je situacija tam, kjer študija obravnava kontinuirno vlijanje jekla, ko navaja: »Zanimivo in najbrž tudi presenetljivo je, da specifična poraba energije na tono izdelanega jekla narašča ob povečanju količine kontinuirno odlitega jekla«. Drugačno je seveda stanje z izdelavnimi stroški, ko upoštevamo tudi znatno povečanje izplena, ki ga omogoča kontinuirni način vlijanja.

Učinek vročega zakladanja v valjavske ogrevne peči in neposrednega valjanja polizdelkov je v študiji proučen s teoretične in praktične strani. S 100 % neposrednim valjanjem je mogoče doseči znatne prihranke pri porabi energije. Vendar omejena istočasno tudi to, da iz organizacijskih in kakovostnih razlogov to v večini železarn ni mogoče doseči.

V referenčnih železarnah, ki jih navaja študija, so samo odliti bloki neposredno valjani. To daje mešano strukturo 21,4 % neposrednega valjanja, 19,6 % vroče založenih in 59,0 % hladno založenih v ogrevne peči valjarn. Skupni prihranek energije v primerjavi s 100 % neposrednim valjanjem je v tem primeru 25 %.

Ta številka ni nepomembna, vendar je ni mogoče primerjati z zmanjšanjem ali povečanjem porabe energije pri delu z raztaljenim grodljem. Znižanje temperature grodlja med prevozom in čakanjem na uporabo pomeni tudi povečanje porabe energije.

V tistem delu študije, ki obravnava železarni z elektro jeklarno, so proučevali energetski vpliv ponvične metalurgije. Rafinacija raztaljenega jekla v livni ponvi pri skrajšanju šaržnega časa v peči za 10 minut zmanjša porabo energije za 15 kWh/t jekla. Ta ocena upošteva povišanje temperature jekla v primeru, ko ni ogrevan v livni ponvi.

Uporaba dimnih plinov za predgrevanje jeklenega odpadka pred šaržiranjem v oblačno električno peč zmanjša porabo energije za 30 do 35 kWh/t jekla. Poleg tega je treba upoštevati tudi posredni prihranek energije zaradi zmanjšanja porabe elektrode.

Na energetski učinek vodnega hlajenja vpliva način obratovanja peči. Če ni podaljšanja šaržnega časa, potem tudi ni povečanja porabe energije. Zmanjšanje porabe energije je možno v primeru, če je vodno hlajenje povezano z načinom obratovanja, ki omogoča skrajšanje talilnega časa. Prihranek je še večji ob izkoriščanju odpadne toplote hladilne vode.

Uporaba železove gobe kot vložek v oblačnih električnih pečeh povečuje porabo energije. To je posledica povečanja železovega oksida v vložku in večje količine žlindre. Povečanje porabe energije je mogoče nekoliko znižati z uporabo kontinuirnega zakladanja železove gobe. Z uporabo 20 do 50 % železove gobe v vložku je mogoče povečati produktivnost do 20 %. Vendar je to povečanje manjše, če preseže delež železove gobe v vložku 50 %.

V študiji je poudarjeno, da so lahko poraba energije, proizvodni stroški in ostali obratovalni kazalci v posameznih železarnah zelo različni. Navedeno je tudi, da je lahko začetna osnova za posamezno železarno zelo različna. Medtem, ko so možnosti za nadaljnje zmanjšanje porabe energije v sodobnih železarnah precej omejene, so te pri manj učinkovitih in tehnološko bolj zastarelih železarnah precej večje.

DIREKтна REDUKCIJA ŽELEZOVE RUDE — PROIZVODNJA, TEHNOLOGIJA, GOSPODARNOST

V letošnjem maju je bilo v nizozemskem mestu Noordwijkerhout pod pokroviteljstvom EGS in v organizaciji OZN posvetovanje o proizvodnji, tehnologiji in gospodarnosti direktne redukcije železove rude. Udeležilo se ga je 130 strokovnjakov iz 24 držav, ki so podali 31 referatov. V nadaljevanju navajamo kratke izvlečke iz najbolj zanimivih referatov.

SPLOŠNO STANJE NA PODROČJU DIREKTNE REDUKCIJE

V referatih o položaju na področju direktne redukcije železove rude so obravnavali predvsem medsebojno primerjavo postopkov plavža — kisikov konvertor in direktna redukcija — oblačna električna peč. Vprašanje gospodarnosti je bilo obravnavano samo glede na lokacijo in na vpliv cene energije.

V referatih je bilo poudarjeno, da je kljub današnjemu položaju glede na prevelike proizvodne zmogljivosti svetovne železarske industrije možna rast proizvodnje železove gobe, in to še posebej v zvezi z gradnjo mini železarn v industrijsko manj razvitih deželah. Vendar tudi v primeru, če je na razpolago zemeljski plin, ni nujno, da ima proizvodnja železove gobe z direktno redukcijo absolutno prednost. Ob primeru Alžirije je bilo postavljeno tudi vprašanje, če ni možno s prodajo drugega zemeljskega plina, ob istočasnem uvozu koks ali premoga za koksiranje, uporabiti postopek proizvodnje surovega jekla prek plavžev in kisikovih konvertorjev.

Zanimiva je bila tudi ugotovitev sovjetskih strokovnjakov, da stroški za 1000 kub. m zemeljskega plina ustrezajo polovici stroškov za eno tono koks. Pod takšnimi pogoji je seveda tehnološka pot direktne redukcije železove rude z zemeljskim plinom ugodnejša kot plavž in kisikovi konvertorji.

POSTOPKI DIREKTNE REDUKCIJE

Med postopki, pri katerih uporabljajo kot reductent premog, so obratovalni rezultati Codir naprave v neki južnoafriški železarni pokazali izkoristek obratovalnega časa od 320 do 330 dni na leto in porabo energije 15 GJ na tono izdelane železove gobe in to brez izkoriščanja odpadne toplote. Do 65 % uporabljenega premoga vpihajo pnevmatsko na spodnjem koncu rotacijske peči.

Poročilo o možnosti in gospodarnosti SL-RN postopka, pri katerem tudi uporabljajo kot reductent premog, je obravnavalo konstrukcijske posebnosti štirih rotacijskih peči v južnoafriški železarni Vanderbijlpark in s prvici uporabljenim izkoriščanjem odpadne toplote za pridobivanje pare. Kot nadaljno možnost za izkoriščanje odpadne toplote pri tem postopku so nakazali pridobivanje električne energije, predgrevanje mešanice železove rude in premoga ter ogrevanje vložka pred dodajanjem v rotacijsko peč. Predgrevanje vložka na 700 stop. C in pridobivanje vodne pare z odpadno toploto pri tej napravi praktično izkoriščajo v neki železarni v Novi Zelandiji.

Izračuni, ki jih je izdelalo britansko podjetje Dawy Mc Kee, kažejo, da je mogoče pri integriranih železarnah na osnovi direktne redukcije železove rude s premogom, z izkoriščanjem odpadnih plinov v rotacijskih pečeh, pridobivati okoli 600 kWh električne energije na tono železove gobe. Tako lahko v železarni z vložkom v jeklarni, ki zajema 80 % železove gobe in 20 % jeklenega odpadka, krijejo okoli 60 % celotnih potreb po električni energiji iz tega vira. Vendar izračun tudi kaže, da je za enakomerno preskrbo z električno energijo potrebno vsaj šest ali več rotacijskih peči.

Med postopki, ki uporabljajo kot reductent zemeljski plin, so obravnavali Midrex, HyL in NSC postopek.

Pri Midrex' jaskasti peči so v zahodnonemški železarni Hamburger Stahlwerke dosegli z dodatnim vpihavanjem zemeljskega plina v jasek peči povečanje proizvodnje za 8 %, pri tem pa je mogoče doseči vsebnost ogljika v železovi gobi do 4 %. Osnovna ideja tega postopka je izkoriščanje toplotne energije na od 750 do 850 stop. C ogrete železove gobe za razkrajanje metana. Zemeljski plin vpihajo na štirih sektorjih jaska v količini od 35 do 50 kub. m na tono železove gobe, oziroma 2500 kub. m na uro. Vendar uporaba tega sistema ni mogoča pri vročem briketiranju izdelane železove gobe. Ta postopek je zanimiv za doseganje izboljšanja prehoda plinov v Midrex jaskasti peči s premerom preko 7 m.

Poročilo o HyL III postopku je obravnavalo obratovalne rezultate obeh novih naprav z letno proizvodnjo 250.000 in 400.000 ton v mehiški železarni Monterey. Opisane so bile naprave z in brez odstranjevanja ogljikovega dioksida.

V poročilu o NSG postopku v jaskasti peči, ki ga je razvila japonska železarska družba Nippon Steel Co., je bilo poudarjeno, s kakšno temeljitostjo pripravljajo gradnjo prve takšne naprave v Maleziji. Med drugim so izvajali tudi preiskave na matematičnem modelu o prehodu plinov in uporabnosti zakladnega sistema. Na osnovi rezultatov teh raziskav bodo uporabljali na tej napravi kosovno železovo rudo. Obratovati bo pričela v aprilu leta 1985.

Dve poročili sta obravnavali tudi kombinacijo vplinjavanja premoga in direktne redukcije ter nadomestne vire energije za zemeljski plin. Pri tem računajo na bogaten plavžni plin, koksarniški plin in na dimne pline kisikovih konvertorjev.

TRANSPORT IN VSKLADIŠČENJE ŽELEZOVE GUBE

Pod vtisom nesreč več ladij, ki so po morju prevažale železovo gobo in se je ta zaradi ponovne oksidacije pri vdoru morske vode sama vžgala, je bilo njeno vroče briketiranje v ospredju teh poročil. Kajti ta postopek se je izkazal kot najbolj zanesljiv pri preprečevanju ponovne oksidacije. Tovor železove gobe je pod inertno atmosfero in to tudi takrat, ko transportirajo briquete, izdelane pri temperaturi 650 stop. C in imajo navidežno gostoto večjo kot 5 g/kub. cm. Predstavnik avstrijske železarske družbe VÖEST-Alpine je opozoril na Copass postopek, pri katerem zaščitijo železovo gobo z apnenno prevleko. Drug postopek uporablja kot zaščito vodno steklo, ki ga pa morská voda močnejše razjeda in je zato primeren za transportiranje na krajše in srednje razdalje.

TRGOVINA Z ŽELEZOVO GOBO

Pregled o svetovni trgovini z jeklenim odpadkom in njegovim vplivom na bodočo porabo železove gobe je bil podan v poročilu ameriške družbe Union Carbide. V ZDA obstoja teoretičen višek jeklenega odpadka, katerega količina se giblje v zadnjih letih v odvisnosti od gospodarske situacije med 12 in 20 milijoni ton letno. Ker so industrijsko razvite države izvozniki jeklenega odpadka, ni mogoče pričakovati, da bi lahko v dobljenem času lokalna proizvodnja železove gobe konkurirala jeklenemu odpadku. Zato je treba razumeti železovo gobo kot dopolnilo jeklenemu odpadku, in to predvsem v smislu kakovostne izboljšave in znižanja vsebnosti nezaželenih elementov v vložku. Na področju, kjer je glede na energetsko situacijo mogoče izdelovati železovo gobo po ugodni ceni, lahko ta nastopa kot konkurenčen material za grodlj.

INTEGRIRANI TALILNI REDUKCIJSKI POSTOPEK

Francoski predstavnik je poročal o možnosti za povečano uporabo električne energije pri proizvodnji grodlja v plavžu in kot primer navedel ogrevanje zraka s pomočjo plazme. Vendar je pri tem pomembna ugodna cena električne energije, katero pričakujejo v Franciji na osnovi velikega deleža jedrskih elektrarn v celotni proizvodnji.

Poročal je tudi predstavnik jugoslovanske železarne Skopje o obratovanju 95 m dolge rotacijske peči za predredukcijo revnih železovih rud ob uporabi posušenega rjavega premoga. Predreducirano rudo s stopnjo redukcije od 35 do 40 % talijo v petih Elkem električnih redukcijskih pečeh z močjo 34,5 oziroma 45 MVA. Dnevno proizvedejo od 250 do 300 ton grodlja ob porabi električne energije 1550 kWh na tono. S predredukcijo v rotacijskih pečeh dosežejo v primerjavi z uporabo surove rude znatno povečanje proizvodnje in zmanjšanje porabe električne energije ter elektrode.

Predstavnik zahodnonemškega podjetja Korf Engineering je obširno poročal o novem KR postopku za proizvodnjo grodlja prek direktne redukcije in s vplinjavanjem premoga. O tem postopku smo v Železarni pred kratkim izčrpno poročali.

Zahodnonemško podjetje Krupp je predstavilo Coin postopek (Coal Oxygen Injection — vbrizgavanje premoga in kisika), pri katerem nastane z vplinjavanjem premoga s pomočjo kisika v železni talini redukcijski plin, ki ga potem v drugi stopnji procesa uporabijo za izdelavo železove gobe. Istočasno je mogoče na ta način izdelano železovo gobo tudi raztaliti v železni talini.

Pri DSS postopku, ki ga je razvilo zahodnonemško podjetje Mannesmann-Demag, naj bi predelovali železovo rudo z nizkim železom in veliko jalovaline s ceneniimi reductenti. Okoli 70 % potrebne energije za taljenje naj bi prispeval cenen premog in 30 % električna energija. Do zdaj so uspeli doseči prve proizvodne rezultate na poskusni peči z močjo 300 kW. Iz rud z veliko jalovaline so uspeli izdelati jeklo z nizko vsebnostjo ogljika in fosforja. Predpogoj za to je potek reakcij v visokem, penastem sloju žlindre.

Z ekonomičnostjo talilno redukcijskih postopkov se ukvarja tudi poročilo Tehnične visoke šole v Stockholmu, ki ima za osnovo švedske postopke Inred, Elred in Plasmamelt. Primerjava teh postopkov je pokazala, da so potrebni za Plasmamelt postopek najmanjši investicijski stroški in da je tudi uporabljen energija optimalno izkoriščena. Ta postopek je primeren za tista zemljepisna področja, ki nimajo na razpolago cenene električne energije. Nasprotno pa je Elred postopek primeren za tista področja, ki razpolagajo z zalogi cenene premoga in je električna energija draga. Inred postopek pa je približno v sredini med tema dvema postopkoma. Zaenkrat še ni jasno, če lahko ti postopki konkurirajo manjšim plavžem. Njihovo obratovalno sposobnost in produktivnost bo treba še preizkusiti pri normalnem delu teh naprav, vendar je sedaj kaže na določeno omejitev pri velikosti posameznih agregatov.

ZAKLJUČEK

Današnja svetovna proizvodna zmogljivost za železovo gobo se giblje okoli 20 milijonov ton letno in do leta 1985 bi predvidoma narasla na 30 milijonov ton. Vendar je pri tej oceni treba upoštevati, da se zaradi spremenljivih gospodarskih pogojev, nizke cene jeklenega odpadka in tudi zaradi problema na samih napravah, giblje dejansko dosežena proizvodnja pod 50 % zmogljivosti.

Redukcija s premogom je z novimi projekti v Južnoafriški republiki in Indiji dobila v zadnjem času nove spodbude, nekateri bodoči projekti pa čakajo na končno odločitev v Indiji ter na Filipinih. Letna proizvodna zmogljivost teh naprav se giblje med 150.000 in 250.000 ton. Pri nadaljnjem razvoju se ukvarja jo predvsem s možnostjo izkoriščanja odpadne toplote.

Pri postopkih direktne redukcije železove rude s plinom kot reductentom obratujejo naprave z letno proizvodnjo do 700.000 ton. Dokler je na posameznih zemljepisnih področjih na razpolago cenen zemeljski plin, bodo še nadaljni novi projekti potrjevali prevladujoči položaj tega proizvodnega postopka.

V zvezi z vskladiščenjem in transportom železove gobe kaže sedanja situacija, da je tveganje pri pomorskem prevozu najmanjše, kadar pri proizvodnji uporabljajo vroče briketirane.

Za bližnjo bodočnost mnogo obeta razvoj integralnih naprav, ki bi naj omogočile ceneno proizvodnjo grodlja brez plavžev. Pri neposredni uporabi fine železove rude brez sintranja (odpadejo naprave za pelletiranje ali sintranje) in z uporabo cenene premoga kot reductenta in goriva lahko postanejo ti postopki konkurenčni že obstoječim napravam za direktno redukcijo ali tudi manjšim plavžem. Vendar za takšen razvoj tel naprav danes še manjka dokaz sposobnosti normalnega obratovanja in ustrezne produktivnosti za naprave velikih proizvodnih zmogljivosti.

TRČENJE ASTEROIDOV Z ZEMLJO

Na milijon let prileti na zemljo danes tri do šestkrat asteroid ali komet s premerom okoli enega kilometra. Nalet vesoljskih teles s premerom 10 ali več km je znatno bolj redek in se zgodi okoli 20-krat na milijardo let.

Da je na mesecu veliko število meteoritskih kraterjev, je s svojim enostavnim daljnogledom ugotovil že Galileo Galilei. Na slikah, ki so jih posnele vesoljske sonde, je mogoče videti, da so skoraj vsi iz trdne snovi sestoječi planeti kot tudi večina mesecev sončnega sistema posejani s kraterji meteoritskega izvora.

Brez dvoma ni bila zemlja v tem pogledu nobena izjema. Vendar sta tektonska aktivnost in erozija (mehanično delovanje vode, ledu in vetra na zemeljsko površino) poskrbeli, da so znamenja teh trčenj v glavnem izginila z zemeljske površine. Kljub temu je danes na raznih delih zemeljske oble znanih okoli sto takšnih struktur, ki so nastale kot posledica trčenja, poleg tega pa odkrivajo vedno nove.

Astronomska in geološka opazovanja, kakor tudi izračuni orbitalne dinamike asteroidov (malih planetov) in kometov se zelo dobro ujemajo z gostoto posejanosti kraterjev na zemlji. Vendar je pri tem treba upoštevati, da število teh trčenj v zadnjih starih milijardah let ni bilo stalno. V zgodnjih fazah sončnega sistema je bilo namreč asteroidov znatno več kot jih je danes. Poleg tega zaide sonce periodično v območje spirale galaksije, kjer je znatno več zvezd. S tem je povečana možnost, da pridejo kometi iz Oortsovega oblaka (Jan Hendrik Oort je nizozemski astronom, rojen leta 1900) v sončni sistem in nato po raznih planetarnih vplivih treščijo na zemljo.

Obstojajo tri vrste asteroidov, katerih tir seka krožnico zemlje okoli sonca in zato lako trčijo z zemljo. Prvi so imenovani atenijski asteroidi, ki krožijo v notranjosti zemeljske krožnice okoli sonca. Njihova krožnica seka zemeljsko v točki, ki je najbolj oddaljena od sonca (afelij). Apolonovi asteroidi se nahajajo izven zemeljske krožnice in lahko trčijo z zemljo v točki, ki je soncu najbližja (perihel). Amonovi asteroidi se nahajajo na zemeljski krožnici in jo zato ne sekajo. Vendar se lahko prej ali slej zgodi kot posledica v dolgih obdobjih nastalih nepravilnosti krožnic asteroidov in zemlje.

Največ asteroidov, ki krožijo okoli zemlje, je majhnih in slabo svetlečih in jih je zato mogoče opazovati samo v neposredni bližini zemlje. Danes poznamo 53 takšnih zemeljskih teles in 40 med njimi ima manjši premer kot en kilometer. Vendar je mogoče tudi pod najbolj ugodnimi pogoji opazovati samo nekaj odstotkov teh asteroidov. Celotno število asteroidov, ki krožijo okoli zemlje in imajo premer enega km ali več, cenijo na 1000 do 2300.

Veliko manjše je število majhnih planetov, ki krožijo po krožnici okoli zemlje s premerom 10 ali več km. Njihovo število cenijo na osem in znana sta 1866 Sisif s premerom 10 km in 2212 Hefais s premerom 9 km. Na osnovi premera krožnice cenijo možnost trčenja z zemljo na okoli $2,5 \cdot 10^{-9}$ na leto. S tem obstoja možnost trčenja za asteroide s premerom 1 km 2 do $6 \cdot 10^{-6}$ na leto in za asteroide s premerom 10 km 2 do 10^{-8} na leto.

V poprečju opazujejo letno znotraj zemeljske krožnice tri komete, ki se sicer pojavijo v daljšem obdobju. K temu je treba pristeti še deset kometov, ki se pojavljajo v obdobju manj kot 20 let, ki so jih opazili v preteklih 200 letih. Celotno število takšnih kometov v Oortsovem oblaku lahko doseže število preko 1000 milijard.

Jedro kometa do zdaj še ni bilo mogoče opazovati iz bližine in zato bodo posebno zanimive tri v letu 1986 načrtovane misije vesoljskih sond k Halleyevim kometom (Halley je bil angleški astronom 1656–1742). Danes lahko na osnovi razpoložljivih materialov ocenjujemo, da se giblje premer jedra tipičnega kometa med nekaj sto metri in nekaj 10 km. Letno doseže okoli 300 kometov s premerom 1 km in 0,2 do 3 kometi s premerom 10 km perihel znotraj zemeljske krožnice. Vendar za večino kometov na zemeljski krožnici ne obstoja nobena možnost za trčenje z zemljo. Na osnovi statistične razdelitve orbitalnih parametrov je mogoče izračunati možnost trčenja okoli $3 \cdot 10^{-9}$ za vsak prehod kometa skozi perihel. Izračun pokaže, da pride največ eno trčenje na en milijon let za komete s premerom 1 km in 10 trčenj na milijardo let za komete s premerom 10 km. Trčenja asteroidov z zemljo so torej dva do šestkrat bolj pogosta kot kometov.

Izračunane možnosti za trčenje je mogoče preveriti z gostoto kraterjev na zemlji. Pri tem je mogoče na osnovi premera kraterja sklepati, kako velik je bil asteroid, ki je treščil na zemljo. Asteroid s premerom enega km povzroči krater s premerom 20 km in pri 500 m asteroidu ima krater premer 10 km. Teoretično lahko nastane na km^2 in leto $2,4 \cdot 10^{-4}$ kraterjev s premerom 10 km. Če prištejemo k temu številu še komete, se poveča na $3 \cdot 10^{-4}$ in se presenetljivo dobro ujema z njihovo izračunano gostoto.

V okviru faktorja 2 je bilo število asteroidov, ki so trčili z zemljo v teku zadnjih 500 milijonov let, očitno konstantno. V tem obdobju je lahko teoretično nastalo okoli 25 kraterjev s premerom 100 km. Vendar je samo ena tretjina vsega kopnega zajeta kartografsko dovolj natančno, da je možno zanesljivo ugotoviti takšne kraterske spremembe v strukturi. Poleg tega je srednja starost površinskih kamenin 250 milijonov let, medtem ko je polovico kraterskih struktur odnesla erozija. Seštevek teh omejitvenih činiteljev omogoča predvidevanje, da lahko nastanejo te strukture med številkami 0 in 4. Dejansko poznamo danes krater s premerom 100 km, ki izvira iz obdobja terciara (geološko obdobje, ki je trajalo od 60 do 2 milijona let starosti zemlje) in se nahaja v Sovjetski zvezi. Poleg tega obstojata še dva kraterja, ki sta nekoliko manjša kot 100 km, in sicer prav tako v Sovjetski zvezi in v Kanadi.

V zvezi z asteroidi in kometi s premerom 10 km in več je teoretično možno pričakovati v novjšem času 8 do 14 trčenj takšnih teles. Dve tretjini padejo v morje, kjer pa je 85 % kraterjev sicer uničenih, vendar so sledovi le ohranjeni. Dejansko so pred nekaj leti odkrili v raznih delih sveta glinasti sloj, ki je bil močno obogaten z iridijem in drugimi plemenitimi kovinami, ki označujejo prehod iz geološkega obdobja krede (trajalo je od 125 do 60 milijonov let starosti zemlje) v terciar (meteoriti imajo znatno več plemenitih kovin kot zemeljska skorja). To trčenje se je zgodilo v oceanu pred 85 milijoni leti. Nadaljno nenavadnost, ki spremlja mikrometeorite, so našli v 50 milijonov let starem sedimentnem sloju. To trčenje se je očitno zgodilo na mladih celinskih kameninah, vendar pripadajočega kraterja še niso našli.

Na mesecu ni bilo v zadnjih 3,3 milijardah let niti tektonke aktivnosti, kakor tudi ne tekoče lave. Zato je ta zelo primeren za določanje pogostosti meteoritskih trčenj, saj so vsi novi kraterji ohranjeni. Natančno preštevanje pokaže, da je po terciarni dobi pogostost trčenja nekoliko večja kot je poprečna

vrednost, ki je značilna za pretekle 3,3 milijarde let. Razlika je faktor, ki se nahaja med številkami 2 in 6. Na drugi strani pa je bila pred 3,9 milijardami let stopnja pogostosti stokrat večja in je v teku 600 milijonov let eksponentialno padla na današnjo vrednost. Takšna situacija je odgovorna za veliko gostoto kraterjev na vseh zemlji podobnih planetih in na večini mesecev sončnega sistema.

Največje formacije kraterjev na mesecu in na zemlji podobnih planetih so nastale že pred 3,9 do 4,2 milijardami let. To obdobje velja za zgodnji čas sončnega sistema, ko je veliko število majhnih planetov obkrožalo sonce na močno ekscentričnih tirih. V obdobju pred 300 milijoni let so trčili ti planetoidi z velikimi planeti in pri tem so nastali veliki kraterji s premerom več sto km. Danes vemo, da so bila nekatera trčenja tako močna, da so bili pri tem uničeni Saturnovi in Jupitrovi meseci precejšnje velikosti. Kasneje so se te razbitine ponovno pretvorile v kompaktno kroglo.

Zato ni dvoma, da je bila tudi zemlja izpostavljena takšnemu bombardiranju, vendar sta tektonska dejavnost in erozija zabrisala vse sledove tega zgodnjega nastanka kraterjev.

POVEČANJE SVETOVNE ŽELEZARSKÉ PROIZVODNJE DO LETA 1995

Ameriško specializirano podjetje iz Clevelanda Predicats Inc. za ekonomske informacije in raziskavo tržišča je izdelalo študijo o rasti svetovne železarske proizvodnje do leta 1995. Njena osnovna ugotovitev je, da bo v prvi polovici prihodnjega desetletja naraščala poraba železarskih izdelkov v svetu za poprečno okoli 3,3 % na leto. Vzrok za to bo postopno izboljšanje gospodarske situacije v industrijsko razvitih deželah in hitra rast v deželah v razvoju. Poleg tega avtor študije tudi pričakuje, da bo Sovjetska zveza ostala še nadalje vodilna v svetu na področju železarske proizvodnje in bo v letu 1995 zavzemala 30 % svetovnega tržišča.

Precej bolj optimistično je predvidevanje izrednega razvoja železarske industrije v Latinski Ameriki, kjer študija računa, da bo okoli leta 1995 dosežena poprečna 8 % letna rast proizvodnje. Količina naj bi bila večja kot v katerikoli drugem delu sveta. Ugodna situacija na področju povpraševanja po železarskih izdelkih in velike zaloge kvalitetne železove rude sta glavna pogoja, ki bi naj omogočila takšno veliko rast proizvodnje.

Avtor študije predvideva v letu 1995 za 10 % manjši delež industrijsko razvitih držav v svetovni proizvodnji surovega jekla, medtem ko bo istočasno delež dežel v razvoju narasel s 15 % v letu 1980 na 25 %. To bo v glavnem rezultat velikih investicijskih programov v deželah v razvoju, kateri obetajo bolj učinkovito in bolj ekonomično železarsko proizvodnjo in tehnološko tehnično ter finančno pomoč industrijsko razvitih dežel.

Medtem, ko se bodo industrijsko razvite dežele osredotočile predvsem na modernizacijo obstoječih proizvodnih naprav, bodo ostali deli sveta, kot so Latinska Amerika, Srednji vzhod in Indija, skušali uresničiti svoje investicijske programe na področju železarske industrije. In to tiste, ki so že v gradnji, kakor tudi tiste, ki so še v fazi načrtovanja.

Med deželami, ki jih študija podrobneje obravnava, bo edino Brazilija skušala podvojiti svojo rast železarske proizvodnje in bi do leta 1995 tako dosegla deseto mesto na svetu namesto 13. v letu 1982. Vendar je treba vedeti, da je 13. mesto tudi posledica gospodarske recesije in s tem tudi manjše proizvodnje železarske industrije v industrijsko razvitih deželah. Kratkoročne projekcije kažejo na manjšo rast proizvodnje kot posledico restriktivne politike pri dodeljevanju inozemskih investicijskih posojil. Kljub temu kaže, da bo Brazilija ostala med vodilnimi deželami z močno železarsko industrijo in bo leta 1995 dosegla okoli 8 % celotne svetovne proizvodnje.

Podobno bo naraščala tudi poraba železarskih izdelkov v industrijsko manj razvitih deželah, in sicer z 21 % svetovne porabe v letu 1980 na 31 % v letu 1995. Le s takšnim povečanjem bodo lahko krile svoje vedno večje potrebe, ki bodo posledica naraščajoče industrializacije njihovega gospodarstva. Na drugi strani pa bodo Severna Amerika, Zahodna Evropa in Japonska usmerjene bolj na uslužnostno dejavnost in industrijo, ki bo manj intenzivna pri porabi jekla in bo zato v istem obdobju padel njihov delež v svetovni porabi železarskih izdelkov z 48 % na 40 %.

Projekcija svetovne proizvodnje in porabe jekla za leto 1995 kaže bilanco 3,2 % in 3,3 %. Pri tem je treba upoštevati, da

bo trgovina z železarskimi izdelki v industrijsko razvitih deželah nekoliko trpela, dokler ne bo usmerjenost njihovih zmogljivosti zaključena.

Obdobje do leta 1995 bo tudi značilno po vedno manjši proizvodnji jekla v Siemens-Martinovih pečeh, in to na račun proizvodnje v kisikovih konvertorjih ter obločnih električnih pečeh. Za leto 1995 predvidevajo, da bo delež svetovne proizvodnje v teh dveh jeklarskih agregatih dosegel 95 %, v primerjavi s 77,9 % v letu 1982.

INDIJSKA ŽELEZARSKA INDUSTRIJA

Pred desetimi leti je indijska vlada predvidevala, da bo glede na rastoče potrebe po železarskih izdelkih treba povečati železarsko proizvodnjo do konca leta 1982 na 20 milijonov ton surovega jekla.

Glede na dejstvo, da privatna železarska industrija ne bo sposobna napraviti tako velikih korakov naprej, saj je leta 1973 proizvedla Indija 6,9 milijonov ton surovega jekla, je vlada ustanovila indijsko jeklarsko agencijo (SAIL). Ta vladna ustanova je imela za osnovno nalogo uravnavati celotno železarsko proizvodnjo, privatno in državno, načrtovati in pospeševati razvoj te industrije, zasledovati njeno dejavnost in predlagati indijski vladi ustrezno politiko na področju železarske industrije.

Vendar je bilo v preteklem obdobju več načrtov kot pa jekla. Že po nekaj mesecih, ko je bilo ustanovljeno novo ministrstvo za železarsko industrijo, je načrtovalo povečanje proizvodnje surovega jekla v prihodnjih petih letih na 11 milijonov ton in do leta 1985 38 milijonov ton. Vzporedno s tem so bili objavljene veliki načrti za gradnjo novih železarn.

Vendar je leta 1982 proizvedla Indija samo 11 milijonov ton surovega jekla. To ni samo posledica svetovne gospodarske recesije, ker je bila v primerjavi z letom 1981 za 2,05 % večja, istočasno pa je bila dosežena največja železarska proizvodnja v tej državi.

Kje je bila napaka?

Indija je dejansko nazoren primer dežele v razvoju, kjer je načrtovana proizvodnja znatno večja, kot jo dejansko zmore. Vlada je ustanovila aparat, ki se je močno zbrokratiziral. Ta je bil pogosto izredno počasen pri svojem delovanju in začetnih delih na posameznih projektih. Pomanjkanje energije je bilo v Indiji precej normalna stvar, kar pa je seveda zelo negativno za železarsko industrijo, ki je velik porabnik energije. Vladna politika čim večjega zaposlovanja je bila zaviralna za uporabo najsodobnejše opreme in tehnologije. Nepristana rast cen za uvoženo nafto je spravila železarsko industrijo v težaven položaj glede proizvodnih stroškov. Precejšen del indijske železarske industrije je zastarel, kot na primer veliko število zastarelih SM peči, ki se obratujejo.

Če ne bi indijska železarska industrija dobivala veliko svoje nove opreme iz Sovjetske zveze po nizkih cenah, na osnovi posojil z zelo dolgi roki vračanja in z nizkimi obrestmi, bi bila ta danes le v malo boljšem položaju kot pred desetimi leti.

Vendar nekatera znamenja kažejo, da se indijska vlada zaveda potreb za modernizacijo železarske industrije in povečanju proizvodnje. Petletni načrt, objavljen ob koncu leta 1981, postavlja železarsko industrijo v prednostni položaj. Glede na to, da je Indija uvozila v letu 1980 1,1 milijona ton železarskih izdelkov, je v tem načrtu postavljena zahteva za čim prejšnje povečanje železarske proizvodnje. V zvezi s tem je tudi načrtovano povečanje proizvodnje električne energije.

Istočasno, ko je bil ta petletni načrt objavljen, je narodni svet za aplikativno ekonomsko raziskavo v New Delhiju izrazil svoj dvom, če bodo v načrtu postavljeni cilji doseženi. Vendar so bili za leto 1982 dosegljivi.

Indija je država, ki ima velike možnosti na področju železarske industrije. Njene rezerve železove rude cenijo na 22 mita je tudi z rudami mangana, bakra, kroma in še nekaterih drugih kovin. Obstojajo tudi možnosti za večje zaloge nafte in nekatera nahajališča so že odprli. Proizvodnjo elektro energije bo mogoče povečati z gradnjo novih vodnih elektrarn, saj cenijo skupno moč indijskih vodnih virov ob 60 % izkoriščanju na preko 40 milijonov kW. Leto 1980 so v indijskih rudnikih nakopali 40,5 milijonov ton železove rude.

Indijska vlada se teh možnosti zaveda. Zato nudi železarski industriji vso svojo podporo z željo, da bi čim prej povečala svojo proizvodnjo in s tem tudi prodajo na domačem tržišču ob istočasnem zmanjšanju uvoza železarskih izdelkov.

Železarski globus

LR KITAJSKA

Po pogajanjih, ki so trajala skoraj štiri tedne, so japonske železarske družbe uspele skleniti pogodbo o dobavi svojih železarskih izdelkov LR Kitajski v drugi polovici letošnjega leta. Cene bodo nekoliko zvišane in skupna dobava zajema 1,59 milijona ton, med izdelki bo med drugim 332.000 ton debele pločevine, 192.000 ton toplo valjanih trakov, 306.000 ton hladno valjanih trakov, 180.000 ton valjane žice in 238.000 ton brezživnih cevi. Za letošnje leto računajo japonske železarske družbe, da bodo dobavile LR Kitajski skupno 5,84 milijona ton železarskih izdelkov.

JAPONSKA

V japonskih železarnah uporabljajo zelo učinkovit in zanimiv način izkoriščanja odpadne toplote raztalje žilindre kisikovih konvertorjev. Pri tem postopku najprej granulirajo raztaljeno žilindro s temperaturo od 1.400 do 1.500 stop. C s pomočjo stisnjene zraka. Na ta način granulirana žilindra pade v posebno ko-

moro, v kateri so čevi parnega kotla in s to občutno toploto pridobivajo vodno paro, ki jo potem uporabijo za ogrevanje ali pridobivanje električne energije. Na ta način izkoristijo okoli 50 % celotne občutne toplote raztaljene in nato granulirane žilindre.

NIGERIJA

Izgradnja nigerijske železarne Ajaokouta ob obali reke Niger (približno 500 km severovzhodno od glavnega mesta Lagos) dobro napreduje. Pri izgradnji sodelujeta predvsem Sovjetska zveza in Nemška demokratska republika. Pred kratkim je pričela obratovati valjarna palicačnega jekla, ostale naprave pa so plavži in jeklarna s kisikovimi konvertorji in po končani izgradnji prve faze, leta 1985, bo dosegla 1,2 milijona ton letne proizvodnje. Za pričetek prihodnjega desetletja predvidevajo povečanje proizvodnje zmogljivosti na 5,2 milijona ton surovega jekla letno. Sovjetska zveza je tudi prevzela šolanje potrebnih kadrov (1400 jih je danes že v tej deželi na izobraževanju), medtem ko v Ajaokouti šolajo strokovne delavce. V srednje nigerijskem mestu Jos je v letošnjem marcu pričela obratovati valjarna žice in palicačnega jekla. Njena seda-

nja proizvodnja je 210.000 ton valjanih izdelkov, medtem ko bo v drugi fazi izgradnje povečana na 720.000 ton.

IRAN

Kljub vojnemu stanju nadaljuje iranska železarna v Isfahanu s svojim programom povečanja proizvodnje zmogljivosti. Sedanje letno proizvodnjo surovega jekla 600.000 ton bodo povečali na 1,9 milijona ton. V prihodnjih mesecih bosta pričeli obratovati druga koksarnašna baterija in drugi plavž s koristno prostornino 2.000 kub. m. Nadalje načrtujejo gradnjo dveh novih naprav za sintiranje, tretji 100-tonski kisikov konvertor in dve valjarni. V železarni Ahwaz, kjer so iraška letala bombardirala Eurofer napravo za letno proizvodnjo 250.000 ton železove gobe, ki pa že spet ponovno obratuje, gradijo še Midrex napravo za letno proizvodnjo 400.000 ton in HyL napravo za proizvodnjo 250.000 ton železove gobe. Obe sta že 80 % zgrajeni. Tudi naprava za izdelavo peletov je že 90 % kompletirana. Iran danes uvažata letno okoli 5 milijonov ton železarskih izdelkov in vsi sedanji napori za izgradnjo železarske industrije imajo za cilj postopno zmanjševati uvoz.

KAKŠNA BO LETOŠNJA VOLILNA PREDSTAVA?

V zadnjih mesecih letošnjega leta se izteče štiriletno mandatno obdobje v organizacijah socialistične zveze. Pred nami so torej volitve. Po programu, ki ga je maja sprejelo predsedstvo republiške konference SZDL, naj bi jih v krajevnih organizacijah opravili do konca oktobra, v občinskih organizacijah novembra, v mestnih in obalni organizaciji v začetku decembra, pred koncem leta pa še v republiški konferenci SZDL. Volilne seje bodo povsod povezane tudi z rednimi letnimi programskimi sejami, piše Delo 12. septembra.

To pa terja tudi pogled vase, v organiziranost socialistične zveze in v učinkovitost njenega dela. »Odgovori bo treba na vprašanje,« pravi Delo, »ali so se konference s svojimi oblikami dela znale odzvati na vsa žgoča vprašanja, ki tarejo ljudi, kako odprte in učinkovite so bile organizacije SZDL s svojimi sveti, komisijami, sekcijami in drugimi telesi in koliko je bilo to učinkovitost čutiti v delegatskih odločitvah. Nadalje, kako se v praksi uresničuje načelo frontnega dogovarjanja in sporazumevanja in ne nazadnje, kako so delali delegati socialistične zveze v organih, organizacijah in družbenih svetih.«

Čas je torej, da glede na delovne rezultate preverimo, ali so ljudje, ki smo jim zaupali opravljanje določenih družbenih funkcij, to naše zaupanje upravičili. Vprašanju, ali so bili na ravni sprejetih nalog, ki v sedanjem času in »dilemah« niso ravno lahke in zaslužio nadaljnje zaupanje, morda celo priznanje, ali so svoje ravnanje podrejali v sedanjem stabilizacijskem času še posebej izostrenim interesom širše skupnosti, ali ozkimi, lokalnim, privatističnim interesom ožjega okolja, se ne moremo izogniti. Uresničevanje zahteve »prave ljudi na prava mesta« se zato z bližnjimi volitvami znova postavlja v ospredje naših dnevnih razmišljanj, s tem pa tudi odgovornost v socialistični zvezi organiziranih socialističnih sil za kadrovske, vsebinske in organizacijske priprave.

Tudi na naš volilni sistem namreč lete ne ravno blagi očitki in kritike. »Med pripravami na XII. kongres ZKJ je več znanih raziskovalcev političnega sistema trdilo, da obstoječe rešitve v volilnem sistemu zožujejo možnost demokratičnih volitev, da se v ožjih skupinah večinoma izbirajo že vnaprej izbrani kadri in da je glasovanje gola manifestacija. Po takšnih volitvah, so menili ti raziskovalci, tisti, ki je izvoljen, najbolj gleda na to, kaj bodo o njegovem delu mislili in rekli tisti, od katerih bo odvisna njegova prihodnja izvolitev. Delegatska baza je pri tem dejavnik manjšega pomena. Podobne kritike, le da so bile po tonu znatno ostreje, je bilo slišati tudi na samem kongresu ZKJ« (Danas, 10. maja 1983, »Grance izbornog sistema«).

Ne bo odveč, če po zgoraj omenjenem članku iz »Danas« povzamemo nekaj zanimivih ugotovitev iz raziskave »Skupščinske volitve leta 1982«, ki jo je na osnovi raziskovanja volitev v SR Srbiji (brez avtonomnih pokrajin) objavil beograjski Inštitut za politične študije na vzorcu, ki je zajel 14 občin in 600 anketirancev.

V raziskavi se je, na primer, pokazalo, da anketiranci (večina) po eni strani trdijo, da bi na kandidacijskih zborih lahko predlagali, kogar bi hoteli, po drugi strani pa navajajo, da so imela v kandidacijskem postopku največji vpliv razna kadrovska koordinacijska telesa.

»To protislovje, kot se zdi na prvi pogled, niti ni protislovje,« navaja časnikar. »Obe trditvi sta točni. Delovni ljudje in občani dejansko lahko predlagajo, kogar hočejo, posebnost, ko gre za volitve delegacij združenega dela in krajevnih skupnosti, toda na končno listo kandidatov imajo vseeno odločilni vpliv različna koordinacijska telesa ter organi družbenopolitičnih organizacij. Ta vpliv stalno raste, in to na škodo vpliva delavca in občana v postopku kandidiranja delegata v skupščinske

zbore, posebno še v zbore širših družbenopolitičnih skupnosti. Tako tudi najnovejši podatki torej dajo prav tistim, ki trdijo, da so kandidacijske konference formalna oblika potrditve prepričanj neformalnih dogovorov.«

»To samo po sebi ne bi bilo problem,« nadaljuje časnikar, »kajti navsezadnje kandidate nekdo mora predlagati — če bi bilo del teh teles bolj dostopno javnosti in če bi bili kandidati »volilcem« поближе poznani. Na žalost pa se najpogosteje ne ve, kako in po kakšnih kriterijih delajo ta telesa, niti kdo so kandidati, kakšna so njihova stališča, s kakšno zavzetostjo si prizadevajo za neko stvar, kakšen odnos imajo do ljudi in podobno.«

Dr. Mijat Damjanović je še bolj kritičen: »Kandidati ostajajo med procesom evidentiranja ter kandidiranja povsem neaktivni. Ne popularizirajo niti volilnega programa družbenopolitičnih organizacij, ki »delajo« na zagotavljanju njihove kandidature, niti svojo osebnost, opredeljenost in sposobnost.« (Danas, ista številka).

Zanimivi so tudi odgovori (ob dejstvu, da v začetku lanskega leta še nismo bili v tolikšni meri soočeni z najrazličnejšimi problemi, pa tudi ne z njimi toliko seznanjeni, kot letos) na vprašanje, če sedanje stanje in potrebe gospodarstva in družbe zahtevajo, da se zamenja širši krog ljudi, ki opravljajo delegatske in druge odgovorne funkcije. Anketiranci so odgovorili takole: 38,8 odstotkov jih je menilo, da je treba zamenjati precejšnje število ljudi, 48 odstotkov bi jih bilo zadovoljnih z delnimi spremembami, 7,9 odstotka jih meni, da ni treba veliko spreminjati, medtem ko se jih 5,2 odstotka ne čuti sposobne, da bi podali svojo oceno.

»Glede na mnoge kazalce te raziskave,« ugotavlja Danas, »so se volitve iz pomembne civilizacijske pridobitve in pomembnega političnega dejanja spremenile v svečano manifestacijo, v rutinsko, brezosebno in uradniško formalizirano akcijo. Relativno številno sodelovanje na volitvah pojasnjujejo raziskovalci v večji meri s patriotizmom in z v celoti pozitivnim odnosom delovnih ljudi in občanov do političnega sistema, kot pa z možnostjo izražanja lastne volje in vpliva na izbiro kandidata.«

Ali bi morda v naši občini prišli do drugačnih rezultatov, če bi izvedli podobne raziskave (mimogrede: na CPSI v Železaru se predvideva ustanovitev oddelka za raziskave), ostaja sicer bolj ali manj odprto vprašanje. Vseeno pa se lahko in celo moramo vprašati, ali glede priprav na volitve in volitev samih v naši občini, vsaj v nekaterih okoliščinah ne bi mogli izreči podobne kritike in očitkov?

Z namenom, da se ne bi ponovilo kaj podobnega kot lani, 24. novembra, na zboru krajanov v Mojstrani, ko smo se šli, kot se je glasilo naziv točke na vabilu, »potrditve organov krajevnega samouprave« (glej članek »Neke novembrske srede zvečer«, Železar, 9. decembra 1982), si ne kaže le nekoliko osvežiti spomin, temveč zastaviti tudi nekaj vprašanj. To zahteva tudi resnost tako pomembnega dejanja, kot so volitve.

Lanskoletne novembrske volitve organov krajevnega samouprave (o tem sem podrobno poročal v omenjenem članku) so bile živa farsa, predstava, ki se je »odlikovala« s serijo kršitev osnovnih pravil samo-

upravnega ponašanja, ki veljajo v takih primerih. Dejstvo (poleg drugih dejstev), da nekdo, ki je opravljal že vrsto pomembnih družbenih funkcij in ki mu je družba zaupala opravljati funkcijo sodnika porotnika na sodišču združenega dela, da na glasovanje, da se tistemu, ki je opozoril na vrsto napak pri izvedbi zbora, med volitvami oziroma glasovanjem (ko bi se morali pogovarjati o delgatih, ali zaslužio zaradi tega in tega naše zaupanje) vzame besedo in da zbor 45 krajanov, med katerimi je približno 20 % komunistov, to izglasuje, ni le obžalovanja vredno, temveč kaže na zaskrbljujoče pomanjkanje samoupravne kulture v tem okolju. Vrste napak, kršitev in vprašanj v zvezi s tem primerom ne kaže ponavljati, saj so v omenjenem članku dovolj podrobno opisane.

Eno vprašanje, ki kaže, da je grupski način dela ob volitvah in ozki privatniški način dela nasploh pravzaprav stalen problem v tem volilnem okolju, in je omenjeno že v navedenem članku, pa vseeno kaže postaviti: Zakaj so bili delegati, ki smo jih volili na spomladanskih volitvah (opomba: pomladi leta 1982 so bile splošne delegatske volitve), evidentirani le na razširjeni seji krajevnih konference SZDL, ne pa na zboru krajanov in zakaj se — tako kot se tudi oni iz prejšnjega mandata niso — ne pokažejo kdaj javno, tudi s svojo prisotnostjo na zboru, svoji delegatski bazi, ki jih je izvolila? Se mislijo ves mandat ponašati predstavniško?

Mogoče pa tako stanje ni nekaj naključnega (vse preveč dejstev govori v prid takemu pomisleku), mogoče pa tisti, ki bi takšno stanje pravzaprav po svoji družbeni funkciji morali spreminjati, žele takšno stanje ne le ohranjati, temveč celo učvrščevati. (Nad tem se kaže ob volitvah še posebej zamisliti!)

Mogoče nam odgovor na to lahko da že samo sledeče preprosto vprašanje:

Kako da krajevna skupnost v petih letih, odkar opozarjam na problem obveščanja v krajevni skupnosti, tako na zborih vaščanov kot v Železaru, ni bila zmožna poskrbeti za eno samo zastekleno in zaklenjeno oglasno desko (da bi odpadel izgovor, da kak saboter obvestila trga), nekaj mladih »zagnanih fantov« (smučarskih akrobatov — »hotdogarjev«, ki so začeli delovati nekaj let nazaj, pa si jo je lahko privoščilo takoj ob ustanovitvi svoje sekcije, letos pa so si »privoščili« celo izgradnjo plastične skakalnice na Kredu, za drugo leto pa si »privoščijo« celo načrtovanje zveznega »hotdogarskega« tabora ob malem jezercu na istem kraju. Primer, ki kaže, da se da z malo dobre volje in prizadevnosti uresničiti tudi zahtevnejše stvari, kot je oglasna deska.

Tudi od odgovorov na takšna vprašanja je včasih odvisno, ali bo neka volilna predstava uspela tako, kot se za sistem, ki naj bi uresničeval vizijo »socializma s človeškim obrazom«, spodobi.

Opomba: Moj članek »Neke novembrske srede zvečer« je imel verjetno na krajevne funkcionarje le nekaj pozitivnega vpliva, saj smo si spomladaj lahko na oglasni deski v veži krajevnega urada ogledali sklepe sveta krajevnega skupnosti (da bi med poletjem na to hvalevredno novost spet pozabili, v septembru pa jo znova uvedli) in med drugim lahko tudi prebrali, da naj bi Pavel Krznarič pripravil načrt za zastekleno oglasno desko (od katere pa še vedno nič ni). Na žalost pa si tudi teh sklepov ni mogel vsak ogledati, saj je veža popoldne, ob sobotah in nedeljah, ko pošta in krajevni urad ne delata — in ko bi si delavci sklepe lahko ogledali — zaklenjena!

Božidar Lakota

V delavnici za popravilo motornih vozil (foto I. Kučina)

KAKO V OBČINI JESENICE KORISTIMO UPOKOJENCEM NAMENJENE KAPACITETE V DOMU V IZOLI

Že v začetku sezone oziroma v začetku leta sem v Železaru pisal o razdelitvi mest v počitniškem domu društva upokojencev Slovenije v Izoli in o cenah po posameznih mesecih.

Za vse upokojece, ki jih je v jesenski občini več kot 5.000, je v našem domu v Izoli namenjenih za vsak termin po sedem postelj, ali za vsak mesec kar 21 postelj, to je precej več kot v letu 1982. Na žalost pa je korišćenje letos slabo, po izjavah upokojencev so glavni vzrok za to previsoke cene. Zato je bila dana pobuda, da se del sredstev, katere dobivajo društva upokojencev v občini, razen DU Javornik-Koroška Bela in Zirovnica, še nobeno društvo ni nudilo regresa, predvsem članom z nižjimi pokojninami in s tem možnost, da koristijo počitniški dom v Izoli. Na Jesenicah se je razvila tudi propaganda o slabi hrani, postrežbi in govorice o tem, da v našem domu letujejo tuji inozemci.

Glede kvalitete hrane je večina naših vprašanih gostov, ki so bili v Izoli, odgovorila, da je hrana dobra in tudi v zadostni količini, glede bivanja tujecev v domu pa sem na vprašanje, ki sem ga poslal upravi doma v Izoli, dobil naslednji odgovor:

Na zaključnih večerih res pozdravimo goste v tujih jezikih, kadar imamo v hiši tuje goste, imamo jih pa skoraj vedno, če društva upokojencev ne napolnijo svojih kapacitet. Seveda bi bili bolj zadovoljni, da bi dom zasedli vsi prijavljeni člani društva, tako pa se zgodi, da so kapacitete zasedene le do 85 %. Še kako nam pridejo prav tuji, saj plačajo dnevno skoraj tri izpadle neodjavljene upokojece. Letos je bilo v juliju 116, v avgustu v dveh izmenah pa 59 gostov.

Z njimi pokrivamo velik del izpadov neodgovornih upokojencev. Veliko jih je namreč, ki sploh ne odjavijo svojega prihoda in jih enostavno ni na oddih, društva jim ne zadržijo akontacije, ker so predložili potrdilo zdravnika, ali enostavno akontacije niso vplačali. Mi se tako srečujemo z velikim problemom, izpadi so tako veliki, če bi jih na tak način ne po-

krivali bi morali skupnost ali društva prositi za pokrivanje stroškov. Sedaj presodite sami, ali je bolj prav imeti hišo prazno, ali jo zasedati s tujci ali drugimi gosti in jih enako obravnavati kot domače goste oziroma naše člane. Pripominjamo, da nismo niti enega upokojenca odslovili, ker je bilo njegovo mesto zasedeno od tujca, temveč smo tuje sprejemali le takrat, ko domači gostje-upokojenci niso polno zasedli kapacitete doma. Dom je bil letos le redko zaseden s samimi upokojenci, kar je razvidno iz poročil. Mi ne skrivamo tega, da imamo od časa do časa tuje goste, upoštevamo pa vse dogovore in načela glede namembnosti izgradnje počitniškega doma upokojencev. Najbolj bomo veseli, ko bo dom v celoti zaseden z našimi upokojenci.

Gosta oziroma upokojenca, katerega je motil tuj gost v domu, vprašujemo, kako bi on reševal te probleme.

Tako pravijo v odgovoru. Dodam naj še, da je v Sloveniji že precejšnje število društev upokojencev, ki regresira svojim članom desetdnevno bivanje v domu iz sredstev, ki jih dobijo kot dotacijo, ali iz sredstev, ki jih dobivajo iz lastne dejavnosti, nekatera društva organizirajo v Izoli tudi izlete in tako pokrijejo izpadle kapacitete.

Pri nas pa nekatera društva delajo reklamo za razne turistične agencije in organizirajo sedemdnevna bivanja v drugih hotelih, za katera pravijo, da so cenejša.

Naj navedem še cene za oktober, november in december:

— oktober: za deset dni 5.500 dinarjev, z vožnjo 5.800;
— november in december: 5.000 dinarjev, z vožnjo 5.300.

Če bi društva svojim članom namenila tudi del sredstev, ki jim jih daje družba, bi naš upokojenec, posebno tisti, ki ima nizko pokojnino, lahko preživel deset dni v domu, ki je bil zgrajen iz sredstev delavcev in upokojencev in je tudi njim namenjen, odpadla pa bi tudi kritika, da dom koristijo tuji.

Stane Torkar

»ZELENE STRAŽE« ZOPET Z VAMI

Verjetno se še spominjate članka o zelenih stražah v eni izmed aprilskih števil Železara. Takrat ste se spoznali z načinom dela zelenih straž. Vest o našem delu pa je odmevala tudi v Dnevniku in Glasu, pred kratkim pa sta nas obiskala urednika Pionirskega lista in napisala reportažo.

Počitnice so mimo in zelene straže zopet pričnemo z delom — z istimi cilji. To leto osmošolci k delu vključujemo tudi učence petih in šestih razredov. Prvo akcijo smo že izvedli ob Titovi cesti, kjer po zelenicah tekajo otroci iz Bokalove ulice. V prihodnjih dneh bomo organizirali akcijo tudi drugod po Plavžu, na avtobusni postaji, pred trgovinami, ... kar pojavili se bomo.

Ne čudite se, če bo k vam pristopila trojka naših zelenih straž, vam izročila opozorilni listek ter vas opozorila na napako ali pa vas pohvalila, da ste pravilno ravnali. Ljudje smo že taki, da vedno godrnjamo, a ko dobro premislimo, se zavemo svojih napak.

Trojko nameravamo sestaviti tudi iz učencev, ki so doma s Hrušice. Ti bodo delovali na območju Hrušice.

Več pozornosti bomo posvetili tudi šolskemu prostoru, saj že pregovor pravi: »Počisti najprej pred svojim pragom, potem šele drugod.« Učenci 8. razreda so s tem delom pričeli, dežurali pa bomo vsi učenci oddelčnih skupnosti od 1. do 8. razreda.

Zelene straže bodo v okviru turističnega podmladka na šoli in s pomočjo Turističnega društva Jesenice pomagale tudi pri delovni akciji na trim stezi.

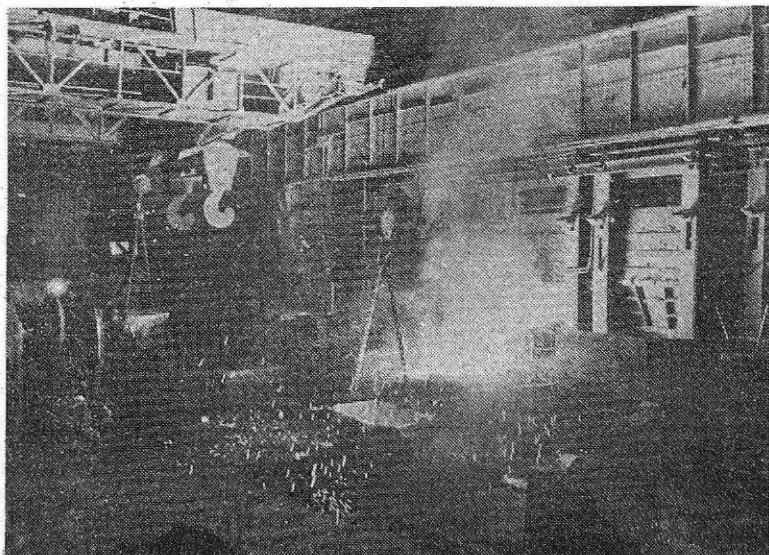
Akcije zelenih straž bodo uspešne samo tedaj, če nam boste pomagali in z nami tesno sodelovali. Za čisto okolje nam bodo meščani hvaležni in se bomo lepo počutili.

Turistični podmladek
OŠ Tone Čufar Jesenice

Železarski globus

ŠPANIJA

V železarni Torras, ki stoji blizu Barcelone, obratuje elektro jeklarna z dvema 80 tonskimi obločnimi električni pečmi z močjo 50 MVA vsaka in Concastovo napravo za kontinuirno vlivanje s šestimi žilami za vlivanje blumov dimenzij 120 do 200 mm kvadrat. Zanimivost te jeklarne je, da odlijejo celotno svojo proizvodnjo na napravi za kontinuirno vlivanje, in sicer tako, da vliwa večje število šarž brez prekinitve. Poprečje tega načina vlivanja zajema 40 do 70 šarž ob 95 % izkoriščenju naprave za kontinuirno vlivanje. Doslej največje število odličnih šarž brez prekinitve je bilo 110 in je trajalo pet dni. Za doseganje takšnih rezultatov pri kontinuirnem vlivanju so razvili ustrezno tehniko vlivanja, ki jo še nadalje razvijajo.

V livni jami (foto I. Kučina)

OTOK KRETA JE DOMOVINA EVROPSKE KULTURE

Vzljubila ga je in sklenila, da ga bo rešila. Prihotopila se je na skrivaj k njemu in mu dala v klobčič zvito nit. Po njenem nasvetu je nit pri vstopu v labirint pridržil in jo po poti v notranjost temnih brezizhodnih hodnikov sproti odvijal. S pomočjo lepooke kraljice se je tako prikradel do krvoločnega Minotaura in ga takoj ubil. Z Ariadnino nitjo je uspel najti pot iz labirinta in osvoboditi smrti zapisane atenske žrtve. Skrivaj je nato z mladenci in mladenkami zapustil otok. Od takrat Atencem ni bilo več potrebno plačevati strašnega krvnega davka. Lepšega konca zgodbe si pač ni moglo izmisliti.

Od vodnika vemo tudi, da se zadnje čase arheologi in drugi znanstveniki ubadajo z mislijo o odkritju labirinta, ki je lahko obstojal na Kreti. Nekaj podobnega so namreč našli v votlini Dikte, kjer je znano kulturno torišče s skalnatimi hodniki. Že v prejšnjem stoletju pa so popotniki in raziskovalci v neposredni bližini Knososa našli široko razvejane hodnike, ki bi utegnili biti del tistega labirinta.

EPOHALNA ODKRITJA

In kako je sploh prišlo do odkritja palače v Knososu? V pristanišču Heraklion se je spomladi leta 1894 izkrcal na Kreta že omenjeni znameniti angleški arheolog Arthur Evans, ki se je po dogovoru s svojim predhodnikom Nemcem Schliemannom odpravil v štiri kilometre oddaljeni hrib Kephala. Tu je nemški raziskovalec domneval, da je zatrpna Minosova palača. S pomočjo najetih domačinov je Evans začel kopati v hrib in še prej kot si je obetal, natelet na ostanke zidovja in večje števila vrstev. Podjetni Anglež je odkupil od kmetov to zemljišče in vneto nadaljeval izkopavanja. Delavci so pod njegovim vodstvom najprej odkopali posamezne dele zidu, nato pa so odkrili temelje in dobro opazne prostore velikanske zgradbe palače, ki je obsegala nad dva hektarja površine.

Nobenega dvoma ni moglo biti, da je bil tu sedež mogočnega kretskega kralja Minosa.

Dolgotrajna izkopavanja so razen Evansa pri Knososu začele tudi na jugu otoka italijanske ekspedicije na prelomu stoletja. Odkrili so več pomembnih najdbišč, ki so bila prva presenečenja za poznavalce zgodnjega stavbarstva iz slovitega obdobja palač. Poleg palače v Knososu so našli ruševine še večje palače v Kephali, v Palatkastru, Gurniji in Zakri. Te, po vsem otoku raztrešene najdbe, samo zaokrožajo celotno podobo mojstrsko oblikovanih veličastnih stavb. Sočasno so raziskovalci našli na precejšnje število popisanih kamnitih plošč. Znamenja, utisnjena v njih, spominjajo se najbolj na egiptovske hieroglife, ki jih uvrščajo v podobopis. Plošče poznejše dobe so popisane s črtasto pisavo, z razmeroma malo razločljivimi znakov. Te plošče smo si lahko ogledali v zgradbi zgodovinskega muze-

ja v Iraklionu, ki se ponaša z izredno bogato izvirno zbirko najdenih minojskih eksponatov.

Ko so znanstveniki raziskovali napisne plošče, so upravičeno lahko domnevali, da so imeli na Kreti že nekakšen alfabet, ki naj bi ga dva tisoč let prej prevzeli od Feničanov, ki so živeli na obalah severne Afrike. Vendar pa se še do danes nikomur ni povsem posrečilo razvozlati kretske pisave. Širijo se sicer glasovi, da je to uspelo dvema Angležema. To pomeni, da bi potemtakem lahko odkrila ne samo znana dejstva, da so na otoku živeli stari Krečani, ampak tudi, kaj so delali in mislili. To bi bila velika pridobitev za zgodovinsko in etnološko znanost.

SKOPI PODATKI O ŽIVLJENJU STARIH KREČANOV

Seveda si nismo imeli kaj očitati, da smo potrpežljivo in skupini poslušali zanimivo pripovedovanje vodnika in razlage našega Jožeta, kaj vse so oziroma naj bi delali Minojci. Vsak pripovedovalec se kar naprej sklicuje na zgodovinska pričevanja in najdbe, brez trdnjših in raziskanih dokazov, da se je to res dogodilo. Vodnik pač mora nekaj povedati svojim turistom. Njihova stvar pa je, če mu sledijo in verjamejo. Tako smo se pomikali iz enega konca dvorišne ploščadi na drugi in nato po številnih stopničastih hodnikih v spodnje, še kar dobro ohranjene prostore.

Najstarejše najdbe v Knososu dajo po preverjanju raziskovalcev slutiti, da je bila Kreta naseljena že v mlajši kamni dobi, torej v neolitiku, kar me močno spominja na dokaze takratne neolitike kulture in sončnih templov na otoku Malta. Evans, ki je najbolj zaslužen za raziskave in odkritja zgodnje kretske kulture, je zgodnjo minojsko kulturo označil za kretske bakreno dobo, okoli leta 2000 pred našim štetjem pa doba palač. Največja palača je bila po njegovih odkritjih na hribu Kenphali in je bila zgrajena na temeljih še starejše palače, ki jo je verjetno uničil potres. Palača je bila izredno lepo oblikovana in razsežna. Na grič k njej so vodila stopnišča s lepimi stebriščnimi hodniki. Močna, z železom okovana lesena vrata, so štela dostop do prostornih notranjih dvorišč, bolj podobnih trgov.

Palača v Knososu, ki je po zastugi Evansa in sodelavcev najbolj ohranjena na Kreti, je bila rezidenca vladarja in hkrati osrednje kretske svetišče. Ob verskih praznikih so se na trgih v slatnostnih povokah zbirale množice ljudi, ki so se ob kamenitih žrtvenikih, podobnih majhnim oltarjem, poklanjale bogovom. Še danes so vidni podstavki teh oltarjev in nekakšne kamnite tribune za gledalce žrtvenih obredov.

Stari Krečani so častili kot božjo silo sonce, kar je dokazljivo po številnih simbolih sonca po vsem otoku. Zanimivo je tudi, da so opravljali vse obrede zunaj in ne v svetiščih, ki jih pravzaprav ni bilo v pravem

pomeni besede. Nekaj ostankov, ki so bili morda nekoč kulturni prostori, so odkrili v razmeroma majhnih kletih, vendar niso bile nič kaj primerne za velike obrede. Verjetno so bili ti prostori shrambe za kulturne posode in predmete, kot nekakšne zakristije v krščanskih cerkvah.

Grški vodnik nas je močno presenetil z zanimivimi podatki, ki naj bi jih znanstveniki razvozljali na Kreti šele pred nekaj leti, da so se razen velikih državnih žrtvovanj na prostem sočasno že takrat prirejale bikoborbe, kar je sodilo k verskim slovesnostim. Največje tovrstne svečanosti so bile za novo leto in ob žetvi. Torej niso Španci tisti, ki so iznašli bikoborbe, pač pa Minojci. Verjetno so potekale v drugačnem zaporedju in po drugih ceremonialnih fazah kot današnje v Španiji.

VISOKA GRADBENISKA KULTURA

Razvaline, ki smo si jih ogledali v območju palače Knosos, pa tudi naslednje dni v drugih krajih, so nas prepričale o mogočnosti iz kamna klesanega zidovja in stopnišč vednastropnih palač, v katerih je bilo kar 400 raznih prostorov in dvoran. Čeprav so potresi verjetno močno poškodovali objekte, so lepo vidne sledi arhitekturnih stvaritev, za kar bi jim lahko sodobni arhitekti še danes čestitali.

Iz notranje razporeditve in bogatih slikarj v vseh prostorih se da sklepati, da so imeli stari Krečani izredno visoko življenjsko raven in stanovanjsko kulturo. Videli smo sledove vodovodnih in odplakovalnih napeljav, kopalnice z lončnimi banjami, stranišča, kanalizacije in drugo, kar sodi v komfortno stanovanje. Dnevna svetloba je prihajala s stropa. Udobje so imeli posebno radi, zato so si domove opremili s blazinami in prevlekami, saj razmeroma majhni bivalni prostori niso dopuščali opremljanja z večjimi kosi pohištva. Stenske slikarje in drobne skulpture, ki so opleševale prostore, in so nekatere še danes dokaj dobro ohranjene, pričajo o velikem okusu in smislu nekdanjih stanovalcev palač.

Velik obisk palače v Knososu je treba pripisati tudi temu, da je ta palača najbolj ohranjena in restavrirana. Palača Knosos obsega deset in stotoseč turistov, zlasti v poletnih mesecih, medtem ko obišče ruševine drugih palač na otoku manj turistov.

Nekaj skopih ur je za obiskovalca Knososa premalo, da bi si celotni kompleks ogledal podrobno. Skupina za skupino se pomika po ploščadih, stopniščih in dvoranih. Raziskovalci in študentje fotografirajo, beležijo, merijo in se vsak zase ukvarjajo s proučevanjem tega pomembnega objekta.

Mi smo se zadovoljili z nekaj skupinskimi slikami, večinoma s temnorjavim zidovjem s freskami in stebri, ki so ohranili prvotno obliko in slikarjevo ozadje.

Najdalj se obiskovalci zadržujejo v veliki prestolni dvorani, ob vladarjevih bivalnih prostorih v središčnem delu palače. Tudi ta reprezentančna dvorana, čeprav se imenuje velika, ni kaj prida prostorna, saj meri borih šest kvadratnih metrov. Toda njena resna dostojanstvenost še danes naredi na obiskovalce globok in spoštljiv vtis. To je vendar prostor, ki je nekaj pomenil v zgodnji zgodovini človeške kulture.

(Nadaljevanje)

— Se kar pozna, da nekaj dni nisem vadil. Kaka sreča, da imam priložnost na tem pianinu v tej hiši.

Raztreseno je mladi človek igral. Gotove akorde je trše prijemal in v izpeljavi fraz se je izražal ponotranjeno. Misli se niso in niso dale zbrati samo na igro:

Charlotta sedi poleg mene. Vse je drugače ob njeni navzočnosti. Tista smrtina bližina od doma je izbrisana. V srcu se razširja blažena dobrot, ki klije in raste iz dvojnih silnic ljubezni, predajanja drug drugemu. To, kar sem, nisem zgolj po samem sebi. Sem skupna lastnina z njo, z dekletom. Ob tem se odpirajo razsežnosti, ki so drugačnih čustev kot je povezanost doma z materjo, babico, s sestro Katrico in z brati, to je vse večja posest, ki se osredotočuje samo na naju, na Charlotta in mene.

Lepo je biti na svetu! poje v njem mladenčevska kri, lepo, ker je Charlotta tukaj, ker je ona tudi mlada in tako nedopovedljivo zadržana diha, tako spokojno, da mi mora biti dobro ob vsakem njenem dihu.

Lepo in dolgo hočem igrati, da bo poslušala. Kako očarljivo zvenijo akordi! Ona jih ob meni sodoživlja! Kako je davni umetnik mojster mogel zložiti tako umetniško glasov in akordov, melodij in sozvočja duše in srca, srca in duha, zdajšnjosti in večnosti? Gotovo je poznal sorodno bitje poleg sebe! Gotovo je užival veliko ljubezen! Ljubezen, ki čudovito zajema tistega, ki igra, in tistega, ki posluša mojstrovino.

Glasbeni vpliv je edinstven, ne samo izniči bolelost in potrnost, skrb in zgubljenost v življenju kot takem, ampak osvobaja notranji jaz ter ga preko telesnega ugodja povišuje v poduhovljeno stanje velike sre-

VALENTIN POLANŠEK

89

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

če, neizrekljive samopozabe in sprostitve, tako da zagorijo oči in bi rade zajokale kot vrelišče prenakopičenega uživačnega srca.

Ponavljja vse komande, ki jih večidel igra tudi na pamet, ponavlja spet in spet. Tako blaženo stanje ne samo zadržuje v zveličavno stanje, ampak ga stopnjuje v vedno nove višave razdajanja neizmerljivih globin in višin zanesenjaštva.

Tudi misel, ali poznajo vsi ljudje na svetu tako srečo, je ujel v glavi in jo takoj predelal v pozitivno iskrico uživaške zavesti. Vse v njem se je vpokončevalo, se slalo do bajne lepote in se zblíževalo v nezadržano zaupljivost. Sladka osvajalnost je pronicala iz pianinovih tipk, se nalepila na Charlottinih trepalnicah, nad izrazitimi vročimi očmi, ki so sijale kot upodobljeni akordi davnega, a neumrljivega glasbenega mojstra.

In rastel je mladi pianist navznoter, samozavestno je tipala duša v bodočnost, ki je samo njegova, samo njuna, tako skrivnostno intimno njuna, da je skorajda preglasen akord že v bližini nezaželene razgaljenosti neizrečene skladnosti, o kateri pa sta bila prepričana kot o svojem bivanjskem dejstvu, da sta na svetu, da sta prav v tem trenutku resnično tukaj na svetu sredi mesta Kranja in sredi vojne.

Kot sozvočje je rastla tudi poslušalka Charlotta, to je prehajalo na igralca. Tudi njena želja, da igra dalje, da se poglobi v glasbo, da ponavlja lepe akorde in melodije, da se raduje na motivih in reprizah, da se razvija v fortu in se spokojno zbira v pianu. Čim dlje bo igral, tem bliže si bova, čim več bova danes molčala, tem več si bova zaupala za jutri! Mravljično je z notranjim jazom obtipavala svoje telo in vedno spet tonila v središče vsega započeta: da, si je dejala, kako je srečna, kako ga ima rada, kako je čudovito na svetu! Kaka čudesa so na svetu, če je glasba v usseh! Kake skrivnosti se odpirajo, če uživaš glasbo!

Vsako svojo misel je sproti zavijala v vročo željo: Le igray! Se in še igray! Čutim v sebi, da ujameš vsako mojo misel.

Sam ni prav vedel, kako mu je bilo.

Zaneslo ga je. Prsti so zavili po svoje. Sprva so bile nekakim variacijam podobne samosvojesti, kmalu pa je bilo nekaj povsem drugega: Začel je sanjati po svoje z akordi in melodijami na pianinu. Zavihrala je desnica navzgor po tonski lestvici, enoglasnim potipavanjem se je pridružila terca in drugi intervali, zakopala se je levica v globlje glasove in postajala ob spojinah glasov. Tako se mu je spietalo. So bili vmesni prijem, ki niso bili na mestu, takoj se je nudila rešitev iz disonantnosti in vse se je razlilo v sproščene izlive. Nehote so se pomešale podobnosti narodnih motivov, a le za trenutek, spet je iskal novino ob drugih poizkusih. Spuščal se je samo skozi najbolj obvladane tonske vrste C, G, D, A, F, B in Es-dura, rad je posegel kot v spremembo na paralelno molovsko stran. Krepil je nastajajoče navdihe s ponovitvami v naraščajočem fortissimu in jih pustil izveneti v zamirajočem pianissimu. Uglajene izmišljotine je ponavljal skokoma v hitrosti in se kot v odpočitek vračal v upehani largo. Bil je ves iz sebe in spet ves nov v sebi. Srečna domišljavost išočega jaza, ki se razvija v neznanu lepoto!

Minevali so šolski dnevi z novo vsebino: Vedno intimnejše poznanstvo s starcem in skrivnostno žensko. Kaj je pokojenec kdaj v poklicu bil, še ni izvedel. Na vsak način pa nekaj, kar je imelo stik z oblastmi starega reda kraljevine Jugoslavije. Moral je biti visoko študiran, ker se je zanimal tudi za učne predmete.

V kaki sorodstveni vezi je bil s Charlotto, se ni dalo sklepati. Dijak se je zadovoljil s stanjem, kot je bilo. Niti za en dan ni načrtoval naprej. (nadaljevanje)

MIHA KLINAR

17

HAJKA

Komandant Blaž patrolje ni grajal. Pohvalil jo je in jo poslal na položaje. Potem so čakali, kdaj se bodo pojavile sovražnikove kolone.

Dolgo so čakali. Italijani so prodirali zelo počasi in previdno. Sprva jih sploh ni bilo slišati, tako da so borci na položajih že mislili, da so se umaknili ali pa zašli v napačno smer. Nekateri, ki so mnenje o italijanski vojski podedovali od svojih očetov, bivših avstrijskih vojakov na soški in tirolski fronti, so celo menili, da so se zbalili tistih nekaj strelav, ki jih je izstrelila nanje bataljonska patrolja. Četni komisar Sokol se je spomnil pripovedi, ki jo je šlihal o italijanski okupaciji gornjega dela Selške doline ob koncu prve svetovne vojne. Takrat so se italijanski vojaki baje zbalili navadne orožniške patrolje, ki je prihajala iz Železnikov proti Zalemu logu in ki so jo imeli za predhodnico srbske vojske.

»Pobrali so svoje stvari in jo popihali za Petrovo brdo,« je pripovedoval komandirju. »Baje jih je preplašil neki župnik, ki jim je rekel, da je obveščen, da se iz Železnikov pomika po dolini izbrana srbska vojska, izurjena za borbo na nož. In noža so se italijanski vojaki bali bolj kakor krogla.«

Morda bi komandirju povedal še kako storijo, ki jo je slišal od bivših cesarsko-kraljevih veteranov, kubi se prav tedaj pred njimi ne pojavile raztegnjene italijanske vrste. Vojaki so se pomikali korak za korakom naprej, ne da bi opazili dobro prikrito partizansko položaje. Borci bi jih lahko že kosili v rekeh, a so jih po ukazih morali pustiti v neposredno bližino in odpreti ogenj šele, ko bodo zaslišali Ferdovo težko strojnico, pri kateri je imel svoje komandno mesto tudi komandant Blaž.

Blaž je skrit za vejami opazoval bližajoče se vrste. Morda ni bilo preveč pametno, da jih je čakal, saj je vedel, da ima bataljon le omejeno število nabojev in ročnih bomb, ki jih bo še krvavo potreboval pri povratku čez mejo. Na to, žal, ni pomislil, ko se je odločil, da Italijane napade.

Toda zdaj je bilo že prepozno. Moral je napasti. In to učinkovito, tako da se bodo Italijani zmedli in se vsaj za kratek premor brezglavo in s čim večjimi izgubami umaknili. Vsak mrtvi italijanski vojak je zanj pomenil puško in majhno skladišče nabojev.

»Merite predvsem na nosače municije,« je zapovedal. »Meri nosača!« je povelje preletelo partizanske položaje, potem pa je soparno tišino presekala Ferdova strojnica in že s prvim rafalom pokosila nekaj Italijanov.

»O mamma mia!« so se kriki ranjenih in umirajočih pomešali med hrup puškarjenja in mitraljiranja. Prednje italijanske vrste so se zmedle in se pomešale med seboj, tako, da niso mogle takoj odgovoriti na partizanski ogenj.

Blaž je začutil, da mora do kraja izrabiti italijansko zmedo in jo brez oklevanja še povečati z naglim jurišem. Vsak trenutek je bil dragocen in vsako odlaganje za juriš bi bilo samo v sovražnikov prid. Zato ni smel pustiti in dati sovražniku časa za ureditev zbeganih in razkropljenih desetih.

»Na juriš!« je zagrmel s svojim močnim glasom, ki so ga takoj za njim povzeli vsi borci.

»Na juriš! Juriš! Juriš!« so se za Italijani, ki so odmetavali opremo in municijo, zapodili partizani, toda Blaž, ki mu je bila odvzeta municija in oprema več kakor Italijani, je juriš nenaodoma ustavil in ukazal pobrati municijo. Niso je utegnili šteti, a bilo je dovolj za borce, oborožene z italijanskimi puškami. Za več kakor dvajset novih italijanskih pušk, ki so jih odvzeli padlim italijanskim vojakom, in za lahki italijanski mitraljez, ki ga je zaplenil Vinko, a ga je moral na Sokolov ukaz izročiti Metodu, pa je bataljon povečal svojo zalogo orožja. Zaplenjeno orožje je bilo takoj narejeno za akcijo in prav tako zaplenjena municija, ki so jo naglo razdelili med borce, oborožene z italijanskimi puškami.

Komandant Blaž je bil zadovoljen. Italijani so še vedno be-

žali in se ustavili šele po nekaj sto metrih.

— Včasih se nagla in ne do kraja premišljena akcija bolj obnese, kakor dobro premišljena bojna načrta, o katerem si prepričan, da ti ne more spodleteti, pa ti naposled zaradi kake nepredvidene malenkosti ali presenečenja s strani sovražnika vseeno spodleti — je razmišljal, zadovoljen s plenom, pa tudi s sovražnikovimi izgubami, o katerih bodo najbrž že danes govorili tukajšnji prebivalci.

Tačas si je Metod ogledoval zaplenjeni mitraljez, Vinko pa je razmišljal, zakaj mu ga je komisar Sokol odvzel in ga ni pustil njemu, čeprav je komisarju rekel, da zna ravnat z njim.

»Tudi Metod zna,« ga je komisar Sokol hladno zavrnil. »In naposled si mitraljez samo pobral in ne zaplenil,« je rekel.

»To je res,« je Vinko priznal in vnovič čutil, da ga komisar ne mara in da ga najbrž nikoli ne bo cenil, kakor cenil druge borce. Najbrž mu ne zaupa. Očetova senca je na njem in komisar najbrž meni, da tak človek, ki je prišel v partizane iz take družine, ni vreden, da je partizan. Ob priložnosti bo moral zato zaprositi komisarja, da bi se temeljito pogovorila o vsem, pa bo tudi komisar Sokol spoznal, da je prišel v partizane s poštenimi nameni. Do tedaj pa je treba potrpeti in z dejanji dokazati, da je prav tak kakor večina partizanov.

Medtem se je zmeda v italijanskih vrstah poglobila. Blaž je nameraval bataljon premakniti bliže meji, a ga ni mogel. Italijani so napadli bataljon z boka, ki ga je branil Drzni s svojo četo. Borci, navdušeni nad prvim uspehom, so postali manj opretni. Zaverovani v italijanski beg niso opazili, da se jim bočno približuje nova italijanska kolona. Šele strelji so jih vrgli na tla in za silo uredili svoje položaje za spopad. Toda pri tem sta padla prva dva borca v današnji bitki. Komandir Drzni, misleč, da sta samo ranjena, ju je hotel rešiti. Zato se je s četo pognal v juriš. Bal se je, da ju bodo Italijani zajeli, ker sta obležala na ozemlju med prodirajočo italijansko vrsto in partizanskimi položaji, in ju potem kazali na svojem povratku po vaseh kot znak svoje zmage nad partizani.

»Rešiti ju moramo! Rešiti!« je kričal, potem pa ga je nenaodoma spodneslo, kakor da je vanj tresnil nenaden blisk in ga vrgel v črn prepad teme. Potem tudi tega prepada ni več čutil.

svoje OD v teh okvirih, če je to v skladu s njihovimi planskimi akti in če jim to omogoča dohodek.

Predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi interesne skupnosti za razvoj smučarskega centra Kobla v Bohinju ni naletel na popolno soglasnost izvršnega sveta OS Radovljica. Ta je predložil, da občinska skupščina ne postane članica te skupnosti, lahko pa izvršni svet in upravni organi sodelujejo pri oblikovanju planov te interesne skupnosti.

Zaradi elementarne nezgode v Srednji vasi v Bohinju je izvršni svet OS Radovljica odobril za saniranje škode na občinski stavbi v Srednji vasi 699.523 din.

Svet za vprašanja delitve po delu in rezultatih dela pri občinskem svetu zveze sindikatov Radovljica je v začetku septembra izdal katalog tipičnih del in nalog občine Radovljica. Katalog, ki je razmnožen v 400 izvodih so poslali vsem predsednikom osnovnih organizacij in konferenc osnovnih organizacij sindikata, članom svetov pri občinskem svetu ZSS ter vodjem TOZD in kadrovskim službam.

Svet KS Radovljica je 19. septembra sklical v skupščinski sejni dvorani zbor občanov in predstavnikov DPO, OZD ter članov delegacij v območja KS Radovljica. Na njem so obravnavali predlog zazidalnega načrta centralnega območja mesta Radovljica. Prvotni predlog je bil v občinski skupščini zavrnjen, zaradi številnih pripomb. Na zboru so oblikovali sklepna stališča vseh zainteresiranih občanov in organizacij ter dali nekatere pripombe in predloge, ki naj bi jih upoštevali na seji občinske skupščine pred sprejetjem odloka o zazidalnem načrtu.

Po višini ustvarjenega prihodka med dvestotimi največjimi delovnimi organizacijami v Sloveniji je letos Elan Begunje na 119. mestu, Veriga Lesce na 128. mestu in LIP Bled na 179. mestu. Veriga se je vzpela s 140. mesta navzgor za 12 mest, LIP pa je padel za 45 mest navzdol.

V polletju 1983 je bilo v delovni organizaciji Almira Radovljica zaposlenih skupaj 744 delavk in delavcev, kar je 20 več kot v enakem obdobju lani. V tem času je delovno razmerje sklenilo 23, prekinilo pa 21 delavk. Odsotnost z dela je znašala 13,30 % in je bila v primerjavi z lanskim letom nižja za 7 %. Poprečno je dnevno odsotno v Almiri 99 delavk oz. delavcev, od teh 7,8 % zaradi bolezni.

Iz analize izvajanja resolucije o družbenoekonomskem razvoju radovljiške občine v prvem polletju 1983 je razvidno, da gospodarstvo občine v neugodnih pogojih in slabi oskrbljenosti s surovinami in materiali ter drugih težavah ni povečalo fizičnega obsega proizvodnje. Ob dejanski enaki zaposlenosti kot lani pa je vendar dvignilo fizično produktivnost. To se zrcali tudi v fizičnih rezultatih, ki so bili boljši od načrtovanih.

Gibanje skupne in splošne porabe v prvem polletju 1983 je po končnih ocenah analitične službe komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo OS Radovljica zadovoljivo. Prihodkov SIS družbenih dejavnosti v občini že močno zaostaja za dohodkom. Še bolj pa zaostaja rast za proračunske prihodke. Spričo tega lahko z zanesljivostjo pričakujejo, da bodo v letu 1983 ustvarjena vsa resolucijska prizadevanja za zmanjšanje skupne in splošne porabe v občini Radovljica.

Gospodarska zbornica in časopis Večerni list iz Zagreba sta v letošnji akciji »Večernja-kove zvezdice '83« najvišje ocenila blagovnico Elana iz Begunje in prisodila 94 od 100 možnih točk. V Večernem listu so zapisali, da je Elanova blagovnica v Zagrebu za zgled drugim po urejenosti, zunanjem in notranjem izgledu, izboru športne opreme, storitev in odnosa do kupcev.

V Elanu Begunje so v septembru organizirali usposabljanje in izpite za nekvalificirane delavce, ki niso imeli ustrezne izobrazbe. Na uspešno opravljenih izpitih so si udeleženci pridobili interno polkvalifikacijo za delo pri strojih in napravah v TOZD Smuči in TOZD Športna orodja.

V avgustu so v radovljiškem kampu naštelu 2352 nočitev, od teh 1750 tujih in 602 domačih gostov. To število nočnin je za 424 večje od nočnin lanskega avgusta. Tudi v septembru naštejejo na dan okoli 20 nočitev. Gre predvsem za prehodne goste, ki se v Radovljici ustavijo samo čez noč. Kamp in kopališča so zaprli 15. septembra.

Na Bledu so 8. septembra sklenili strokovno srečanje članov mednarodnih smučarskih organizacij in komitejev za vprašanje smučarskega sklada (poola) pod vodstvom predsednika FIS dr. Marca Hodlarja. Beseda je tekla o strokovnih in organizacijskih vprašanjih, v smučarskem športu v luči bližajoče zimske olimpiade v Sarajevu.

Komisija za kulturo pri občinskem svetu zveze sindikatov Radovljica je na sestanku prejšnji teden razčlenila izvajanje programa kulturne akcije za delovne kolektive v letu 1983 in ugotovila porabo sredstev za prireditve v I. polletju. Dogovorili so se za program v jesensko zimskem obdobju pri čemer bodo morali spremeniti način organiziranja prireditev zaradi boleznih dosedanjega organizatorja Julija Novaka.

V galerijskih prostorih Šivčeve hiše v Radovljici razstavlja slike v akvarelu Martin Goricanec, član Likovnega društva Iskra in Društva likovnih skupin Škofja Loka. V svojih delih upodablja danes že redke ostanke kmečkih domov po zgledu svojega vzornika Ljuba Ravnikarja. Doslej je razstavljal v okviru društva po Sloveniji, v Zagrebu, Beogradu, Prištini in Skopju ter samostojno v Kranju in Škofji Loki. Razstava je na ogled do 25. septembra.

V fotogaleriji Pasaža v radovljiški graščini je foto-kino klub Radovljica pripravil 9. septembra otvoritev 6. letošnje foto-razstave svoje članice Justine Fink iz Radovljice. Avtorica se ukvarja z umetniško fotografijo že 20 let, pred petimi leti paje dobila naziv »fotoamater I. razreda«. Do sedaj je sodelovala na 77 razstavah in prejela 25 nagrad za svoje umetniške fotografije. V Pasaži se predstavlja s 25 umetniškimi deli v barvni fotografiji.

POPRAVEK

V »novicah iz radovljiške občine« v 32. številki z dne 1. septembra smo objavili, da je ob otvoritvi razstave slik mlade notranjske umetnice Zorane Kristan v avli doma Joža Azmana v Bohinjski Bistrici pel vokalni oktet Javor iz Pivke. Prireditelj razstave, društvo Alpalik iz Bohinjske Bistrice, pa nas je v preteklem tednu obvestilo, da je ob otvoritvi razstave pel pevski zbor DPD Svoboda Tomaž Godec iz Bohinjske Bistrice. Oproščamo se prireditelju in pevcem.

ZA IN PROTI GOZDNI CESTI OD JASNE DO MARTULJKA

Gozdno gospodarstvo Bled oziroma njene temeljne organizacije si prizadevajo, da bi omogočile mehanizirano spravilo lesa iz gozdov, zato vsa po-vojnata leta gradijo številne gozdne ceste po ravninskih, še bolj pa po goratih predelih gozdenih površin. Tako so v Gornjesavski dolini speljali toliko in takšnih gozdnih cest in poti, da se po njih skoraj da priti od Korenskega sedla do pod Stola.

Na senčni strani Julijcev pa po z gozdom poraslih pobočjih gozdnih poti sploh ni bilo. Na mnogih krajih so zato posekan les celo »gonili«, pri tem pa je seveda izgubil svojo vrednost. Da bi se stanje izboljšalo, je predvideno, da se zgradi gozdna cesta od Jasne v Kranjski gori proti Martuljku, kjer naj bi se končala nad zgornjim delom smučišča v Gozdu. Dobra polovica dolžine te ceste (do Tofovega grabna v Logu) je že nared. V Jasni se odcepi na levi strani v smeri proti Vršču, in sicer takoj za mostom, ki vodi prek Pišence, ki je napeljana na elektrarno. Ta razmeroma ozka pot na začetku služi za dostop k številnim hišicam in domovom, ki so jih tu zgradili po vojni. Cesta se od začetka najprej usmeri proti Eriki, nato pa zavije nazaj nad Trebež v Kranjski gori in nato teče približno sredi pobočja pod Kurjim vrhom proti Logu.

Ni bilo slišati, da bi lastniki gozdov imeli kakšne posebne pripombe ali bili celo nasprotni gradnje na dosednji trasi. Spravilo lesa po njej bo lažje in ugodnejše, kot je bilo doslej po nekdanjih kolovozih, ki so jih vzdrževali lastniki in ki jim jih je vsako leto več ali manj podirala meteorna voda. Nekateri so se sicer pritožili, da v Tofovem grabnu nekdo od lastnikov preveč po svoje ureja in kvari pota, tako da je drugim odvoz otežkočen. To se bo seveda s časom uneslo, saj bo moral vsak skrbeti, da bosta cesta in pot za odvoz čim bolj uporabni za vse.

Torej več kot polovica gozdne poti je v grobem gotove, kaj pa druga polovica? Jože Robič iz Gozda, lastnik zadnje parcele, ki sega že na Martuljk, je povedal, da je trasa za drugi del tudi že določena. Lastniki gozdov, kjer bo tekla cesta, so prejeli obvestila za potreben posek, kar so tudi storili. Ko se je trasa načrtovala, so vsem dali v podpis soglasje za

graditev ceste po njihovem gozdu. Večina od njih je to podpisala, je potrdil Jože Robič, ne pod pritiskom, pač pa po njegovem mnenju od strahu, da ne bi kasneje imeli težav pri odkazu lesa za drva in za druge namene.

Lastnica gozda, kjer je cesta v Tofovem grabnu že narejena, pa je dejala, da so bili prepričani, da bo cesta tekla višje, kar bi bilo boljše za spravilo lesa. Že omenjeni govornik pa je menil, da se bo z gradnjo ceste čez Tofov graben ob deževju sprožil pesek in zasul travnike in njive lastnikov v Logu. Ta je že večkrat nagajal nekdanji železniški progi, ki je potekala tod. Meni tudi, da je treba ob cesti narediti vsa zavarovanja, boji pa se, da bo s cesto okrnjena narava. Z avtomobili bo, ko bo cesta narejena, možno priti malo pred Martuljk.

To pa je proti prizadevanjem za varstvo narave. Imenovani je o tem obvestil tudi Planinsko zvezo Slove-

nije, od koder so mu odgovorili, da bodo proti cesti, ki bo »razdevičila« Martuljk. Enak odgovor je dobil tudi od Zavoda Triglavski park, kjer so pripomnili, da jim je zadeva znana in da cesta ne preokrača zaščitene meje in da so zato dali soglasje k njeni graditvi.

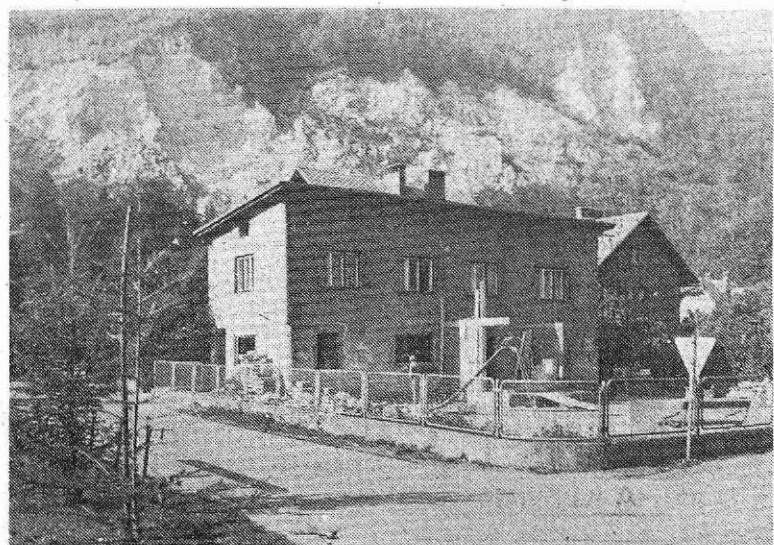
Ob vsej tej problematiki pa človek dobi občutek, da lastniki gozdov iz Gozda menijo, da bodo morali svoj les voziti poprečno po 8 km dalj kot sedaj, ko so ga po kmečkih poteh po pobočju pripeljali v vas Gozd. Po cesti bodo morali iti namreč do več kot 5 km oddaljene Jasne, od tod pa po dolini zopet nazaj.

Za vse vsekakor nikoli ni vse prav. Tako je tudi v tem primeru. Vsekakor pa je cesta pridobitev. Ob tem pa je treba reči, da z njenim vzhodnim koncem ne bo smela tako daleč, da bi razvrednotila edinstvene naravne lepote Martuljka in da bo treba ob cesti narediti vsa potrebna zavarovanja proti eroziji. To se seveda prvi dan gradnje ne da, prepričani pa smo, da se bo to postopoma uredilo. Menimo, kot je rekel tudi Jože Robič, da bi bilo veliko manj razburjenja, če bi graditelj o tem obvestil javnost in tukajšnje prebivalce seznanil o trasi in namenu gradnje te gozdne ceste. Upajmo, da smo s tem sestavkom k temu nekaj prispevali in da bo cesta narejena v zadovoljstvo vseh.

B. B.

Zapiranje plavža po saržu (foto S. Kokalj)

Adaptacija vrtca. Miro Ogrin v Podmežakli (foto I. Kučina)

NATEČAJ ZA NAJBOLJŠI SPIS

V četrtek, 15. septembra, je bila v Radovljici tretja seja komisije za informativno propagandno dejavnost pri predsedstvu občinske konference zveze rezervnih vojaških starešin Radovljica.

Na seji so ugotovili, da so bile v minulem obdobju izvedene vse naloge komisije po sklepu zadnje programske konference OK ZRVS Radovljica. Po sklepu komisije bodo do 30. septembra razpisali natečaj vsem osnovnim šolam v radovljiški občini za najboljši spis. Predvideli so tri naslove, in sicer: »Naši vojaki — Titovi vojaki — vojaki miru.« »Zakaj rad berem NAŠO OBRAMBO« in »Pripoved prvoborca iz naše kraje-vne skupnosti«.

Osnovne šole so letos same predlagale naslove, za kar se jim komisija zahvaljuje. Do 30. novembra morajo osnovne šole poslati občinski komisiji po tri najboljše spise, ki jih bo pregledala in ocenila posebna žirija. Izmed vseh spisov bodo trije najbolj ši nagrajeni, nagrade in priznanja

pa bodo podelili na občinski proslavi v počastitev dneva JLA.

V minulih letih so najbolj vestno sodelovali in imeli največ dobrih spisov učenci iz osnovne šole Stane Zagar iz Lipnice, zato je komisija predlagala, da bi letos ob 22. decembru prejeli posebno priznanje.

Na seji so govorili tudi o izdaji biltena za prireditve oziroma tekmovanja »Po poteh narodnega heroja Ke-beta 1984«, katerega naj bi pripravili skupaj z republiško komisijo. Ker republiška komisija ne odgovarja na predloge občinske komisije, so člani menili, da sami ne bodo izdali biltena. V primeru, če republiška komisija bilten že pripravlja, pa so pripravili pomagati pri zbiranju ustreznega gradiva.

Ciril Rozman

KOMUNISTI OSNOVNIH ORGANIZACIJ JAVORNIK IN KOROŠKA BELA O SEDANJIH NALOGAH

Člani zveze komunistov iz krajevne skupnosti Javornik-Koroška Bela so se v četrtek, 15. septembra, sestali na skupnem sestanku obeh osnovnih organizacij, na katerem so obravnavali naloge komunistov v sedanji situaciji. Na tem sestanku je bilo 45 članov od skupnega števila 79, razen dveh so bili vsi upokojenci.

Osnova za razgovor so bile naloge zveze komunistov pri ureditvi dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije. V razpravi je sodelovalo precejšnje število članov, ki so izražali svoja mnenja in stališča v zvezi s posameznimi problemi. Zelo enotni so bili, da je še vedno razkorak med besedami in dejanji in da obnašanje nekaterih vodilnih ljudi kaže, da nas tudi še tako težka situacija ne spremeni, da govorimo eno, delamo pa drugo. Seveda se tako obnaša tudi precej članov zveze komunistov, ki jim je v ospredju le lasten interes. Ravnodušnost članov zveze komunistov je vsak dan večja, zaupanje je vsak dan manjše. To se prav posebno opazi pri upokojencih,

vsak ukrep jih neposredno udari po žepu, socialna varnost, posebno tistih z malimi pokojninami, je vsak dan slabša.

Poudarjeno je bilo, da se vse preveč posplošuje in da izjave nekaterih vodilnih ljudi zaprepaščajo. Na primer, Vinko Hafner je na zboru aktivistov v Žireh dejal, da smo vsi preveč lagodno živeli, pri tem pa ni povedal, ali misli na tiste ljudi, ki so na vodilnih položajih že od konca vojne, ali na vse. V kolikor je mislil na delavce v združenem delu, prav gotovo trditve ne drži, kajti prav generacija, ki je sedaj upokojena, ni v tem času prav nič lagodno živela, na njej je slonela celotna obnova in izgradnja domovine, medtem ko se v

njihovih pokojninah to ne odraža. Nasprotno pa so na sestanku ugotovili, da se v nekaterih državnih organih obnašajo še zelo nestabilizacijsko, kar kažejo visoki regresji za dopuste in razne vožnje s helikopterji, z letali, dragimi avtomobili, osebni dohodki, ki jih prejemale naši predstavniki v tujini, kajti tudi to nam povečuje devizni primanjkljaj.

Na sestanku so govorili tudi o odnosu posameznih komunistov do družbenih sredstev, kajti primeri so, da nekateri komunisti koristijo družbena sredstva za vzdrževanje lastnega zdravja (vsakoletno bivanje v toplicah), medtem ko lastna sredstva koristijo za svoj osebni standard — vzdrževanje svojih avtomobilov, gradnjo vikendov in podobno. V zvezi s tem so omenjali tudi režijo in koriščenje raznih reprezentančnih objektov oziroma njihove režije.

V razpravi so se dotaknili tudi družbenoekonomskega razvoja. Mnenje komunistov je bilo, da je vsa naša dejavnost v tem, da pridemo na sestaneke, da plačamo članarino, na vse drugo pa nimamo vpliva, zato tudi taka ravnodušnost med članstvom, posebno med tistimi, ki so postali člani zveze komunistov že med NOB ali takoj po osvoboditvi.

Komunisti so na sestanku kritično ocenili tudi delo občinskega vodstva zveze komunistov, ki še vedno, kakor tudi ostale organizacije, deluje bolj forumsko in ima vse premalo stika s članstvom. Govorili smo tudi o informiranosti članov zveze komunistov, prav posebej pa še o informacijah o posameznih problemih. Menili smo, da bi komunisti morali dobiti natančnejše informacije o vseh dogajanjih, predvsem v domovini. Kajti samo na osnovi natančnih informacij bomo lahko presojali in pravilno ukrepali ob raznih govoricah. Informiranost komunistov je bila v času NOB in nekaj let po končani vojni veliko boljša, kot je danes. Prav gotovo smo zato takrat reševali vse težje probleme veliko lažje in z večjo zavestnostjo velikega števila komunistov. Danes tega nismo več sposobni, ker nenehno pada zaupanje v vodilne ljudi.

J. R.

Stane Torkar

UTRINEK S POČITNIC ALI KLEPET Z NATAŠO DOLENC

Letos sem na počitnicah ob morju srečala Natašo Dolenc, znano televizijsko napovedovalko. Dolgo sem oklevala, preden sem se opogumila in jo zaprosila za razgovor. Njeno pripovedovanje je bilo tako prijetno, da sem ob poslušanju njenih neštetič doživeti včasih kar pozabila, da moram najin pogovor zabeležiti. Upam, da mi naša najuspešnejša televizijska napovedovalka ne bo zamerila, če sem kaj pomembnega izpustila.

Srečujemo vas na javnih oddajah, vidimo na televiziji in slišimo na radiu. Kaj je pravzaprav vaš osnovni poklic?

Moj poklic je napovedovalka. Končala sem študij nemščine in francoščine. Na diplomu mi piše profesor.

Ali ste že v mladosti želeli postati napovedovalka?

Želela sem postati igralka, vendar so me starši pregovorili, da ta poklic ni tako zanesljiv. Če ne bi uspela, bi me to preveč razočaralo, ker sem zelo občutljiva.

Kaj vam je v vašem poklicu najbolj všeč? Kakšne so dobre in kakšne slabe strani tega poklica?

Včasih mi je, ker delo ni dolgočasno, vesela sem, če me ljudje radi poslušajo, najhitreje sem seznanjena z novicami, ki jih prek radija posredujejem poslušalcem. Zadovoljna sem, če so poslušalci zadovoljni z mano in se odločajo tako kot znanca z Jesenice, ki me je preteklo soboto poklicala po telefonu in vprašala, če bom v nedeljo spet v službi. Ko sem ji odgovorila, da imam to nedeljo prosto, je rekla: »Jutri grem namreč na Storžič, pa sem hotela vzeti s seboj tranzistor, ker sem vas poslušala nekaj preteklih nedelj. No, tako, da ge ne bi zastoj nosila.«

Slabe strani mojega poklica so pa te, da nimam urejenega življenja, ker sem v službi tudi popoldne, ponoči, ob nedeljah in praznikih, ko je večina ljudi prostih. Napovedovalec tudi ne sme kazati svojega razpoloženja. Če je še tako nerazpoložen, žalosten in slabe volje, gledalci in poslušalci tega ne smejo opaziti.

Ali veliko potujete?

Niti ne. Enkrat na leto se srečamo vsi napovedovalci radijskih postaj, ki sodelujemo v oddaji »glasba ne pozna meja«. Takrat tudi posamezno novoletno oddajo, v kateri sodeluje 12 evropskih radijskih postaj z uspešnicami tistega leta. Vsako leto se srečamo v drugem mestu, letos bo

to Köln. Taka srečanja smo imeli že v DUBLINU in HELSINKIH, kjer je bilo zanimivo potovanje po Laponski. Ker smo bili tam septembra, sem doživela polarno noč, ko je dan dolg samo štiri ure. Zanimiva je tudi irska pokrajina, v glavnem zelena ravnina, prebivalci govorijo keltski jezik. Nepozabne vtise sem prinesla tudi iz Lizbone, tam raste mimoza na plantažah, v višjih predelih pa evkaliptus.

Kaj pa delate v prostem času, če ga sploh imate?

Prostega časa imam zares malo, zato vsako priložnost izkoristim; pozimi za smučanje, poleti pa rada igram tenis.

Kako razporejate svoj prosti čas, kaj postavljate na prvo mesto, šport ali kulturo?

Vsekakor je za razvedrilo na prvem mestu šport, ker sem s kulturo že po službeni dolžnosti v stalnem stiku. Veliko raje se odločim za dan na snegu kot za obisk razstave.

Kaj vas v življenju najbolj jezi?

Agresivnost, neprijazni ljudje, neiskrenost ljudi, ki jim je za zabavo brskanje po življenju drugih.

Imate veliko prijateljev?

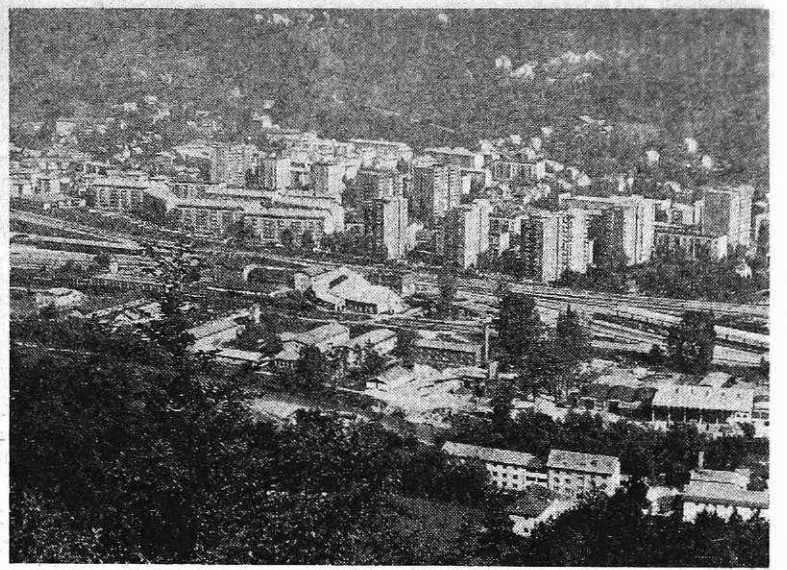
Strogo ločim prijatelje in znance. Slednjih imam veliko. Prijatelj pa je tisti, ki z menoj čuti, ki mi želi le dobro, ki mi iskreno pomaga in ne pozna rivalstva.

Če bi imeli možnost, da si izberete drug poklic, ali bi si ga izbrali?

To možnost imam, vendar nisem razmišljala o drugi zaposlitvi, ker mi je sedanja popolnoma všeč.

Še veliko zanimivosti iz svojega življenja mi je povedala tovarišica Nataša in mi tako približala delo televizijske in radijske napovedovalke. Ker je njeno delo tako naporno in izpostavljeno, se na koncu nisem več čudila, da ji je dopust daleč od hrupa civilizacije tako prijeten.

Mateja Lopuh, 7. a
novinarski krožek OŠ F. S. Finžgar

Jesenice — Plavž (foto I. Kučina)

IZLET PO DOLENJSKI

Zgodaj zjutraj me je zbudil glas budilke. Pomislil sem, čemu zvoni, saj je danes sobota. Spomnil sem se, da turistična zveza Gorenjske organizira izlet za najbolj prizadevne člane turističnih podmladkov in nagradne spiso s turistično vsebino.

Hitro sem vstal in se oblekel ter odhitel na avtobusno postajo. Odpeljal sem se v Kranj in se pred hotelom Creina pridružil ostalim osnovnošolcem. Prešteli so nas in ugotovili, da nas je precej manj, kot so pričakovali. Odločili so se, da se bomo na izlet odpeljali z enim avtobusom. Pot nas je vodila skozi glavno mesto Slovenije do Žužemberka. Tam smo se ustavili, se sprehodili po mestu in si ogledali spomenik NOB. Ob njem smo obudili spomine na težke čase, ko so se prebivalci Suhe krajine borili s sovražniki.

Po vijugasti cesti smo se peljali mimo Novega mesta do samostana Pleterje. Moški smo lahko stopili vanj in si ga ogledali, ženske pa so ostale zunaj. Menih nas je seznanil z zgodovino in tako sem zvedel, da so mnogi pribežali k nam iz Francije, ker so jih tam preganjali. Menihi živijo po ustaljenem dnevnem redu. Mučno se mi zdi, da morajo vstajati sredi noči in moliti. Vsakdo živi v svoji celici in je čisto ločen od drugih. Z ostalimi se lahko pogovarja le takrat, ko zunaj opravlja kakšno delo. Vsaka celica ima tudi delavnico, saj se mora vsak menih z nečim

ukvarjati. Mislim, da je življenje v samostanu dolgočasno in osamljeno.

V avtobusu smo dekletom pripovedovali o svojih doživetjih v samostanu. Veliko smo se pogovarjali in mimogrede smo prispeli v Čatež. Veselili smo se plavanja in kosila. Želodci so se nam že prej oglašali, zato smo najprej kosili. Po krajšem počitku smo se kar vrgli v bazen. Uživali smo v plavanju v termalni vodi. Lepo smo se razvedrili in se spočiti odpeljali do Kostanjevice. V muzeju so nas navdušile umetniške slike domačih slikarjev, pa tudi graščina z dvoriščem je zelo lepa. Zraven nje je Forma viva, kjer so kiparji iz lesa ustvarili razne kipe. Dan se je nagibal k zatonu, zato smo se odpeljali naravnost domov.

Vesel sem, da sem član turistične podmladke v osnovni šoli F. S. Finžgar Lesce in da tudi na tak način spoznavam svojo domovino. Lepot je veliko, zato upam, da se bom lahko udeležil še kakšnega tako prijetnega izleta.

Mateja Koman, 5. a
novinarski krožek OŠ F. S. Finžgar
Lesce

GODBENIKI V UMAGU

V prvi polovici septembra so člani pihalnega orkestra Jeseniških železarjev ponovno gostovali v Umagu. Spet so uživali Murkino in Tokosovo gostoljubje, ki jim je ostalo živo v spominu še od lani. Posebej prijetno jih je presenetila popolnoma obnovljena zgradba tržiškega doma Tovarne kos in srpov, ki kljub mediteranskemu okolju s svojo zunanjo opremo spominja na našo gorenjsko hišo. Senčna okolica tega doma in cvetoči nasadi okrog Murkinega doma iz Lesce so v celoti za tri dni nadomestili njihove domove, da posebej ne omenjamo dobre kuhinje.

Vremenske napovedi so bile slabe, vendar je me menda njim na ljubo sonce prebrilo skozi oblake, ki so grozili od zahoda in napovedovali slabe dni. Prvi dan, ki so ga namenili oddihu, jim je malo hladil jugo in žal burkal ne preveč čisto morje, da je privabil meduze, ki so izbrale tudi nekaj gorenjskih žrtev. Do mirnega morja se je bilo treba potruditi malo dlje, do Stelle maris, kjer je bilo tudi morje bolj čisto. Večer je hitro minil v dobrem razpoloženju, nekateri so našli zabavo v Zazi, zabaviščnem centru, drugi so z dobro voljo in lepo domačo pesmijo ogreli staro kamnito mizo ob obali.

Sobota je bila delovna, če bi se izrazili po železarsko. Dopoldne je turistični vlak vozil godbenike in svoje vzdolž umaške obale. Zeleni murkinski slavniki so jih kar pomladili in tujih turistov. To dopoldne se je marsikdo zavrtel ob vedrih zvokih njihovih melodij na obali, ob šotorih, v parku. Lanske »račke« je uspešno nadomestila letošnja »Džuli«, ki je najbolj razgibala in razveselila tako plesno kot pevsko navdušene dopustnike.

V soboto popoldne so gostovali v krajevni skupnosti Murine pri Umagu, kjer so praznovali krajevni praznik. Tu se je videlo, da kultura še ni preveč posegla med redke posejane hiše. Zato so bili domačini še bolj ponosni na svoje goste. Čeprav je za vse zmanjkalo klopi in stolov, hrane in pijače ni primanjkovalo in gostitelji so se zadovoljili z mehkim sedenjem v travi. Spoznali so veliko

skromnih in preprostih ljudi, ki imajo široko srce. Slavje se je zavleklo v večer in verjetno v noč, godbeniki so ga preživeli na vrtu doma Tokos, dokler jih jugo ni pregnal v zavetje.

Nedeljsko jutro jih je pozdravilo moko in vetrovno, saj je ponoči precej deževalo. Veter je naraščal, da o kopanju ni nihče razmišljal, ogledali pa so si Umag, odkrivali njegove znamenitosti, moderne zgradbe in kamnite hiše, med njimi prelepo cerkev. Korak je zastal na valobranu, ob katerega je butalo razjarjeno morje, ki se je penilo od visokih valov. Tam človek spozna, kako neznanatna je njegova moč in kakšna igrača narave lahko postane.

Se kosilo v Murkinem domu, prijazno slovo od gostiteljev Murke in Tokosa, ponovno vabilo in že so zadnjič zamahnili morju v slovo. Hitra avtocesta in dosti počasnejša gorenjska sta jih ob varni Janezovi in Marjanovi vožnji ponesli domov.

Trije dnevi so hitro minili. Čeprav so bili naporni, so jih navdali z novo voljo, poglabili so prijateljske in družinske vezi, saj se kdaj ob naglici in napornih vajah tudi krhajo in se mnenja lomijo. Kot amaterji ostajajo večni idealisti, ki jih čas in publika samo ostrita in navdajata z novimi močmi in željami. Prav zato se na tem mestu Pihalni orkester jeseniških železarjev zahvaljuje vsem, ki so jim omogočili letošnje letovanje v Umagu, posebej pa komisiji za kulturo pri sindikatu Železarne, trgovskemu podjetju Murka iz Lesce in Tovarni kos in srpov Tržič.

Š. M.

Dopisujte v Železarja

GOBARSKA RAZSTAVA IN PIKNIK

Gobarska družina Jesenice obvešča vse člane in ostale ljubitelje narave, da prireja 23., 24. in 25. septembra v osnovni šoli Tone Čufar na Plavžu gobarsko razstavo. Otvoritev bo v petek, 23. septembra, ob 17. uri. V nedeljo 25. septembra, prireja gobarska družina gobarski piknik in balinarski turnir za memorial A. Debevca s pričetkom ob 8. uri v logu Ivana Krivca na Plavžu.

Irwin SHAW: Dva tedna v drugem mestu. Založba Obzorja 1982.

Tokrat sem izbral razmeroma obsežen — čez 400 strani dolg tekst. Spominjam se, s kakšnim zagonom sem pred 25 leti prebiral Shawove **Mlade leve**, upal sem, da se bo nekaj tega ponovilo. Mislim, da mnogi bralci nehoti iščemo izgubljeni raj svojih mladostnih doživetij ob knjigah. Nekateri celo otrokom kupujejo knjige, ki so jih nekoč očarale: radi bi jim privoščili užitek, ki so ga sami nekoč okušali. Oboje se rado izjalo: vi nismo več isti, kot smo bili nekoč, tudi otroci niso naša ponovitev. Stvari se spreminjajo.

Mimogrede: tudi v pričujočem romanu gre za podoben problem, za poskus oživitve mladostnih hotenj, mladostnega zagona. Junak romana je bil nekoč filmski zvezdnik, zdaj pa je nekakšen diplomat — še huje: funkcionar NATO v Parizu. Razen tega: poročen in oče dveh otrok, rahlo utrujen in nič kaj podjeten mož. Nekakšen Reagan v malem: kot igralec tako uspešen, kot je bil ameriški predsednik nekoč, kot politik seveda dosti manj.

Nič čudnega torej, če se mi je ob branju utrla malce hudobna misel: ta roman je napisan po vseh pravilih realizma, vendar se zdi, da (splošno) nekatere stvari malce olepšuje. Torej ne bi bilo narobe, če bi imel človek za take primere — ko gre za pozitiven odnos do zahodnega sveta — pri roki izraz ki bi bil simetričen »socio-realistično«: torej kapital-realistično, kadar gre za retuširano podobo vodilnega razreda.

Vendar sem še pred koncem romana ugotovil, da pravzaprav ne gre za povečevanje Američanov in amerikanizma. Morda ima avtor nekaj nezavednega ameriškega večvrednostnega kompleksa. Jack Andrus, (do neke mere avtorjev drugi jaz) je res pravi (evropeizirani) Američan in, v bistvu, pozitiven junak. Ponovitev junakov Henryja Jamesa. Seveda v čisto drugem in drugačnem času. Hladna vojna ob koncu petdesetih let, v Rimu sta v modi popevki Arivederci, Roma in Volare, cantare.

Zgodba o nekdanjem filmskem zvezdniku (zdaj natovskemu funkcionarju) nas zaradi nenavadne razgibanosti, zgoščenosti, zaradi bogstva idej pa zato, ker nas vseskozi spremlja občutek, da avtor zares po-

zna okolje in ljudi, o katerih piše, takoj potegne za sabo.

Jack Andrus je šel v drugo mesto (iz Pariza v Rim) zato, da bi v teh dveh tednih — morda — ujel in čudežno iztrgal uničenju kos izgubljenega časa. Za dva tedna bo spet filmski človek: pomagal bo režiserju Delaneyju iz stisk, v katere je ta zašel ob snemanju filma (pa tudi sicer, v zakonu itd.). Ta Delaney pa ni kdorkoli, pač pa je Andrusov prijatelj iz »filmskih« časov. Nekeč pred vojno je imel nekaj zvezdnih let, takrat je posnel nekaj mojstrskih filmov. In, jasno, glavni igralec v teh filmih ni bil nihče drug kot Jack Andrus.

To je zaplet v grobih obrisih: Delaney propada, njegovi zadnji filmi so slabi, treba bo dobiti nove financiranj; žena ga mori zaradi ljubice, zdravlje ga zapušča, zdaj zdaj ga bo zadel infarkt. Tako se je, jasno, spomnil na sodelavca iz uspešnih časov in ga poklical na pomoč. Skupaj se bosta borila kot leva: postavni (a sam po sebi nezainteresirani) Andrus in vitalni, neuničljivi Delaney. Torej, kljub mikavnim vzporednim zapletom (Andrus se v Rimu zaplete v dramatično razmerje z mlado Italijanko, ta pa ima vročerknega ljubimca) je to predvsem roman o prijateljstvu. Morda o prijateljstvu kot o utešenju človekovega bivanja. Vsekakor je to tudi glavno gibalno Andrusove mrzlične dejavnosti. Pomagati prijatelju, to pomeni rešiti kos lastne mladosti. In ker Delaney — tak kot je — izneverja podobo, ki jo je o njem ohranil prijatelj, se Andrus zveže s prenapetim mladeni-

čem. Bresach, tisti, ki ga je hotel ubiti, ko mu je prevzel ljubico, je namreč natanko tak, kakršen je bil nekoč Delaney: brezkompromisen, ustvarjalen, — skratka mlad.

Današnji Delaney pa je konec koncev vse prej kot simpatičen človek. Kot junak romana je zabaven kljukec, v življenju ga človek nemara ne bi želel srečati. Delaney je zelo ameriški: njegovo vodilo je, da je treba biti uspešen za vsako ceno. Ni mu mar, da ga imajo za barabo — dokler je v poklicu uspešen. Vendar si kajpak noče priznati, da mu je muza obrnila hrbet. Zdaj bi take filme, kot jih je nekoč izdeloval sam, nemara znal narediti mladi Bresach. In do tega bo nemara prišlo?

Shavov sistem vrednot se je očitno oblikoval pred vojno, ohranil ga je tudi v kasnejši čas. Izvirnik je izšel okrog leta 1960, 12 let za **Mladimi** levi. Končno, ali se junaki v Shawovem vojnem romanu ne uresničujejo po isti poti: skozi tovarištvo, sobojništvo, združbo moških, ki se dajejo za iste ideale?

Seveda: poskus bega v mladost vodi v razočaranje. Razočaranje nad možnostmi, ki nam jih daje življenje, pa tudi — posebej — nad življenjskim slogom, ki forsira tekmo, ki od človeka terjaja, naj bo zmagovalac.

Kot bralec pa ob ponovnem srečanju z avtorjem **Mladimi levovi** (njegovi drugi romani mi niso ostali v spominu) nisem bil razočaran.

Marko Hudnik

VELIK KULTURNI DOGODEK ZA JESENIČANE IN OKOLIČANE

Že v prejšnji številki **Železarja** smo na kratko omenjali, da se Jeseničanom in okoličanom 2. oktobra obeta velik kulturni dogodek, ko bo ob 19.30 v dvorani delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku gostoval reprezentativni 80-članski moški pevski zbor »KAVAL« iz Sofije — Bolgarija. Zbor vrača obisk Partizanskemu pevskemu zboru Ljubljana in bo v organizaciji Zveze kulturnih organizacij Jesenice in odbora za kulturo pri konferenci osnovnih organizacij zveze sindikatov **Železarne**, poleg Ljubljane, Maribora in Zagreba, nastopil tudi pri nas.

Državni moški pevski zbor »Kaval« je bil osnovan v letu 1927 in so ga vseskozi vodili ugledni zborovodje, kar 30 let pa je bil njegov dirigent Atanas Margeritov, dolgoletni dirigent sofijske Narodne opere, od leta 1976 dalje pa je njegov dirigent Mihail Milkov. V teh letih se je zbor oblikoval v enega najboljših ljubiteljskih zborov Bolgarije.

Koncerti tega uglednega pevskega zbora s svojo živo ustvarjalnostjo pomenijo resnični praznik ljubiteljev zborovske umetnosti. Leta 1961 je ta zbor prvič nastopal na mednarodnem konkurzu »Bela Bartok« na Madžarskem in izven domovine dosegel svoj prvi uspeh in prepričljivo prvo nagrado. Leta 1965 je bil ponovno prvi na konkurzu v Veliki Britaniji, kjer je prvič sodeloval tudi bolgarski zbor. Nagradjenec in nosilec zlatih medalj je bil na vseh dosedanjih republiških festivalih ljubiteljske umetnosti. S svojimi visokimi umetniškimi dosežki je znan ne samo v Bolgariji, temveč tudi v mnogih evropskih deželah.

Zbor je koncertiral v ČSSR z udeležbo na festivalu v Brnu leta 1962, na Madžarskem istega leta, v Socialistični republiki Makedoniji leta 1963, Franciji z udeležbo na festivalu leta 1966, leto kasneje v Jugoslaviji, trikrat v SSSR, v zahodnem Berlinu in Nemški demokratični republiki, v Avstriji in drugje. Povsod so se kritiki in muzikologi o njem pohvalno izražali in ga primerjali z najboljšimi profesionalnimi zbori.

Zbor je posnel več plošč s starimi ruskimi in ukrajinskimi pesmimi in romanci ter bolgarskimi narodnimi in umetnimi pesmimi. Veliko pesmi, ki jih poje zbor, imajo posnetih na evropskih radijskih postajah. Ena od plošč je bila, na primer, v Parizu proglašena za zlato ploščo leta.

V zadnjih letih je zbor z velikim uspehom nastopal tudi v Angliji in Španiji, velike uspehe pa je dosegal tudi pred domačim občinstvom. Ob 50-letnici delovanja je bil nagrajen z najvišjim odlikovanjem — ordenom »Georgija Dimitrova«, poleg tega pa je bil za svoje umetniško izvajanje in razvoj bolgarske glasbene kulture odlikovan z dvema ordenoma prve stopnje »Ciril in Metod«, z ordenom »Črveno zname na trudu«, s častnim znakom za zasluge prestolice prve stopnje, s številnimi častnimi diplomami, medaljami, plaketami in drugimi dragocenimi priznanji. Več kot trideset članov zbora pa je bilo odlikovanih z ordenom »Ciril in Metod«.

V prvem delu koncerta, ki obsega dvajset pesmi, bodo peli pesmi bolgarskih avtorjev, v drugem pa v glavnem pesmi iz svetovne klasike. Vsekakor bo to velik kulturni dogodek, ki se nam ne nudi velikokrat in ki ga številni ljubitelji vokalne glasbe, oziroma zborovskega petja ne bi smeli zamuditi.

Vstopnice lahko že rezervirate ali kupite v predprodaji v pisarni amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah v dopoldanskih urah.

Moški zbor »Kaval« iz Sofije

KULTURNI KOLEDAR GORENJSKEGA MUZEJA KRANJ DO 30. SEPTEMBRA

V mestni hiši v Kranju je na ogled stalna arheološka, kulturno-zgodovinska in umetnostnozgodovinska zbirka ter stalna razstava del slovenskega kiparja Lojzeta Dolinarja. V drugem nadstropju iste stavbe si lahko ogledate stalno razstavo Ljudska umetnost na Gorenjskem.

V Prešernovi hiši sta odprta Prešernov spominski muzej in Jenkova soba. V galeriji Prešernove hiše je na ogled razstava likovnih del Janeza Zupanca.

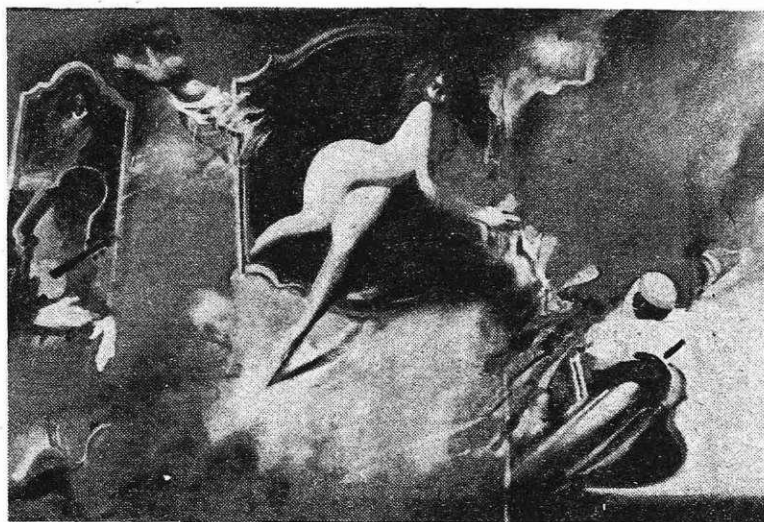
V galeriji mestne hiše razstavlja koroški slikar Sandro Blanchet, v mali galeriji in stebriščni dvorani pa se predstavlja s svojimi deli akademski slikar Tomaž Gorjup.

V baročni stavbi v Tavčarjevi 43 je na ogled stalna zbirka Narodnoosvobodilna borba na Gorenjskem in republiška stalna zbirka Slovenka v revoluciji.

Na prehodu med Titovim trgov in Tavčarjevo ulico je na ogled stalna zbirka Kulturnozgodovinski spomenik Kranja.

Razstave oziroma zbirke so odprte vsak dan od 10. do 12. ure in od 17. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah od 10. do 12. ure, ob ponedeljkih so zaprte.

V kasarni Staneta Žagarja v Kranju je odprt muzej Prešernove brigade. Na zgornjem Jezerskem si lahko ogledate restavrirani poznosrednjeveški kulturni spomenik Jenkovo kasarno, ki je opremljena z etnološkim gradivom.

Leo Koporec: »Suzuki girl« (1983 — olje)

LEPOTA, KI ODZVANJA IZ SLIK KOT TIHA, UMIRJENA GLASBA

Jutri v petek, 23. septembra, bodo ob 19. uri v novem razstavnem salonu DOLIK odprli že osmo slikarsko prireditev, oziroma letos že štirinajsto v organizaciji likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Tokrat se bo s samostojno razpravo slik predstavil akademski slikar LEON KOPORC iz Ljubljane, ki se s svojimi deli uvršča v sam vrh našega sodobnega slikarstva. Krajski koncert ob otvoritvi bosta izvajali Barbara Mikula — flauta in Maja Komel — klavir.

Akademski slikar Leo Koporec je bil rojen leta 1926 v Ljubljani, kjer je po končani gimnaziji nadaljeval študij na Likovni akademiji in po diplomu leta 1952 končal tudi specialko pri prof. A. G. Kosu. Najprej je deloval kot svobodni umetnik, v letih 1960 do 1977 je bil likovni pedagog v osnovni šoli Zvonka Runka v Ljubljani, od tega leta dalje pa je spet v svobodnem poklicu.

Slikar se je doslej s samostojnimi razstavami predstavil enajstkrat v Ljubljani, po dvakrat v Kranju in Mariboru, po enkrat pa v Piranu, Kočevju, Celju, Rogaški Slatini, Šoštanju, Velenju, Žalcu, Radencih, Novem mestu in Vipavi (Zemona), samostojno pa se je predstavil tudi na Jesenicah leta 1967, razen tega pa smo njegove slike videli tudi na skupinski razstavi udeležencev planinske slikarske kolonije na Vršču, katere se je udeležil desetkrat. Razen tega je sodeloval v slikarskih kolonijah v Podkorenu, Škofji Loki, Novem mestu in Bovecu. Večkrat je svoja dela predstavil tudi na skupinskih razstavah drugje, in sicer v Ljubljani, Kranju, Novem mestu, Škofji Loki, Slovenj Gradcu, Mariboru, Sarajevu, Karlovcu, Zadru in Kragujevcu ter v Gradežu in Vidmu v Italiji ter v Celovcu — Avstrija.

O slikarski ustvarjalnosti Leona Koporca je likovni kritik Franc Žalar zapisal:

»Svojo skrajno prečiščeno likovno občutljivostjo, s premišljeno slikarsko govorico, ki jo odlikujejo tako studiozno barvno in svetlobno stopnjevanje, zanesljiva in premišljena poteza slikarskega čopiča kot precizno, analitično opazovanje stvarnosti, ki včasih prehajata v široko polje vzemirljivega, skorajda nadrealističnega razmišljanja, se slovenski akademski slikar srednje generacije Leon Koporec uvršča med avtorje, ki sodijo v sam vrh našega sodobnega slikarstva.

Slikarski svet Leona Koporca je na moč podoben nekakšnemu sodobnemu znanstvenemu laboratoriju, v katerem burno potekajo procesi kopčenja, analitičnega opazovanja in prečiščevanja določenih »snovi«, je nekakšna »talilnica«, v kateri se vse viden, doživeto, izsanjano in fantazijsko »pretaplja«, spreminja v »novo« snov, v tem primeru v nov slikarski svet prividne celote, ki je polna drobnih, intimnih doživetij in liričnega, poetičnega; včasih pa tudi nostalgичno-tesnobečnega ozračja. Ko-

porčeve slike so v bistvu »zmes«, še boljše, harmonično skladje fluidne barvne materije v stalnem spreminjanju, in realno »otipljivih« figur in predmetov, ki se porajajo pred nami, razpadajo in spet izginjajo v mejah slikovnega prostora. V tkivu razgibanosti in v medsebojnih odnosih skrajno preštudiranih barvnih potez, ali mehko se prelivajoče, včasih goste, drugič spet nežno prosojne in razpršene barvne mame, namišljenih interierov, v le s komaj vidnimi oznakami nakazanem pejzažu ali v abstraktnem brezprostorju, se čisto prikazujejo krhki in otožni otroški portreti, obdani z rekviziti otroštva; so kot odsev nekakšne nostalgije, brezkončnih spominov ali čustvenih in estetskih odzivov na dogodke in ljudi slikarjeve intimne sedanosti. Pogosto se v tplem in plemenitem barvnem »sfumatu« Koporčevih slik, prikazujejo tudi barvno izredno doživljata tihožitja ter sanjari, kot prelepe sanje slikarsko transponirani in poetično doživeti ženski akt; to ni določena lepota, marveč lepota nasploh, lepota, ki odzvanja iz slik kot tiha, umirjena glasba.

Koporečev slikarski svet je dokazovanje trajne lepote, lepote, ki je izven časa in prostora, lepote, ki je večna, ki bo trajala, dokler bo trajal človekov smisel za umetnost.

Zato tudi na »imaginarnem odru« umetnikovih slik pogosto družno nastopajo osebe in predmeti iz najrazličnejših obdobij človeške civilizacije; tako se veliki baročni skladatelj Händel pojavlja v družini z »brezčasno« golo lepoto in simbolom naše dinamične sodobnosti, z motoristom v popolni tehnični opremljeni.

V strukturi na novo nastalih vzajemnih odnosov med najrazličnejšimi naslikanimi predmeti, figurami, vtisi, reminiscencami in asociacijami, se v Koporčevih slikah poraja neka nova realnost, nova logika, ki kaže umetnikovo veliko notranjo občutljivost, njegovo izredno sposobnost za dojemanje dinamike današnjega časa, življenja, ki bazira na sintetiziranju in povezovanju preteklosti in sedanosti.

Razstava slik akademskega slikarja Leona Koporca bo na Jesenicah odprta do vključno 12. oktobra vsak dan, razen nedelj in praznikov in sobot popoldan, od 10. do 12. ure in od 17. do 19.30.

PLANINSKO SLAVJE V DOLINI KRME

Na Zasipski planini v znani triglavski dolini Krma so se v nedeljo, 18. septembra, zbrali številni planinci in drugi ljubitelji gora na 15. dnevu planincev, vsakoletnem prikazu naše najbolj množične športno-rekreativne organizacije pri nas. Krma tokrat ni bila slučajno izbrana. Ob letošnjem jubileju, 90-letnici ustanovitve Slovenskega planinskega društva, so se v neposredni bližini očaka Triglava, ki je neločljivo povezan z najbolj usodnimi zgodovinskimi trenutki razvoja planinstva, zbrali planinci na svojem 15. zboru, po tem, ko so v soboto na Kredarici odprli prenovljen Triglavski dom. Srečanje planincev v Krmi je ponovno potrdilo moč planinske organizacije, ki ima danes že več kot 100 tisoč članov.

Nedeljske udeležence je dolina Krme pozdravila v lepem sončnem vremenu, ponujala je enkratne poglede na okoliške vrhove. Med tisoči planincev so bili tudi nekateri predstavniki družbenopolitičnih organizacij, med njimi predsednik CK ZKS Andrej Marinc, Pepca Kardelj, predsednik Planinske zveze Slovenije Tomaž Banovec, častni predsednik Zveze dr. Miha Potočnik, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in skupščine občine Jesenice in drugi. Navzoče je najprej pozdravil predsednik Planinskega društva Javornik-Koroška Bela Marjan Beg, slavnostni govornik pa je bil predsednik telesno-kulturne skupnosti Slovenije Tone Florjančič.

V nadaljevanju so na prapor Planinske zveze Slovenije, katerega so razvili ob letošnjem jubileju, pripeli spominske trakove. V kulturnem programu so sodelovali pihalni orkester Jeseniških železarjev, vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica, recitatorji amaterskega gledališča Tone Čufar z Jesenic in folklorna skupina KUD Jaka Rabič Dvojce-Mojstrana.

Letošnji dan planincev je bil pravzaprav jubilejni, petnajsti po vrsti. Že leta 1968 je vznikla zamisel o teh srečanjih, ki so od vsega začetka imela namen uresničevati naloge planincev v okviru splošnega ljudskega odpora in družbene samozastite, saj so tudi planinci pomemben člen v verigi obrambnih priprav delovnih ljudi in občanov. Srečanja so se začela na Bavškem Grintovcu in zatem nadaljevala na Prtovcu oziroma Ratitovcu, v Kamniški Bistrici, Završnici pod Stolum, v Bovcu, pred leti pri Aljaževem domu v Vratih in drugih znanih planinskih izletniških točkah.

Organizacija letošnjega srečanja je bila zaupana Planinskemu društvu Javornik-Koroška Bela, pokroviteljstvo pa je prevzela železarna Jesenice. Člani društva, ki imajo v upravljanju Kovinarsko kočjo v Krmi, so svojo nalogo uspešno opravili. Veliko dela številnih članov društva je bilo treba, še posebno pa organizacijskega odpora, ki si je oddahnil šele, ko so v nedeljo zvečer zadnji udeleženci zapustili Krmo. Veliko skrbi jim je povzročilo neurje v noči s petka na soboto, ki je bilo tako hudo, da ga v tem območju ne pomnijo že veliko let. Pri organizaciji in namestitvi planincev v Krmi so ob koncu prejšnjega tedna na pomoč priskočili s šotori občinskega oddelka za ljudsko obrambo Skupščine občine Jesenice ter štaba za civilno zaščito krajevne skupnosti Kranjska gora. Planinci, ki so prišli že v petek, so namestitvi v teh šotorih, zaradi močnega naliva pa so morali ponoči zapustiti šotore, varno zavetje pa so jim kasneje uspeli zagotoviti v Kovinarski koči. V soboto so le uspeli urediti šotore, v katerih so prenočili tisti, ki so v Krmo prišli v soboto. Na pomoč so takoj v soboto po neurju priskočili tudi predstavniki Cestnega podjetja iz Kranja, ki so popravili in zakrpal razkopano cesto iz Radovne v Krmo.

Praznično vzdušje v Krmi je trajalo ves dan. Po končanem programu se je nadaljevalo veselo praznovanje ob glasbi in plesu. Poleg udeležencev srečanja, ki so se pripeljali z avtobusi iz najrazličnejših slovenskih krajev, so bili tudi številni planinci, ki so v Krmo prišli po uspešno zaključeni turi z okoliških vrhov. Med njimi so bili planinci, ki so prispeli s Kredarice, kjer so dan poprej prisostvovali otvoritvi prenovljenega Triglavskega doma, člani Planinskega društva Tomos iz Kopra, ki so kar ves teden hodili po planinskem svetu, najbolj množični med njimi pa so bili zagotovo slovenski železarji, ki so letos prav v okviru dneva planincev organizirali svoj 14. pohod in hkrati četrti spominski pohod Janeza Jenka. Več kot 500 udeležencev se je v popoldanskih urah priključilo veselemu vzdušju, ko so prehodili dosti zahtevno pot od Zatrnika prek Pokljake, mimo Vodnikovskega doma in prek Bohinjskih vrat v dolino Krme. Ob tem velja poudariti, da tradicija množičnih organiziranih pohodov železarjev sega v leto 1969, ko so se na Triglav povz-

peli številni jeseniški železarji, kasneje pa so se jim pridružili še delavci ostalih železarn in predelovalci, združeni v SOZD Slovenske železarne. Brez dvoma danes prav železarji predstavljajo najbolj množično udeležbo delavcev na najrazličnejših pohodih.

Ob veselih vriskih planincev in ubranih zvokih Gornjesavskega kvinteta se je srečanje nadaljevalo v zadovoljstvo vseh. Da bi bilo vzdušje res popolno, so za instrumente ponovno zgrabili člani godb iz Gorij in Jeseniških železarjev, ki so pod skupno taktirko Ivana Knifca urezali še nekaj okroglih.

Pri tem še posebno velja pohvaliti godbenike iz Gorij. V soboto so igrali pri otvoritvi Triglavskega doma na Kredarici, v nedeljo dopoldne so bili na Kravjem balu v Bohinju, popoldne pa so spet prišli v Krmo, kjer so skupaj z Jeseničani igrali koračnice.

Medtem, ko člani Planinskega društva Javornik-Koroška Bela zaslužijo priznanje za uspešno izvedbo 15. dneva planincev, pa naj še dodamo, da so v nedeljo ob vsem prazničnem vzdušju dokončali

tudi prizidek pri Kovinarski koči, kjer bo prostor za shranjevanje embalaže. Zaradi slabega vremena je v petek in soboto delo stalo, zaključili pa so ga v nedeljo in ob tem delavci ni posebno motilo veselo vzdušje v bližini.

Nedelja pa je za vse udeležence dneva planincev v Krmi kar prehitro minila, čudoviti dan v prelepi triglavski dolini ne bo hitro pozabljen. Mogočno srečanje je ponovno izpričalo moč planinske organizacije, hkrati pa v jubilejnim letu potrdilo njeno nadaljno usmeritev domoljubne zavesti, delavnosti, moči in volje, kar je odlika te najbolj množične športno rekreativne organizacije pri nas.

V okviru letošnjega dneva planincev v Krmi ne moremo tudi mimo pomembnega prispevka članov odbora Triglavске muzejske zbirke pri Planinskem društvu Dvojce-Mojstrana, ki so prav v počastitev letošnjih planinskih jubilejev v Festivalni dvorani na Bledu odprli razstavo »Prikaz razvoja slovenskega planinstva v Triglavskem okolišju skozi čas«.

J. Rabič

Dne 2. januarja 1777 je v Srednjem vrhu zasul sneženi plaz sledeče

moške: 1. Benet Janez, hlapec, Srednji vrh 5, star 20 let.

2. Cuzaar Jurij, Smolej, Srednji vrh 4, star 50 let.

3. Lavčar Simon, pastir, Srednji vrh 4, star 25 let.

4. Zima Lenart, Kocjan, Srednji vrh 6, star 20 let.

5. Lah Matevž, Lah, Srednji vrh 7, star 55 let.

6. Lah Primož, njegov sin, Srednji vrh 7, star 24 let.

7. Lah Anton, njegov brat, Srednji vrh 7, star 19 let.

8. Zima Jurij, gostac, Srednji vrh 7, star 49 let.

20. XII. 1933.

Župnik:

Karel Rabič

Pred zaključkom del pri Triglavskem domu na Kredarici (foto J. Rabič)

ODPRI SO PRENOVLJEN TRIGLAVSKI DOM NA KREDARICI

Osrednje letošnje planinsko praznovanje ob 90-letnici slovenske planinske organizacije se je začelo v soboto, 17. septembra, z otvoritvijo prenovljenega Triglavskega doma na Kredarici. Medtem, ko je bilo v poletnih mesecih vreme naklonjeno prizadevnim graditeljem, pa je slavnostna otvoritev potekala med snežjem in vetrom, pred tem pa je ponoči v triglavskem pogorju divjalo pravo neurje. To seveda ni skalelo planinskega veselja, najbolj vneti ljubitelji gora so iz različnih smeri hiteli na Kredarico, da pozdravijo največjo delovno zmago slovenskih planincev v zadnjem obdobju.

Poleg številnih planincev se je v soboto na Kredarici zbralo tudi precej slovenskih družbenopolitičnih delavcev: predsednik centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Andrej Marinc, ki je bil tudi slavnostni govornik, Janez Vipotnik, Andrej Brvar, Viktor Avbelj, Marija Zupančič-Vičar, Štefan Nemec in drugi, navzoči pa so bili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij in skupščine občine Jesenice.

Ob začetku praznovanja je zadonela znana Aljaževa pesem »Oj, Triglav, moj dom«, ki se je od doma izgubljala v sneg in veter pod stene Triglava, ki je bil ta dan ovit v meglo in oblake. Zbrane je najprej pozdravil neutrudljivi vodja gradbenih del na Kredarici Gregor Klančnik, za njim pa je spregovoril predsednik centralnega komiteja zveze komunistov Slovenije Andrej Marinc, ki je orisal bogat razvoj planinstva na Slovenskem in njegovo vlogo v narodnostnem razvoju. Še prav posebno pohvalno pa se je izrekel o sedanji dejavnosti slovenskih planincev, kjer množica entuziastov in ljudi na amaterski podlagi omogoča zdravo planinsko rekreacijo vsako leto večjemu številu delovnih ljudi, med katerimi je zelo veliko mladih. Priznanje je izrekel vsem organizacijam združenega dela, predvsem pa graditeljem prenovljenega Triglavskega doma na Kredarici.

Na sobotni slovesnosti je vrata sodobnega planinskega doma odprl vodja gradbišča Franc Stegnar. Zatem so v domu odkrili še doprni kip Jakoba Aljaža, katerega je izdelal in podaril akademski kipar Stojan Batič. Sledil je ogled doma, ki je bil zaradi slabega vremena kar prete-

sen. Vsi so namreč hoteli v varno zavetje, pred snegom in vetrom.

Na slovesnosti so v kulturnem programu sodelovali pihalna godba iz Gorij, združena moška pevka zbor iz Podnarja in Kroke, kvartet Spev iz Škofje Loke in gledališki igralec Boris Juh.

Popoldne je vreme pokazalo vedrejši obraz in planinci so se zadovoljni odpravili v dolino z obljubo, da se bodo sedaj še z večjim veseljem vračali nazaj in obiskovali dom pred vzponom na Triglav in okoliške vrhove.

Udarna delovna naveza na najvišjem gradbišču v Jugoslaviji je v lanskem in letošnjem mesecu opravila veliko delo, saj je bil načrt povečanja zmogljivosti in prenove te naše najvišje postojanke zahtevna naloga. Gradbeni delavci, obrtniki in številni drugi so delali praktično od jutra do večera, helikopterji milice in Jugoslovanske ljudske armade so iz Mojstrane na gradbišče prenesli okoli 700 ton materiala. Celotna vrednost naložbe bo okoli 75 milijonov dinarjev. Denar so prispevale številne delovne organizacije in posamezniki, med njimi tudi železarna Jesenice. Veliko so zbrali materiala, organizirali prodajo spominskih znamkic, nalepk, posterjev in drugega reklamnega gradiva. Prenovljeni Triglavski dom na Kredarici ima sedaj 180 ležišč, sprejme pa lahko tudi 400 planincev. Prenovljen bo uspešno kljuboval času in ponosno stal ter sprejmal planince v tretje tisočletje.

S prenovljenim domom je poplačan dolg od Jakoba Aljaža in vseh ostalih slovenskih rodoljubov, ki so že tri leta po ustanovitvi Slovenskega planinskega društva zgradili leta 1896 prvo kočjo na Kredarici. Vedno večje zanimanje planincev za Triglav je zahtevalo, da so morali kočjo kmalu povečati. Prvič so jo povečali leta 1910, zatem pa še leta 1954.

Več kot milijon obiskovalcev je že sprejel Triglavski dom in tako je več kot jasno, da je bil v zadnjih letih pretesen za množico planinskih nomadov, ki hitijo po planinskih poteh v osrčje triglavskega pogorja. Obnovljena postojanka Triglavski dom je ponos združenega dela in delovnih ljudi ter pomeni veliko spodbudo za nov vzpon našega gorštstva.

J. R.

OBČINSKO STRELSKO TEKMOVANJE

Občinska konferenca zveze rezervnih vojaških starešin Radovljica je 10. septembra organizirala odprto strelsko tekmovanje s polavtomatsko puško in pištolo za rezervne vojaške starešine radovljiške občine. Takmovanja se je udeležilo nad 200 rezervnih vojaških starešin. Najboljša udeležba je bila iz Bohinja in Bleda, najslabša pa iz Radovljice. Tekmovalci so tekmovali v dveh starostnih skupinah, in sicer do štirideset let in nad štirideset let. Tekmovanje je bilo v organizaciji strokovne skupine občinskega štaba teritorialne obrambe.

Najboljše rezultate so dosegli: V starosti nad štirideset let s polavtomatsko puško: 1. Franc Hrovat, Kamna gorica — 60 točk ali 75 odstotkov možnih točk, 2. Lado Piber, Bled 57 ali 71 %, 3. Jože Fon, Bled 53 ali 66 %, 4. Jože Zvan, Bohinjska Bistrica 48 ali 60 %, 5. Stane Azman, Bohinjska Bistrica 46 ali 57 %;

V starosti do štirideset let: 1. Janez Koselj, Lancovo 59 točk ali 74 odstotkov možnih točk, 2. Jože Sodja, Bohinjska Bistrica 58 ali 73 %, 3. Brane Hribar, Radovljica 55 ali 69 %, 4. Janez Kunstelj, Gorje 54 ali 67 %, 5. Stane Ravnik, Radovljica 53 ali 66 %;

Tekmovalci s pištolo nad štirideset let: 1. Alojz Zalokar, Stara Fužina 32 ali 64 %, 2. Jože Zvan, Bohinjska Bistrica 32 ali 64 %, 3. Jože Fon, Bled 27 ali 54 %, 4. Zdravko Černe, Radovljica 24 ali 48 %, 5. Bojan Lavrih, Radovljica 23 ali 46 %;

Tekmovalci s pištolo do štirideset let: 1. Boris Kozinc, Lesce 41 ali 82 %, 2. Janko Stusek, Radovljica 39 ali 78 %, 3. Janez Koselj, Lancovo 37 ali 74 %, 4. Jože Cerkonih, Bohinjska Bistrica 34 ali 68 %, 5. Anton Urbanč, Radovljica 30 ali 50 %.

Ciril Rozman

VPIS OTROK V PRVI RAZRED OSNOVNE ŠOLE

Vzgojnoizobraževalni zavod Jesenice sporoča, da bo vpis otrok v 1. razred osnovne šole za šolsko leto 1984-85 za vse šole od 27. do 30. septembra 1983.

Vpis je po zakonu obvezen za vse otroke, rojene leta 1977 in otroke, rojene januarja in februarja leta 1978. Starši lahko pogojno vpišejo tudi otroke, rojene od 1. marca do 31. avgusta leta 1978. Pogojno vpisani otroci bodo vključeni v 1. razred osnovne šole le, če bo komisija za sprejem šolskih novincev ugotovila zrelost, ki je potrebna ob vstopu v šolo.

K vpisu naj starši pridejo z otrokom. S seboj naj prinesejo izpisek iz rojstne matične knjige in kartonček z matično številko otroka. Otroke vpišejo šolski svetovalni delavci.

Vpis bo potekal po naslednjem razporedu:

Osnovna šola Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora

— torek, 27. septembra, od 8. do 16. ure in sredo, 28. septembra, od 8. do 14. ure;

Osnovna šola 16. december Mojstrana

— četrtek, 29. septembra, od 8. do 16. ure in petek, 30. septembra, od 8. do 14. ure;

Osnovna šola Prežihov Voranc Jesenice

— torek, 27. septembra, od 8. do 17. ure, sredo 28. septembra, od 8. do 14. ure in četrtek, 29. septembra, od 8. do 17. ure;

Osnovna šola Tone Čufar Jesenice

— torek, 27. septembra, od 8. do 17. ure, sredo, 28. septembra, od 8. do 14. ure in četrtek, 29. septembra, od 8. do 17. ure;

Osnovna šola Karavanskih kurirjev NOB

— torek, 27. septembra, od 8. do 17. ure, četrtek, 29. septembra, od 8. do 14. ure in v podružnični šoli Blejska Dobrava v sredo, 28. septembra, od 8. do 14. ure;

Osnovna šola Gorenjski odred Žirovnica

— sredo, 28. septembra, od 8. do 14. ure in četrtek, 29. septembra, od 8. do 17. ure.

OBVESTILO STARŠEM

Vzgojnovarstvena organizacija Jesenice obvešča starše, da bo vpisovanje v CICIBANOV VRTEC, to je 80-urni program za otroke, rojene v letu 1978, 1979 in januarja in februarja 1980, ki niso redno vključeni v VVO Jesenice:

— v ponedeljek, 26. septembra, od 8. do 14. ure in

— torek, 27. septembra, od 8. do 16. ure,

in sicer v:

— VVE Angelce Očepek, Tavčarjeva 3/a za: KS Plavž, Hrušica in Planina pod Golico,

— VVE Julke Pibernik, Tomšičeva 3 za: KS Sava in Podmežakla,

— VVE Cilke Zupančič, I. Cankarja 4/e za: KS Javornik-Koroška Bela in Blejska Dobrava.

Program bo izvajen enkrat tedensko v popoldanskem času od 15. do 18. ure. Prvo srečanje bo v TEDNU OTROKA, v sredo, 5. oktobra 1983.

PREBIVALCI SREDNJEGA VRHA SO BOGATI IN SREČNI LJUDJE

Prebivalci Srednjega vrha (960 m), ki žive na sončni terasi v Karavankah nad Rutami, so resnično lahko srečni, bogati in zadovoljni ljudje. Življenje na šestih kmetijah pri Vavčarju, Vahu, Kocijanu, Hlebanju, Smoleju in Jurežu je zares razkošno med polji, travniki in gozdovi z enkratnimi pogledi na venec gora, ki se dotika neba na južni strani Doline nad mlado Savo.

Prebivalci nimajo lahkega življenja, žuljava dlan in nenehna skrb za polne hleve goveje živine in trope ovac, težko in nevarno delo v obsežnih gozdovih so stalni spremljevalci vseh pri Robičevih, Hlebanjih, Smolejih in Mertljevih od mladih do poznih jesenskih dni življenja.

V tesnem Jermenu, ki izvira visoko v robeh Blekove (1746 m) in Vošče (1738 m) in preseka Srednji vrh na dva dela, vzhodnega in zahodnega so že zelo zgodaj, v času slovenskega protentantizma Trubarjevi učenci našli varno zatočišče. Najstarejši prebivalci Srednjega vrha se ponosno spominjajo ustnih izročil, ki govorijo o tej davni zgodovini, ko so se tam skrivali najbolj vneti oznanjevalci nove vere.

Vzhodno proti Podkužam, Belci in Dobjem napaja mlado Savo hudournik Hladnik, ki priteče izpod Maloškega poldneva (1822 m), Lepega vrha (1926 m) in drugih gozdnatih vrhov, ki meje na koroško stran. Mimo Srednjega vrha na zahodu pa priteče Smeč skozi Frtalež v Savo.

Vsi ljubijo svoje njive, rovtje, travnike in gozdove, ponosni pa so na gore nad Rutami, ki so najlepše in edinstveno mogočne ne le pri nas, temveč tudi v širnem planinskem svetu. Tako domačini kot številni obiskovalci in tranzitni potniki se ne morejo nagledati teh enkratnih gor, ki se čredijo od Kukove špice, Škrnatarice, do Široke peči, Oltarjev, Rutarskega poldneva ali Martuljskih Ponc in zabatega Špika, Frdamanih polic in Rigljice ter Rušica.

Stene Kukove špice (2427 m), Gule, Škrnatarice (2448 m) in še prav posebej Široke peči (2497 m), Špika in Frdamanih polic (2273 in 2234 m) pa so izredna vaba za plezalce, ki si iščejo svoja težka in nevarna pota, ki zahtevajo maksimalne napore za uspeh in zmago tam, kjer je to resnično nevarno in težko. V prevensih

in prepadnih stenah martuljskih ali rutarskih gora je pravo kraljestvo šeste ali celo sedme težavnostne stopnje za vrhunske in ekstremne plezalce. V teh stenah, stebrih, grapah in grebenih je do sedaj našlo smrt že več kot 34 mladih plezalcev, med katerimi so bili nekateri premalo previdni ali pa so precenjevali svoje znanje, opremo in sposobnosti in niso upoštevali številnih velikih nevarnosti gora.

Domačini vsak dan gledajo tem lepoto in oči v oči. Neopetrgane kolone motoriziranih nomadov, ki hite z naših zahodnih mejnih prehodov (Korena in Ratet), se ustavljajo, gledajo in snemajo s foto ali filmskimi aparati, prizadevajo si ujeti vsaj za kratek čas to lepoto in veličino.

To neizkoriščeno bogastvo, ki je združeno v teh veličastnih gorah, pa je domačinom iz Srednjega vrha že pred 116. leti, 2. januarja 1777, prizadejalo veliko žalost. Tedaj je bila v Dolini in gorah ob njej, v rutarskih, Martuljskih gorah in Karavankah, huda zima. V skrbi za drobnico so takoj po novem letu odšli skozi Hude hleve, visoko proti Blekovi lastniki kmetij iz Srednjega vrha, skupaj s pastirji in hlapi v hleve in stanove pogledat, kako preživljajo ovce hudo in mrzlo zimo. Zla usoda je tako hotela in snežni plazovi so visoko v Hudih hlevih ujeli v ledeni, snežni objem osem domačinov iz Srednjega vrha. To je bila prva naša lavinska nesreča, prava katastrofa, ki je bila kdajkoli zabeležena pri nas. Nesrečni ki v Hudih hlevih so bili star, izkušeni domačini, v starosti od 19 do 55 let.

Takrat, leta 1777, pred 116. leti, se je tragično začela naša žalostna zgodovina lavinskih nesreč, ki so do danes zahtevale že več kot 170 smrtnih žrtev.

Planine so tudi pozneje neusmiljeno kruto gospodarile med prebivalci Srednjega vrha in Rut. Tudi v slapovih Smeča nad Jurežem so bili drvarji, vozniki in gozdarji mnogokrat izpostavljeni velikim življenjskim nevarnostim. Domačin Alojz Mertelj pa se je 28. avgusta pred petimi leti smrtno ponesrečil v stenah Pirenejev.

V gorah nad Rutami in Srednjim vrhom je raztreseno veliko lepote in bogastva, ki ju je treba ljubiti in spoštovati. Zuro

USPEH PROTI CELOVČANOM ...

JESENICE : KAC 10:4
(2:1, 3:0, 5:3)

Dvorana v Podmežakli, gledalcev 1500, sodniki: Čemažar in Rozman z Jesenic ter Ulčar z Bleda.

Streli: 0:1 Cox 9 min., 1:1 Hafner 11, 2:1 Pajič 20, 3:1 D. Horvat 26, 4:1 Hafner 30, 5:1 D. Horvat 31, 6:1 Klemenc 46, 7:1 Klemenc 46, 8:1 Magazin 47, 8:2 Lebler 47, 9:2 Klemenc 48, 9:3 Pök 52, 10:3 D. Horvat 58, 10:4 König 60 minuta.

Kazenske minute: Jesenice 6 minut, KAC 12 + 10 disciplinskih.

Dvajsetkratni prvaki Jugoslavije so v nadaljevanju tekmovalja ALPE-ADRIA dosegli še eno izredno pomembno zmago. Pred začetkom se tega seveda ni nihče nadejal, kajti Jeseničani so nastopili brez petih poškodovanih igralcev: Šuvaka, Minarca, M. Horvata, Zbontarja in S. Ščapa. Tako sta morala pomagati mlada igralca Kranjske gore Kozar in Kopitar, vso tekmo pa je (brez enega treninga v letošnji sezoni) odigral tudi Sašo Košir, ki se je na ta način poslovil od aktivnega igranja. Predsednik hokejskega kluba Jesenice Božo Bartelj mu je podaril lepo umetniško sliko, kajti Sašo Košir je bil dolgoletni igralec prvega moštva, odigral

pa je tudi več kot 150 tekem za reprezentanco Jugoslavije.

Rekli smo, da se tako visoke zmage nihče ni nadejal, kajti Celovčani so pred dnevi izgubili z Olimpijo v Ljubljani le s 3:4.

Toda igra Jeseničanov je bila resnično izredna. Kljub temu, da so bile posamične obrambne in napadalne trojke razbite, so domačini pokazali, da se tudi tako da igrati zelo dobro in učinkovito, seveda z veliko borbenosti, ki odlikuje jeseniške hokejiste v letošnji sezoni.

Celovčani so bili presenečeni zaradi domiselne in hitre igre domačinov, ki so z njimi delali, kar so hoteli. Vsi so igrali dobro, vendar pa je potrebno še posebej pohvaliti drugo napadalno trojko Klemenc-Besič-D. Horvat, kot tudi Hafnerja in odlično igranje I. Ščapa v obrambi.

Jeseničani so nastopili v postavi: Pretnar, Česnjak, I. Ščap, Razingar, Pajič, Medja, Košir, Kozar, Borse, Hafner, Pristov, Klemenc, Besič, D. Horvat, Magazin, Raspet, Kopitar, Mežnar.

Stanje v pokalu ALPE-ADRIA, ko je Olimpija v četrtem krogu premagala Gardeno v Oriseju:

1. Jesenice	3 3 0 0	26:13	6
2. Olimpija	4 3 0 1	21:12	6
3. KAC	2 0 0 2	6:14	0
4. Gardena	3 0 0 3	8:22	0

... IN PORAZ PROTI WIMPERKU

(JESENICE : WIMPERK 3:9
(1:1, 0:5, 2:3)

Dvorana v Podmežakli, gledalcev 1200, sodniki: Ulčar z Bleda ter Rozman in Petrič z Jesenic; strelica za Jesenice: Besič 2 ter Klemenc; za Wimperk pa: Konzal 3 ter Vopatek, Kroupa, Dimov, Prochazka, Prosal in Hulka po 1 zadetek.

Kazenske minute: Jesenice 8, Wimperk 8.

Res je, da jeseniški hokejisti niso ponovili dobre igre z nekaj zadnjih srečanj, vendar pa vseeno niso igrali tako podrejene vloge, kot kaže rezultat. Nasprotno. Imeli so vrsto lepih priložnosti, ki pa jih niso znali izkoristiti. Na drugi strani pa so se gostje, poleg dobre uigranosti, izkazali kot dobri streli. Znali so kaznovati tudi najmanjšo napako domačinov v obrambi in Pretnarjeva mreža se je zatresla.

Ne moremo pa mimo tega, da so tudi tokrat jeseniški hokejisti nastopili brez štirih poškodovanih igralcev in sta zopet morala pomagati Kranjskogorca Kozar

in Kopitar, po daljšem času pa je prvič igral tudi S. Ščap.

Tokrat našim marsikaj ni šlo od rok. Ne moremo reči, da se niso trudili, čeprav jih je na trenutke zgrabilo malodušje, ker niso znali izkoristiti vrste lepih priložnosti. Ne glede na to, da je kvaliteta češkoslovaškega hokeja znana, pa bi naš z boljšim pokrivanjem nasprotnika (ki pa zahteva veliko drsanja in kondicije) in igranje »na človeka« gostom veliko bolj zmešali stene. Tako pa so vse preveč prepustili večji del igrišča češkoslovaškim hokejistom, ki so neovirani pripravljali napad na sredini igrišča in prehajali v obrambno tretjino Jeseničanov. Če lahko domačinom kaj zamerimo, je prav to, da so premalo kratko skušali ovirati nasprotnika, ko si je ta pripravljala napad.

V nadaljevanju mednarodnega tekmovalja ALPE-ADRIA bodo jeseniški hokejisti v soboto, 24. septembra, gostovali v Ljubljani, kjer se bodo pomerili z Olimpijo.

DVA MEDNARODNA USPEHA PADALCEV

Že več let zapored nastopajo leški padalci na dveh kvalitetnih mednarodnih tekmovaljih v Gradcu in Celovcu, kjer dosegajo vidne uspehe. Letošnje tekmovalje z naslovom 7. Süd Ost Paracup, ki je bilo na mednarodnem letališču Thalerhof-Graz, je bilo najkvalitetnejše doslej. Po številu sodelujočih in kvaliteti je to tekmovalje dejansko neuradno evropsko prvenstvo. Skupno je tekmovalo 156 tekmovalcev in tekmovalk v devetindesetih ekipah iz 14 držav, med katerimi je bilo kar 12 državnih reprezentanc. Izven evropski sta bili iz Kitajske in Združenih arabskih emiratov, ostale ekipe so bile pokrajinske in klubске.

Jugoslavijo so zastopali Leščani Svetina, Mirt, Bogdan Jug, Intihar in Božič, ki so si po uspehu na državnem prvenstvu zagotovili mesto v državni reprezentanci. Po lanskem uspehu Dušana Intiharja, ko je zmagal v disciplini skokov na cilj, je bilo od katerega koli Leščana težko pričakovati ponovitev takega uspeha. Konkurenca je bila to pot občutno močnejša in številnejša. Razen tekmovalcev Sovjetske zveze in Madžarske so bili prisotni vsi ostali najkvalitetnejši padalci Evrope. Leški fantje se konkurence niso zbal in so tekmovali nadvse zbrano in borbeno. Številna tekmovalja so jih že prekalila v izkušnje tekmovalce. Veliko pa je vredna njihova izenačenost, tako, da je v paterici vedno vsaj eden, ki mu uspejo vsi skoki, kar je osnova za končni uspeh.

To pot je imel med posamezniki največ uspeha Darko Svetina, ki je v posameznih skokih na cilj osvojil bronasto odličje. Po končani seriji osmih skokov je bil z rezultatom štirih centimetrov zmagovalec Günter Schabus iz avstrijske armijske ekipe. Drugi najboljši rezultat s sedmimi centimetri pa sta imela odlični Francoz Francis Bessette in naš Darko Svetina. V dvoboju za drugo mesto je bil v dodatnem devetem skoku boljši Francoz, tako je Svetinu pripadlo bronasto odličje, ki je prav tako veliko vredno.

Ostali Leščani so dosegli naslednje rezultate: 25. Branko Mirt (20 cm), 32. Bogdan Jug (25 cm), 34. Dušan Intihar (26 cm) in 45. Roman Božič (36 cm).

V disciplini figurativnih skokov z 2.000 metrov so Leščani napravili še videen napredek. Na tako močnih tekmovaljih so se še pred dvema letoma le redko uvrščali v sredino tekmovalcev. V Gradcu pa so se kar trije uvrstili med trideseterico. Jug je bil 20., Intihar 22. in Mirt 29.

Izreden uspeh so dosegli v skupinskih skokih na cilj s tisoč metrov. Z rezultatom 78 centimetrov so bili tretji, za zmagovalno ekipo -CSSR (52 cm) in drugo-uvrščeno armijsko ekipo ZR Nemčije (76 cm).

V skupni razvrstitvi je zmagal Siegfried Albrecht (ZR Nemčija) pred Chen Hon-gnom (Kitajska) in Josefom Pavlatom (CSSR). Leščani so se tudi tu solidno uvrstili: 12. Bogdan Jug, 14. Branko Mirt, 19. Dušan Intihar, 40. Darko Svetina in 46. Roman Božič.

Na drugi mednarodni preizkušnji v Celovcu pa so leški padalci slavili zasluženo zmago. Tekmovalje je bilo samo v skokih v cilj z višine tisoč metrov, od desetih predvidenih pa so zaradi slabega vremena opravili samo sedem skokov. Sodelovalo je 85 tekmovalcev v 28 ekipah s po tremi tekmovalci. Sodelovali so padalci

Avstrije, Madžarske, ZR-Nemčije, Združenih arabskih emiratov in Jugoslavije. Leščani so nastopili kar s tremi ekipami. »Aelcejevci« so pričeli tekmovalje nadvse presenetljivo. Po treh serijah skokov so bile na čelu vse tri leške ekipe. V četrtem krogu pa sta dve ekipi skočili po 12 cm od cilja in si s tem pokvarili uvrstitev. Ob koncu je bila po sedmih serijah najuspešnejša druga ekipa ALC z rezultatom 0,33 m, 4. in 5. mesto pa sta zasedli 1. in 3. ekipa ALC, kar je prav tako izreden uspeh, saj so že tretje leto zapored Leščani zmagali na tem tekmovalju.

V posamični razvrstitvi je bil najboljši tekmovalec iz Združenih arabskih emiratov Ahmed Murad pred Günterjem Schabusom (Avstrija) in Palom Mengyanom (Madžarska). Leški padalci so se uvrstili takole: 4.-5. Dušan Frank in Branko Hrast (8 cm), 9. Branko Mirt (13 cm), 11. Darko Svetina (15 cm), 13. Roman Pogacar (17 cm), 15. Janez Saffarič (18 cm), 16. Roman Božič (19 cm) 22. Bogdan Jug (23 cm) 30. Dušan Intihar (36 cm).

LM

POKAL JESENIC TIŠLERJU

V nedeljo, 18. septembra, je bil zaključni turnir šestih tenisačev, ki so zbrali največ točk v dosedanjih desetih turnirjih, ki so šli za pokal mesta Jesenic. Žal je bil odsoten Gaser, ki bi mu bilo težko odvzeti pokal. V medsebojnih dvobojih je največ točk (deset) zbral Tišler in je osvojil letošnji pokal Jesenic. Na drugo mesto se je s šestimi točkami uvrstil Svetina, tretje, četrto in peto mesto pa so si s štirimi točkami in preračunanim razmerjem med osvojenimi in izgubljenimi gemi razdelili: na tretjem mestu Jakšič, na četrtem Dragojevič in na petem Zupan, šest je bil z dvema točkama Hladnik.

D.

POHOD DELAVCEV
SOZD SZ
NA BEGUNJSČICO

Komisija za šport in rekreacijo pri sindikatu tovarne Veriga Lesce v izvedbi GRS — PD Radovljica 2. oktobra organizira pohod na Begunjsčico v smeri: Draga—planina Prevala—vrh Begunjsčice Roblekov dom—Poljska planina—Kripin Begunje.

Vsi udeleženci pohoda se zberejo ob 7. uri v Dragi. Opremljeni morajo biti s primerno planinsko opremo.

Število udeležencev je neomejeno, prijave pa sprejema sindikat Železarne do petka, 23. septembra (tel. 3266).

Za pohodnike iz Železarne bo peljal posebni avtobus 2. oktobra ob 6. uri izpred Čufarja (v prijavi navedite mesto vstopa). En avtobus bo peljal skozi vasi do Begunje, drugi pa po glavni cesti skozi Radovljico v Begunje.

Pohod bo ob vsakem vremenu in na lastno odgovornost.

SMUČARSKI SKOKI

REGIJSKO PRVENSTVO
ŽIROVNIČANOM

V nedeljo, 18. septembra, so delavci skakalne sekcije pri TVD Partizan Žirovnica skupaj s smučarskim klubom Bled opravili letošnje regijsko prvenstvo na plastiki za starejše in mlajše pionirje. Tekmovanje je bilo na 30-metrski skakalnici v Glenci na Breznici. Gostitelji so izkoristili prednost domače skakalnice in v obeh kategorijah osvojili naslova. Med starejšimi je bil ob odsotnosti Šmida najboljši Marjanovič pred Dobnikarjem in Kaltenekarjem, med mlajšimi pa je Gašperin prepričljivo opravil z najboljšimi iz preteklega republiškega prvenstva: Knafljem, Petkom, Jagodicem in Kopacem. Poleg prirediteljev so nastopili še pionirji Triglava iz Kranja, Žirov in Tržiča.

Rezultati — st. pionirji: 1. Marjanovič (Žirovnica-Jesenice) 214,9 (33, 31 m) 2. Dobnikar (Triglav) 207,9 (31,5, 30) 3. Kaltenekar (Žirovnica-Jesenice) 207,1 (31, 31) 4. Jesenko (Žiri) 202,5 (30,5, 30) 5. Lipar (Tr.) 195,6 (30, 29,5) 6. Mubi, 7. Globočnik (Tr.), 8. Košelnik (Žir.-Jes), 9. Remic (Tr.), 10. P. Kopač (Žiri) itd.

Ml. pionirji: 1. Gašperin (Žir.-Jes) 213,3 (31,5, 31), 2. Knaflj (Tr.), 206,0 (30,5), 3. Petek (Žir.-Jes.) 204,3 (30, 30) 4. Jagodic 202,1 (29,5, 30), 5. Kropar (oba Tr.), 193,9 (29,5, 29,5) 6. Legat (Žir.-Jes.), 7. Komovec (Tr.), 8. A. Kopač (Žiri), 9. Semrl (Tr.), 10. Zupančič (Žiri), 11. Modrijan, 15. Kapus (oba Žir.-Jes.), 16. Mahmutović, 18. Ulčar, 19. Triplart (vsi Bled).

CICIBANI V LJUBLJANI

Republiškega prvenstva na plastiki za cicibane, ki je bilo v soboto v Mostecu, so se udeležili tudi najmlajši smučarji skakalci TVD Partizan Žirovnica in smučarskega kluba Bled. Med nekaj več kot 30 nastopajočimi je zmagal Hajdarevič iz Ilirije, od Žirovničanov pa je bil najboljši Török na sedmem mestu. Blejec Polanc pa je bil osmi, Ravnik je bil 22., M. Kaltenekar (oba Žirovnica), 25., Prskalo (Bled) pa 28.

M. G.

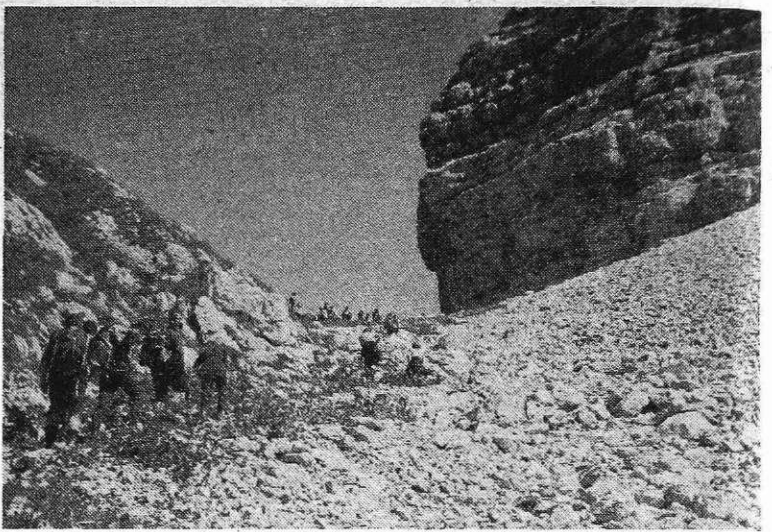

HOKEY NA LEDU

V torek, 27. septembra, igrišče v Podmežakli, prijateljska tekma

ASIAGO : KRANJSKA
GORA

Pričetek ob 18.30.

S pohoda slovenskih železarjev (foto P. Dimitrov)

14. POHOD SLOVENSkih ŽELEZARJEV USPEŠEN

Stirinajstega pohoda slovenskih železarjev, ki je bil 18. septembra, se je udeležilo preko 500 delavcev iz vseh organizacij združenega dela SOZD Slovenske železarne, in sicer: iz železarne Ravne, železarne Store, Verige Lesce, Plamena Kropla, Tovila Ljubljana, Žižne Celje, Metalurškega inštituta Ljubljana in iz naše železarne.

Tudi tokrat smo imeli srečo z vremenom, saj je dan pred pohodom v dolinah deževalo, vršace gora pa je pobelil sneg. Ob čudovitem jasnem vremenu smo se z avtobusi odpeljali do zbirnega mesta na Zatniku, od tam pa še do Rudnega polja. Udeležencem pohoda je spregovoril Mirko Podlipnik, ki je poudaril pomen vsakega posameznika in izročil Francu Telcerju spominsko darilo ob njegovem odhodu v pokoj. V dosedanjih množičnih pohodih je bil Franci prvi med prvimi, ki je uspešno organiziral in vodil pohode po koroških gorah, katere je organizirala železarna Ravne in ostale pohode v okviru organizacij združenega dela. Zasluženo spominsko darilo so mu izročile tudi druge delovne organizacije. Prepričani smo, da bo kljub temu, da ne bo več aktivno delal v železarni, še vedno vodil svoje koroške železarje na organiziranih pohodih v okviru SOZD SZ.

Po tej kratki slovesnosti se je dolga kolona pohodnikov najprej pomikala po široki makadamski cesti, ki se je kasneje zožila v pravo planinsko pot, ki se vije med poključnimi gozdovi. Po kratkem vzponu smo pod seboj zagledali planino Konjščica, na kateri so se pasle črede krav in konjev. Prvi počitek je bil za nekatere udeležence pod Draškima vrhovoma na travnatih planoti, kjer so bila v preteklosti manjša jezera. Tu smo s svojo prisotnostjo zmotili planinske živalce svizce, ki so jih pred leti prinesli iz zahodnih dežel.

Sledil je kratek strm vzpon do Studorskih vrat, od koder se nam je odprl enkratni pogled na smaragdno zeleno gladino Bohinjskega jezera in na rajdo bohinskih gor. Od tu je pot položnejša, korak je nekoliko daljši, hoja pa hitrejša. Po treh urah smo prispeli do Vodnikovog doma, kjer nam je gostoljubna oskrbnica Angelca s svojimi sodelavci postre-

gla z vsemi dobrotami, ki jih ob takih priložnostih potrebujemo.

Po kratkem počitku se je kolona pohodnikov po izvignjani planinski poti povzpela do Bohinjskih vrat, kjer je večina udeležencev počila, kajti nudil se je prelep pogled na Velo polje, katerega obdajajo vrhovi triglavskega pogorja. Občudovali smo tudi zasneženi Triglav in obnovljeno ter razširjeno Kredarico. Pogled nam je ušel tudi na dolino Krme, ki je globoko pod nami in v njenem vznožju je naš cilj — Kovinarska koča. Od Bohinjskih vrat, ki so na višini 1.979 metrov, se pot prevesi v dolino Krme sprva pod vznožje Vernerja, kmalu pa so bili na poti, ki vodi na Triglav. Pogledi so nam med hojo uhajali na prepadne stene Tošca, obeh Draških vrhov in Rjavino.

Ob vznožju doline Krme so marljivi planinci Planinskega društva Javornik — Koroška Bela organizirali za naše žejne pohodnike prvo okrepčilo. Neutrudni planinski delavec Oto Pirč nam je postregel s sokovi in pivom. Ko smo se približali Kovinarski koči, smo že v daljavi slišali praznično vzdusje in poskočne viže pihalnega orkestra Jeseniških železarjev. Tudi pohodniki smo se pridružili praznovanju DNEVA PLANINCEV, ki je bilo leto v dolini Krme pri Kovinarski koči, v izvedbi Planinskega društva Javornik — Koroška Bela. Po zasluženi malici smo kljub naporu na pohodu našli nekaj »rezerve«, da smo se ob prijetni glasbi zavrteli.

Praznovanje se je potegnilo skoraj do teme, ko smo se zadnji poslovi od naših gostov iz vseh organizacij združenega dela SOZD SZ.

Upravičeno delim mnenje vseh udeležencev, da je tudi 14. pohod železarjev uspešen. Prav gotovo je v tem veliko prispevalo tudi lepo vreme, ki je tudi tokrat »držalo« z nami.

Ob koncu tega zapisa se zahvaljujem gorskim vodnikom in reševalcem za njihovo pomoč pri organiziranju in izvajanju pohoda.

Za nami je zopet lepo doživetje. Želimo si lahko le to, da bo teh še več, zato uporabimo geslo »na svidenje na 15. pohodu«!

Payel Dimitrov

LITJA : JESENICE 1:2 (0:1)

Igrišče Litje, gledalcev 100, sodnik Zalar (Ljubljana), strelec golov za Jesenice Besič.

Jeseniški nogometaši so prejšnji teden odigrali na igrišču v Podmežakli tekmo za pokal Nogometne zveze Slovenije z moštvom Domžal. Rezultat je bil neodločen 2:2 (1:1). Gola za jeseniško moštvo sta dosegla Besič in Troha.

Pionirsko moštvo Jesenic je v okviru nastopov v gorenjski ligi v soboto na igrišču v Podmežakli izgubilo tekmo s sovrstniki iz Lesc z rezultatom 1:2 (1:1).

Clansko moštvo Jesenic bo v nedeljo, 25. septembra, gostovalo v Domžalah, kjer se bo s tamkajšnjim moštvom pomerilo v povratni tekmi za pokal Nogometne zveze Slovenije.

J. R.

RAZPOREDI REKREACIJSKIH UR

ZA DELAVCE TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI
ŽELEZARNE NA ASFALTNEM KEGLJIŠČU V PODMEŽAKLI
OD 26. SEPTEMBRA 1983 DO 31. MAJA 1984

Ponedeljek	9 - 12 ure	16 - 17 ure	17 - 18 ure	18 - 19 ure	19 - 20 ure	20 - 21 ure	21 - 22 ure
1. eteza	Rem. del.	Valj. šice	Plavž	Vdržev.	Vdržev.	Rem. del.	Rem. del.
2. eteza	Rem. del.	Valj. šice	Plavž	Vdržev.	Vdržev.	Rem. del.	Rem. del.
3. eteza	Jeklarna	HV Bela	Jeklarna	Vdržev.	Vdržev.	Rem. del.	Rem. del.
4. eteza	Jeklarna	HV Bela	Jeklarna	Vdržev.	Vdržev.	Rem. del.	Rem. del.
Torek							
1. eteza	Upok. 23						
2. eteza	Upok. 23						
3. eteza	Upok. 23						
4. eteza	Upok. 23						
Sreda							
1. eteza	Plavž		Livarna	Žičarna	Žičarna	Del. ek.	Del. ek.
2. eteza	Žičarna		Livarna	Elektrode	Elektrode	Del. ek.	Del. ek.
3. eteza	VBS		Valj. d. p.	Vrat. pod.	Vrat. pod.	Del. ek.	Del. ek.
4. eteza	Jeklovlek		Valj. d. p.	Jeklovlek	Jeklovlek	Del. ek.	Del. ek.
Četrtek							
1. eteza	Upok. 23						
2. eteza	Upok. 23						
3. eteza	Upok. 23						
4. eteza	Upok. 23						
Petek							
1. eteza	Vdržev.		Transport	VBS	Profilarna	Str. del.	Str. del.
2. eteza	Elektrode		Transport	VBS	Željarna	Str. del.	Str. del.
3. eteza	Transport		HV Jesenice	VBS	Str. del.	Str. del.	Str. del.
4. eteza	Str. del.		HV Jesenice	VBS	Str. del.	Str. del.	Str. del.
Sobota							
1. eteza							
2. eteza							
4. eteza							

od 9.00 do 17.00 ure prosto za delavce Železarne Jesenice